

දේශනීය

පුවත් සඟරාව

2024 ජනවාරි

රජය සංක්‍රාන්තිය

ලාභෝජ දූෂණය වේ

ගෝලීය පරිසර දූෂණය පිළිබඳ 2023 ශ්‍රේණිගත කිරීම් අනුව ඉහළ ම දූෂිත නගරය ලෙස පාකිස්තානයේ ලාහෝර් නගරය පත් ව තිබෙනවා. නගරයේ වායුවල ගුණාත්මකභාවය විශාල ලෙස පහත වැටීමයි මෙයට හේතුව. වායු තත්ත්ව දර්ශකය (Air Quality Index) අනුව එහි අගය සටහන් වන්නේ 400ක් ලෙස. මෙය ඉතා විශාල පරිසර දූෂණ තත්ත්වයක් බව වාර්තා වනවා.

වාහන, කාර්මික විමෝචනය, ගඩොල් පෝරණුවලින් පිටකරන දුම, හෝග අපද්‍රව්‍ය හා සාමාන්‍ය අපද්‍රව්‍ය පිළිස්සීම හා ඉදි කිරීම් බිම්වල දුවිලි වාතයට මිශ්‍ර

වීම මේ පරිසර දූෂණයට හේතු. ඔක්තෝබර් සිට පෙබරවාරි දක්වා පවතින ශීත කාර්තුව පවතින කාලසීමාවේදී මේ ඉහළ පරිසර දූෂණ තත්ත්වයට ලාහෝර් නගරය පත්වන්නේ.

මේ තත්ත්වය නිසා පාකිස්තානයේ දෙවැනි විශාලතම නගරය වන ලාහෝර් නගරයේ ජීවත්වන ජනතාවගේ ජීවිතවලට හා සෞඛ්‍යයට එල්ල වී ඇත්තේ දැඩි අනතුරුදයක තත්ත්වයක්.

ඩබ්. එම්. ශාන්තප්‍රිය

දෙසතිය

පුවත් සඟරාව

වෙළුම 46, කලාපය 01,
2024 ජනවාරි

රජයේ පුවත්නි දෙපාර්තමේන්තුව,
163, කිරුළපන ඇවිහිවි,
පොල්හේන්ගොඩ, කොළඹ 05.

සංස්කාරක මණ්ඩලය

දු. අ. 011 - 2513757 / 0112 - 513153

Email - desathiya@gmail.com

බෙදුනැරමේ අංශය

දු. අ. 011 - 2514150

උපදේශක සංස්කාරක

දිනිත් විත්තක කරුණාරත්න

රජයේ පුවත්නි අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්

අංශ ප්‍රධානී - සංස්කරණ අංශය

ඩබ්. එම්. ශාන්තප්‍රිය

සංස්කාරක

මාලා මල්කාන්ති පරණගමගේ

රූ රචා සංස්කාරක

සංජීව පෙත්තාවඩු

විශේෂාංග ලේඛකයන්

රංගිකා අබේසේකර

ප්‍රවෘත්ති නිලධාරී

නිල්මිණි ප්‍රනාන්දු

ජායාරූප

රජයේ පුවත්නි දෙපාර්තමේන්තුවේ

ජායාරූප අංශය

මුද්‍රණය

රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව

ප්‍රකාශනය හා බෙදුනැරම

රජයේ පුවත්නි දෙපාර්තමේන්තුව

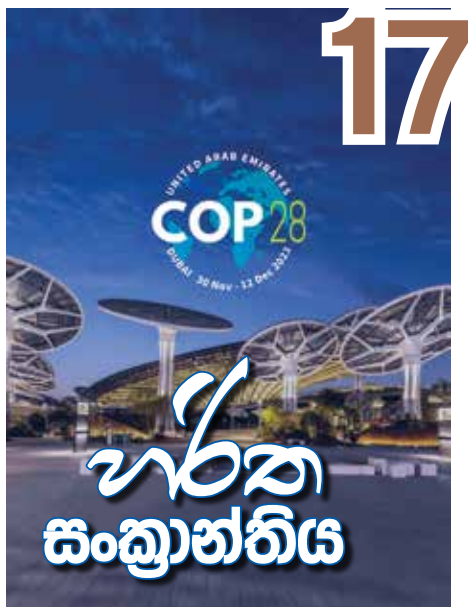
හිතවත් පාඨකයනි,

46 වසරක් ඔබ වෙත දැනුම ලබාදුන් 'දෙසතිය' පුවත් සඟරාව වෙත පාඨක ඔබගේ අදහස් කෙටියෙන් ලියා තැපැල් ලිපිනයට හෝ විද්‍යුත් තැපැල් ලිපිනයට හෝ යොමු කරන්න

සංස්කාරක

මෙහි පළ වන ඇතැම් ඡායාරූප අන්තර්ජාලයෙන් ලබාගත් ඒවා වන අතර ඒවායේ අයිතිය මුල් හිමිකරු සතු යි.

කවරයේ කතාව

03
මාවතට මාවතක්

08
මහජන නියෝජනයේ නාඹර ආගමනය

13
දෝෂාභියෝග සටන

33
කන්දක් සේමා

35
අඩිසියවසක රූපණ පෙළහර

දෙසතිය

පුවත් සඟරාව

ඔබ ළඟට ම
ගෙන්වා ගන්න.
පහත කුපනය පුරවා
අප වෙත එවන්න.

දෙසතිය

සඟරා ලැබිය යුතු නම හා ලිපිනය (ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන්)

Name .....
Address .....
ID Number ..... Tel / Mobile .....
Signature ..... Date .....

දෙසතිය සඟරා දායකත්වය

දෙසතිය සඟරා දායකත්වය වාර්ෂික / අර්ධ වාර්ෂික ලබා ගැනීමට කැමැත්තෙහි ඒ සඳහා රු. 3,000.00/ රු. 1,500.00 වටිනාකමකින් යුත් අයකු.....
හා ..... දින දරන චෙක්පත / මුදල් ඇණවුම එවමි.

වෙබ්පත්/ මුදල් ඇණවුම "ප්‍රවෘත්ති අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්" නමට ලියා, කැපුල් කාර්යාලය, කම්කරු මහ ලේකම් කාර්යාලය, නාගරාගේන්ද්‍රිය ලෙස සඳහන් කර කුපනයද පුරවා මෙම ලිපිනයට එවන්න.

දෙසතිය, බෙදාහැරීම කළමනාකරු, රජයේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුව, 163, පොල්ගේන්ගොඩ, කොළඹ 05

24ට පෙරවදහක්

වූණු වසර කිහිපයේ නිර්මාණය වූ ආර්ථික අර්බුදයේ ප්‍රතිඵල ලෙස දැඩි ආර්ථික අපහසුතාවලින් ජනතාවට පීඩා විඳින්නට සිදු වුණා. එය ගෝලීය වශයෙන් ද ඇති වූ ආර්ථික හා දේශපාලන අර්බුදයේ බලපෑම මත සිදුවූවක් බව බොහෝ දෙනෙක් පිළිගැනීමට මැලිකමක් දක්වුවත් යථාර්ථය වන්නේ ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඇතැම් ප්‍රතිපත්තිමය තීන්දු කෙරෙහි ද එම තත්වය තීරණාත්මක සාධකයක් වීම.

කොවිඩ් 19 වසංගතයේ බලපෑම ලෝක ආර්ථිකය ම අඩපණ කළා. එවැනි තත්වයක හු දේශපාලනික ව සිදු වන යුද ගැටුම්, විවිධ සම්බාධක පැනවීම් වැනි ක්‍රියාකරකම් අනෙකුත් රටවලට කරන බලපෑම සුළුපටු නැහැ. දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට නතු වීමට අප වැනි සංවර්ධනය වන රටවලට සිදු ව ඇත්තේ ද ඇතැම් සංවර්ධිත රටවල් ගන්නා හිතුවක්කාර තීරණ හේතුවෙන්. ගංවතුර, නියඟ, සුළි කුණාටු, හුම් කම්පා වැනි ස්වාභාවික ආපද මිනිස් ජීවිත හා දේපළවලට කළ හානිය මිනිය නොහැකි තරම්. මෙවැනි පසුබිමක ලෝකයේ ඉන්ධන, ගෑස්, ආහාර ඇතුළු අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ රැසක මිල ඉහළ යාම සෑම ක්ෂේත්‍රකට ම සෘජු ව හා වක්‍ර ව බලපා තිබෙනවා.

මේ බලපෑම්කාරී සාධකවලින් මිදී ක්‍රියා කරන්නට කිසිදු රටකට බැහැ. මේ නිසා විශේෂයෙන් රටේ ආර්ථිකය ස්ථාවර ව පවත්වාගෙන යාමට ජාත්‍යන්තර සහාය ලබා ගත යුතු වුණා පමණක් නොව ජනතාවට ද ආර්ථික හා සමාජීය වශයෙන් දැඩි කැප කිරීම් කරන්නට සිදු වූයේ නොසිතුවීරු පරිදි. රටේ ආර්ථිකය පවත්වාගෙන යාම සඳහා මහජනතාවට වේදනාකාරී වන තීරණවලට එළඹීමට රජයට වැළැක්විය නොහැක්කක්. රජයේ නව අයවැය ප්‍රතිපත්තිය 2024 වර්ෂය සඳහා ක්‍රියාත්මක කිරීමට සිදු වන්නේ මෙවැනි පසුබිමක.

එහෙත් රජයේ වියදම අවම කර ආදායම වර්ධනය කර ගත යුතු තත්වයකදී වුවත් වැටුප් වැඩිවීම් වැනි යම් යම් සහන ලබා දීම සඳහා රජයේ අවධානය යෙමු වී තිබීමත් යහපත් තත්වයක්. නවතා තිබූ ඇතැම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති යළි ක්‍රියාත්මක කිරීමට පියවර ගෙන තිබීමත් සුබවාදී අපේක්ෂා දැල්වීමක්. ආර්ථිකය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ ජාත්‍යන්තරයේ තිබූ අයහපත් ආකල්ප ක්‍රමයෙන් අඩුවෙමින් පවතින බව ද දක්නට ලැබෙනවා. එබැවින් පවතින සමාජ අර්ථික අභියෝග ජය ගැනීමටයි රජය උත්සාහය දරමින් සිටින්නේ.

ඒ සඳහා සෑම පුද්ගලයකුට ම පුරවැසි වගකීමක් ද තිබෙනවා. ඒ, රටේ ඉදිරි ගමන වෙනුවෙන් දේශපාලනික අරමුණු පසෙක තබා පොදු අරමුණක් වෙනුවෙන් ක්‍රියා කිරීමට සහයෝගය ලබා දීම.

මාලා මල්ලිගේ

- සංස්කාරක -

මාවතට මාවතක්

කාංචනා සිරිවර්ධන

ආරම්භ කර ඇති එහෙත් අවසන් කර නොමැති මහා මාර්ග ඉදිකිරීම් සංවර්ධනය සඳහා ඒකාබද්ධ මාර්ග ආයෝජන වැඩසටහන යටතේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ඩොලර් මිලියන 60ක ණය මුදලක් ලබා ගැනීමට අදාළ ගිවිසුමට මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මහින්ද සිරිවර්ධන සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙරට නේවාසික අධ්‍යක්ෂ Takafumi Kadona නොබෝද (2023 නොවැම්බර් 28) අත්සන් කළුවා.

2022 වසරේ රටේ ඇති වූ උග්‍ර ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව ණය ලබාදීම අත්හිටුවීමටයි පියවර ගත්තේ. මේ නිසා වැඩ නිම කෙරෙමින් පැවැති මාර්ගවල වැඩ අතරමග තවතැලීමට සිදු වුණා. එයින් මහජනයා අපහසුතාවට ලක්වුණා පමණක් නොව එම ස්ථාන අනතුරුදායක බවට ද හඳුනා ගැනුණා. එම මාර්ගවල වැඩ සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා පමණක් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 60ක ණය වාරිකයක් ලබා දීමට ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව 2023 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසයේ එකඟතාව පළ කෙරෙන්නේ ඒ අනුව. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය පවසන්නේ ලැබුණු එම ණය මුදල මාර්ගවල හඳුනාගත් තීරණාත්මක වැඩ සම්පූර්ණ කිරීමටත් අවසන් කළ වැඩ කොටස්වල නොගෙවූ බිල්පත් ගෙවීමටත් කොන්ත්‍රාත් අවසන් කිරීමටත් යොදා ගැනෙන බව.

මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය පෙන්වාදෙන ආකාරයට මේ ව්‍යාපෘතියේ තිබෙන්නේ අරමුණු රාශියක්. කෘෂිකාර්මික හා කුඩා කර්මාන්ත නිෂ්පාදන ප්‍රමාදයකින් තොර ව ප්‍රවාහනය කොට ඉක්මනින් අලෙවි කරගැනීමේ පහසුව ග්‍රාමීය ප්‍රජාවට ලැබෙන අතර ගමනාගමන පහසුව වැඩිවීමෙන් ඔවුන්ගේ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ යනු ඇති. ග්‍රාමීය ජනතාව හා සමාජ සහ ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන අතර අන්තර් සබඳතාව වැඩිදියුණු වීමෙන් සෞභාග්‍යමත් ජීවන රටාවකට යොමුවීමට ග්‍රාමීය ප්‍රජාවට හැකි වන අතර ම නාගරික හා ග්‍රාමීය සම්බන්ධතාව තහවුරු වීමෙන් වන්නේ අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය හා සමාජීය සංවර්ධනය වැඩිදියුණු වීම. ග්‍රාමීය ප්‍රවාහන සේවා සංවර්ධනය වන අතර ම මාර්ග හා සම්බන්ධ ආයතනවල එලදායිතාව වැඩිවීමත් මෙහි ප්‍රතිලාභයක්.

ග්‍රාමීය කේන්ද්‍රස්ථාන ලෙස තෝරාගත් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාස ආසන්නතම සමාජ හා ආර්ථික මධ්‍යස්ථාන වෙත යා කිරීමෙන් ග්‍රාමීය ජනතාවගේ ආර්ථික හා සමාජීය සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීමත් මාර්ග සංවර්ධනය හා සම්බන්ධ ආයතනවල වත්කම් කළමනාකරණය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය හා කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය යන ක්ෂේත්‍රවල ධාරිතාව වැඩි කිරීමත් ඒකාබද්ධ මාර්ග ආයෝජන වැඩසටහනේ මුඛ්‍ය පරමාර්ථ. මේ ව්‍යාපෘතිය දිවයින ම ආවරණය වන

පරිදි ග්‍රාමීය ජනතාවගේ සාමාජීය සහ ආර්ථික සංවර්ධනය ඉලක්ක කරගෙන අදියර දෙකක් යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමටයි සැලසුම් කොට වැඩ ආරම්භ කර ඇත්තේ.

එහි පළමු අදියර ක්‍රියාත්මක වන්නේ දකුණ, සබරගමුව, මධ්‍යම, උතුරු මැද, වයඹ පළාත්වල හා බස්නාහිර පළාතේ කළුතර දිස්ත්‍රික්කය ආවරණය වන පරිදි. එම ප්‍රදේශවල ග්‍රාමීය මාර්ග 617ක කිලෝ මීටර් 3130ක් සහ කිලෝ මීටර් 400ක ජාතික මහා මාර්ග සංවර්ධනය කර අවසන් කිරීමටයි සැලසුම් කර ඇත්තේ. මේ ව්‍යාපෘතියේ දෙවැනි අදියර යටතේ උෟව, නැගෙනහිර, උතුර හා බස්නාහිර පළාතේ ග්‍රාමීය මාර්ග 1332ක කිලෝ මීටර් 3750ක් සංවර්ධනය කෙරෙනවා.

මේ පිළිබඳ අදහස් දක්වන මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ ඒකාබද්ධ මාර්ග ආයෝජන වැඩසටහනේ ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ ආර්. එම්. පී. රත්නායක; "මේ ව්‍යාපෘතියේ පළමු අදියර සඳහා අනුමත වී ඇති ණය මුදල ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 800ක්. ඒ සඳහා ලබාදී ඇති ණය මුදල ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 557ක්. ඒ යටතේ ග්‍රාමීය මාර්ග කිලෝ මීටර් 2820ක සහ ජාතික මාර්ග කිලෝ මීටර් 155ක වැඩ අවසන් කර තිබෙනවා. එහි ලබාගෙන ඇති භෞතික ප්‍රගතිය 89%ක් ලෙසයි තක්සේරු කර ඇත්තේ. දෙවැනි අදියර සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 900ක ණය මුදලක්

අනුමත වී තිබෙනවා. ඊට ලබා දී ඇති ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 500ක ණය මුදල යටතේ ග්‍රාමීය මාර්ග කිලෝ මීටර් 2200ක සහ ජාතික මාර්ග කිලෝ මීටර් 235ක වැඩ අවසන් කර තිබෙනවා. එහි භෞතික ප්‍රගතිය 67%ක්.”

ඒකාබද්ධ මාර්ග ආයෝජන වැඩසටහනේ පළමු අදියර ආරම්භ කර තිබෙන්නේ 2014 වසරේ සැප්තැම්බර් මස, 2024 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසය වන විට එය අවසන් කිරීමටයි නියමිත. 2017 වසරේ ආරම්භ කළ එහි දෙවැනි අදියර 2027 වසරේ සැප්තැම්බර් මාසය වන විට අවසන් කිරීමට නියමිත ව තිබෙනවා.

ඒකාබද්ධ මාර්ග ආයෝජන වැඩසටහන සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට අමතර ව ප්‍රාදේශීය සභා, පළාත් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය හා දෙපාර්තමේන්තුව, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාල, ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව, ජල සම්පාදන හා

තවමත් ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය ව විශාල පිරිසක් ජීවත්වන නිසා එම ගම්වලට, ග්‍රාමීය නිවාසවලට සංවලතා පහසුකම් සැපයීමට ඒ සඳහා හුදුසු සහ ප්‍රමාණවත් මාර්ග පද්ධතියක් අවශ්‍ය වනවා. එහෙත් මෙවැනි ජන රටාවක් පවත්වාගෙන යෑමට නම් මාර්ග පද්ධතිය සඳහා දරන්නට සිදුවන්නේ විශාල වැයක්. මාර්ග වැඩිවත් ම ඒවා ඉදිකිරීමට පමණක් නොව නඩත්තු කිරීමටත් විශාල පිරිවැයක් දැරිය යුතු වනවා. මෙය ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් රටේ පවතින විශාල ගැටලුවක් බව මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ ප්‍රවාහන කළමනාකරණ හා කාර්යය උපාය ඉංජිනේරු අධ්‍යයනාංශයේ විශ්‍රාමික මහාචාර්ය අමල් එස්. කුමාරගේ පවසනවා.

මාර්ග සංවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වන මහාචාර්ය අමල් එස්. කුමාරගේ; “ග්‍රාමීය මට්ටමට අයත් මාර්ග තිබෙනවා කිලෝමීටර් ලක්ෂයකට වඩා. ඇතැම් මාර්ගවල දිනකට වාහන 100ක් 200ක් පමණ ගමන් කරනවා. දෛනික ව

ප්‍රතිඵල ලෙස දක්නට ලැබෙන්නේ සැලසුමේ හෝ ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුවේ කොතැනකවත් සඳහන් නොවූ මාර්ග. ඒ නාස්තිකාර සංස්කෘතිය වෙනස් විය යුතු වනවා. මාර්ග ඉදි කරන විට ජනතාවට දැනගැනීමේ අයිතිය තිබෙනවා වියදම් දරන මාර්ග මොනවාද? කුමන හේතුවක් නිසා ද එම මාර්ග තෝරා ගත්තේ? යන්න. මෑතකදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල ප්‍රකාශ කර තිබෙනවා බොහෝ රටවලට සාපේක්ෂ ව ශ්‍රී ලංකාවේ මහා මාර්ග තැනීම දළ වශයෙන් තුන් ගුණයකින් වැඩි බව.”

ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන ණය ආධාර මත ක්‍රියාත්මක බොහෝ ව්‍යාපෘති යටිතල පහසුකම් ඇති කරන ව්‍යාපෘති පමණක් බවත් රටට එල ප්‍රයෝජනයක් වන්නේ බහු පරමාර්ථ ව්‍යාපෘති බවත් ඔහු පෙන්වා දෙනවා. ඒ, බහු පරමාර්ථ සහිත ව්‍යාපෘතියකදී මාර්ග, ග්‍රාමීය කර්මාන්ත, ප්‍රවාහන සේවා දියුණු වීම, ග්‍රාමීය ප්‍රජාවගේ කුසලතා වර්ධනයට වැඩපිළිවෙළ සැකසීම ආදිය ඔස්සේ එහි ප්‍රතිලාභ පුළුල් වන නිසා. නව නිපුණතා, කුසලතා වැනි ක්ෂේත්‍ර ද නිෂ්පාදනවලට වටිනාකමක් ලැබෙන අන්දමින් මාර්ග සංවර්ධනයට සමගාමී ව දියුණු විය යුතු බවයි මහාචාර්යවරයාගේ අවධාරණය. එසේ නොමැති ව මාර්ග පමණක් දියුණු වී ඒවා නඩත්තු කළ නොහැකි තත්ත්වයට පත් වුවහොත් කාලයක් යන විට එහි ප්‍රතිඵලයන් ශුන්‍ය වන බව ඔහු පවසනවා.

රටක මාර්ග සැලසුම්කරණය, මාර්ග ඉදිකිරීම සහ මාර්ග නඩත්තුව ප්‍රමුඛතාව දිය යුතු පිළිවෙළ අනුව යමින් නිසියාකාර ව සිදු කිරීමෙන් රටකට අත්කර ගත හැකි වාසි රැසක් තිබෙනවා. සංවලතාව අත්‍යවශ්‍ය කරුණක්. එය ලැබෙන්නේ ප්‍රවාහනයෙන් සහ මාර්ගවලින්. මේ සියල්ල නිසි ලෙස ගළපා ගත යුතු වනවා. ඉල්ලුමට අනුව සැපයුම ලබාදිය යුත්තේ. ඒ වෙනුවෙන් සැලසුම්කරණයට මුල් තැනක් දිය යුතු අතර මාර්ගවලට වියදම් කළ ප්‍රමාණයට තක්සේරුවක් සහ පසු විපරමක් පැවතිය යුතු වනවා. බොහෝ රටවල් දියුණු රටවල් බවට පත් ව තිබෙන්නේ මාර්ග ඉදි කළ නිසා ම නොව මාර්ග ඉදි කළ යුත්තේ කොතැන ද? කවදා ද? ඒ වෙනුවෙන් කොපමණ මුදලක් වැය කළ යුතු ද? යන්න පිළිබඳ අවබෝධයෙන් සහ විනිවිදභාවයෙන් යුතු ව ක්‍රියා කළ නිසා. එබැවින් මාර්ග සංවර්ධනය යනු විධිමත් ප්‍රවේශයකින් ප්‍රතිලාභ අත්කරගත යුතු රටක ප්‍රධාන ඉලක්කයක්. ———

මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මහින්ද සිරිවර්ධන සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මෙරට නේවාසික අධ්‍යක්ෂ Takafumi Kadona ගිවිසුමට අත්සන් තැබූ මොහොත

ජලාපවහන මණ්ඩලය, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ සහ පතල් කාර්යාංශය, ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය, වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතන ද එක් ව සිටිනවා.

ශ්‍රී ලංකාව ලොව වැඩි ම මාර්ග ඝනත්වයක් ඇති රටවල් අතරින් එක් රටක්. මෙවැනි මාර්ග ඝනත්වයක් රටට අවශ්‍ය වන්නේ ජනගහනය බොහෝ සෙයින් විසිරී සිටින නිසා. වෙනත් රටවල වැඩි ජනගහනයක් සිටින්නේ නගර කේන්ද්‍ර කරගෙන.

එක් වාහනයකට ගමනාගමනයට දරන මේ වියදමෙන් ආර්ථික ප්‍රතිලාභයක් ලැබෙනවාද? යන කාරණය ඉතා වැදගත්. මාර්ග සැලසුම් කරන විට, ඉදිකරන විට, මාර්ගවලට වියදම් කරන විට, විශේෂයෙන් ඒ සඳහා ණය මුදල් ලබා ගන්න විට අත්‍යවශ්‍ය ස්ථානවල අත්‍යවශ්‍ය ම අවස්ථාවේ මාර්ග ඉදිකිරීමට හා නඩත්තු කිරීමට වගබලාගත යුතු වනවා. ඒ වෙනුවෙන් හැම විට ම පැවතිය යුතුයි ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුවක් හා නිසි සැලසුම්කරණයක්. සැලසුම්කරණය සහ ප්‍රමුඛතා ලැයිස්තුව පසෙක තිබියදී ඇතැම් මාර්ග සංවර්ධන ව්‍යාපෘති අවසානයේ

නිසඵ සෙවණක දැනෙන සැකසුම

නිරෝඪි දොඹගහගේ

වත්මන් ලෝක සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේදී වඩාත් අවධානයට ලක් වන්නේ නිරසර සංවර්ධන සංකල්පය. එය එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය 2015 වර්ෂයේදී සමාජික රටවල් 193ට අදාළ වන පරිදි හඳුන්වා දුන් පාරිසරික, සාමාජයීය හා ආර්ථිකය යන ත්‍රිත්ව මානයෙන් සුසංයෝජනය වූ දිගුකාලීන නිරසර සමාදේශියක් වෙනුවෙන් වූ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක්. මේ යටතේ ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද නිරසර සංවර්ධන අභිමාර්ථ (Sustainable Development Goals-SDGs) 17ක් 2030 වසර වන විට ළඟා කර ගැනීමට නියමිත ව තිබෙනවා. ඉන් එක් අභිමාර්ථයක් වන්නේ ආරක්ෂාකාරී, සුනම්‍ය හා නිරසර නගර හා මානව ජනාවාස ඇති කිරීම. ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂිත යෝග්‍ය නිවාස පහසුකම් සැලසීම එහිදී අපේක්ෂා කරන්නක්. ඒ සඳහා විවිධ නිවාස ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක වීම දක්නට ලැබෙනවා.

බත්තරමුල්ල නාගරික සංවර්ධන අධිකාරී ශ්‍රවණාගාරයේදී නොබෝද ගිවිසුම්ගත වූණේ එවැනි නිවාස ව්‍යාපෘතියකට. මෙරට අඩු ආදායම්ලාභීන් හා කෘතහස්ත කලාකරුවන් වෙනුවෙන් ඒන රජයේ ආධාර මත නිවාස ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය (China Aid Subsidized Housing Project) වන මෙයට අත්සන් කළේ නාගරික සංවර්ධන හා නිවාස අමාත්‍ය ප්‍රසන්න රණතුංග සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ඒන තානාපති Qi Zhenhong.

ඒන රජය මේ ව්‍යාපෘතියට යුවාන් මිලියන 552ක මූල්‍යමය ආධාරයක් ලබා දෙනවා. එය ආසන්න වශයෙන් ශ්‍රී ලංකා

මුදලින් රුපියල් බිලියන 24.48ක්. 2024 වසරේ මාර්තු මාසයේ මේ නිවාසවල ඉදිකිරීම් ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂා කරන බවයි නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ඊ.ඒ.සී. ප්‍රියශාන්ත පවසන්නේ.

තෙවසරක් ඇතුළත ඉදිකිරීමට අපේක්ෂිත නිවාස 1996 අතරින් 1888ක් දිස්ත්‍රික්කයේ අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහාත් නිවාස 108ක් කෘතහස්ත කලාකරුවන් සඳහාත් වෙන් කෙරෙනු ඇති. පැලියගොඩ දුටුගැමුණු පාරේ නිවාස 615ක්, දෙමටගොඩ එලුමඩුව වත්ත නිවාස 586ක්, මොරටුව බැටරි වත්ත නිවාස 575ක්, මහරගම අඹවත්ත නිවාස 112ක් සහ කොට්ටාව පළතුරු වත්ත නිවාස 108ක් යනාදී වශයෙන් මේ නිවෙස් 1996 ඉදි කිරීමටයි අපේක්ෂිත. කෘතහස්ත කලාකරුවන් වෙනුවෙන් වෙන් කර ඇත්තේ කොට්ටාව පළතුරු වත්ත නිවාස සංකීර්ණය.

මේ නිවාස ව්‍යාපෘතිය සඳහා වන සවිස්තරාත්මක ශක්‍යතා අධ්‍යයනය සම්පූර්ණයෙන් ම කර ඇත්තේ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය. ඉදිකිරීම් සඳහා කොන්ත්‍රාත්කරුවන් තෝරා ගැනීම ඉදිරියේදී සිදු කෙරෙනු ඇති. දැනට පැලියගොඩ, කොළඹ, මොරටුව, මහරගම වැනි ප්‍රදේශවල සිටින අඩු පහසුකම් සහිත ප්‍රදේශවල පැල්පත් සහ මුඩුක්කු නිවාසවල වාසය කරන පවුල් සඳහා මේ නිවාස ලබා දීමට අපේක්ෂා කරනවා. කෘතහස්ත කලාකරුවන් සඳහා නිවාස බෙදා දීමේදී ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය මත පදනම් ව විනිවිදභාවයෙන් යුක්ත ව කලාකරුවන් තෝරා ගන්නා බවයි නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ

ජනරාල් ඊ.ඒ.සී. ප්‍රියශාන්ත ප්‍රකාශ කරන්නේ. එහිදී මීට පෙර නිවාස ව්‍යාපෘතියකින් නිවසක් ලැබී නොමැති ජ්‍යෙෂ්ඨ කලාකරුවන්ට ප්‍රමුඛතාව හිමිවනු ඇති.

රටක සංවර්ධන න්‍යාය පත්‍රයේ නිවාස යන සාධකයට ලැබෙන ඉඩකඩ පිළිබඳවත් සලකා බැලීම වැදගත්. මේ පිළිබඳ අදහස් දක්වන ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ දේපළ කළමනාකරණ හා තක්සේරු විද්‍යා අධ්‍යයන අංශයේ මහාචාර්ය උපුලි පෙරේරා; “සැමට නිවසක් යන සංකල්පය හැමදාට ම වලංගු සංකල්පයක්. සමාජය කෙතරම් වෙනස් වුවත් නිවසක් නොමැති ව ජීවත්වන තරමේ ආකල්පමය වෙනසකට සමාජය විතැන් වේ යැයි සිතන්නට බැහැ. ජනතාවට නිවසක් ලබා දීම රජයේ වගකීමක් ලෙස විශේෂයෙන් 70-80 දශකවල පිළිගැනුණා. ‘ගම් උදාව’ ඊට

රටක සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේදී නිවාස පහසුකම් සැලසීම නොසලකා හැරිය නොහැකි සාධකයක් වනවා මෙන් ම හුදෙක් නිවාස ඉදි කර ජනතාව ඒවායේ පදිංචි කරවීමට එහා ගිය සමාජ වගකීමක් මීට සම්බන්ධ සියලු පාර්ශ්ව වෙත පැවරෙනවා.

නිදසුනක්. එහෙත් රජයකට රටේ සෑම පුරවැසියකුට ම නිවසක් ලබා දෙන්න පුළුවනක්මක් නැහැ. ඒ නිසා බොහෝ විට සිදුවන්නේ නිවසක් සාදාගත හැකි ආකාරයට කුටුම්භය, එනම් ජනතාවගේ ආර්ථිකය ශක්තිමත් කිරීම. ලෝකයේ බොහෝ දියුණු රටවල ක්‍රියාත්මක වන්නේත් මේ ක්‍රමවේදය. එංගලන්තය වැනි රටවල අඩු ආදායම්ලාභීන්ට මාසික නිවාස කුලිය ගෙවීම පිණිස රජයෙන් දීමනාවක් (Housing benefit) ලබා දෙනවා.”

මෙරට සංස්කෘතික සන්දර්භයෙහි දක්නට ලැබෙන නිවසක හිමිකම, අයිතිය සම්පූර්ණයෙන් ම තමා වෙත ම ලබා ගැනීමේ අපේක්ෂාව බටහිර රටවල්වල දක්නට නැහැ. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම්වල හිමිකම පිළිබඳ ව පවතින තත්ත්වය ද විමසා බැලීම වැදගත්.

මෙරට සමස්ත භූමි ප්‍රමාණය අක්කර 16,200,000ක් වන අතර එම ඉඩම්වලින් 82%ක් පමණ පවතින්නේ රජයේ හිමිකම යටතේ. එම ඉඩම් ජනතා පරිහරණයට ලබාදීමේ නිශ්චිත ක්‍රමවේදයක් පවතිනවා. පෞද්ගලික අංශයේ ව්‍යාපාරිකයන් ද ඉඩම් සංවර්ධනය කරමින් මහල් නිවාස ඉදි කිරීමේ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කරන අතර ජනතාව විසින් ම තමා රුචි පරිදි නිවෙස් සාදා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවක් ද දක්නට ලැබෙනවා.

මෙරට නිවාස ඉදිකිරීමේ වත්මන් තත්ත්වය කෙරෙහි විශාල වශයෙන් බලපා තිබෙන්නේ බැංකු පොලී අනුපාතය ඉහළ යාම, මුදලේ වටිනාකම, ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයෙහි අමුද්‍රව්‍ය මිල ඉහළ යාම යනාදී සාධක. මේ නිසා ගෙවුණු වසරවල සාදන ලද නිවාස සංඛ්‍යාවෙහි විශාල අඩුවක් දක්නට ලැබෙනවා.

කොළඹ අඩු ආදායම්ලාභීන්ට නිවාස සැපයීමට නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සහ නිවාස සංවර්ධන අධිකාරිය ක්‍රියා කරන අතර පැල්පත්වාසීන් මහල් නිවාසවල පදිංචි කිරීමෙන් අනතුරු ව ඉතිරි වන ඉඩම් නාගරික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට යොමු කිරීමටයි යෙදවෙන්නේ. කොළඹ නගරයේ නිවාසයක මිල අඩු ආදායම්ලාභී සහ මධ්‍යම පාන්තික ජනතාවගේ සාමාන්‍ය මාසික ආදායමෙන් බෙදා ගණනය කර බැලූ විට පෙනී යන්නේ එම ජනතාවගේ නිවාස සිහිනය බොහෝ විට ළඟා කර ගත නොහැකි ඉලක්කයක් බව.

ජනතාව ආයෝජනයක් ලෙසත් ඉඩම් මිලට ගන්නා බැවින් පරිභෝජන ඉල්ලුමට අමතර ඉල්ලුමක් ද ඉඩම්වලට පවතිනවා. විශේෂයෙන් නාගරික ප්‍රදේශවල ජන ඝනත්වය වැඩි නිසා නිවාස ඝනත්වය වැඩි කිරීමට සිදුවන බව හඳුනාගත හැකි කාරණයක්. නාගරික ප්‍රදේශවල මහල් නිවාස ඉදිකිරීමට සිදුවන්නේ ඒ අනුව. ජීවන රටාව මෙන් ම ඉඩම්වල මිල ඉහළ යාම, නිවාස නඩත්තුව සඳහා යන වියදම යනාදිය පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී මහල් නිවාසවලින් යම් විසඳුමක් ලැබෙනවා. එහෙත් මෙහිදී වැඩි අවධානයක් යොමු විය යුත්තේ තට්ටු නිවාස පමණක් ගොඩ නැංවීමෙන් ඔබ්බට ගිය ප්‍රජාවක් (Community) බිහි කිරීමේ අවශ්‍යතාව.

මහාචාර්ය උපුලි පෙරේරා දක්වන පරිදි මහල් නිවාස ආශ්‍රිත ව සිදු කරන ලද පර්යේෂණවලදී හෙළිදරව් වී ඇත්තේ මහල් නිවාස ව්‍යාපෘති ඔස්සේ නිවාස හිමිකමක් ලැබුණ ද ජනතාවට ආතතිය සමනය කර ගැනීමට සහ සමබර ජීවන රටාවක් සඳහා වන පහසුකම් නොමැති හෙයින් ඔවුන් මත්ද්‍රව්‍ය, මත්පැන්වලට පවා ඇබ්බැහි වන බව. ඒ අනුව මෙරට නිවාස සැලසුම් ව්‍යාපෘතිවලදී ජනතාවගේ ආතතිය සමනය කර, සමබර ජීවන රටාවක් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය අනෙකුත් යටිතල පහසුකම් දියුණු කිරීම ද වඩා වැදගත්.

වර්තමානයේ දියුණු රටවල දක්නට ලැබෙනවා 45 minutes city සහ 15 minutes city යන සංකල්ප. පුරවැසියන්ගේ නිවාස සහ ඔවුන්ගේ රැකියා ස්ථාන ඇතුළු අනෙකුත් සියලු පහසුකම් පිහිටා තිබිය යුතු ආකාරයයි එම සංකල්පවලින් අදහස් වන්නේ. මහාචාර්ය උපුලි පෙරේරා දක්වන පරිදි ශ්‍රී ලංකාවේ නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවලත් මේ නවීන සංකල්ප කෙරෙහි අවධානය යොමු වන්නේ නම් එය රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට ඉමහත් පිටිවහලක් වනු ඇති.

මහාචාර්ය උපුලි පෙරේරා පවසන්නේ වත්මන් සංවර්ධන සංකල්පය යහපැවැත්ම (well being), සතුට (happiness) වැනි සාධක පිළිබඳ ව ද අවධානය යොමු කරන බව. රටක සංවර්ධනය අවසානයේ ජනතාවගේ සතුට සහ යහපැවැත්ම යන මට්ටමට අත්පත් කර ගත හැකි නම් එයත් වඩා වැදගත්.

මේ නිසා රටක සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේදී නිවාස පහසුකම් සැලසීම නොසලකා හැරිය නොහැකි සාධකයක් වනවා මෙන් ම හුදෙක් නිවාස ඉදි කර ජනතාව ඒවායේ පදිංචි කරවීමට එහා ගිය සමාජ වගකීමක් මීට සම්බන්ධ සියලු පාර්ශ්ව වෙත පැවරෙනවා. නිවාස ව්‍යාපෘතිවලින් රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට ලබා ගත හැකි පූර්ණ දායකත්වය ලබා ගැනීමට නම් මේ පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම ඉතා වැදගත් වනු ඇති.

අනතුරු නොවැරදීම

ඉරේභා මධුරකාවතී

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ බෝ නොවන රෝග අංශය සංවිධානය කළ අනතුරු වැළැක්වීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සමුළුව-2023 (ICPSL-23) නොවැම්බර් මස 20-21 දේදින බත්තරමුල්ල වෝටර්ස් ඒජ්නිටී පැවැත්වුණා. මෙය පැවැත්වීමෙන් අපේක්ෂා කළේ අනතුරු වැළැක්වීමේ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීමේදී සහ සංවර්ධනය කිරීමේදී යෙදිය හැකි යහපත් භාවිත පිළිබඳ සාක්ෂි සැපයීම, ආර්ථික හා දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රයේ ප්‍රමුඛතා අංශයක් ලෙස අනතුරු වළක්වා ගැනීම පිළිබඳ පිළිගැනීම ප්‍රවර්ධනය.

මෙරට වසරකට 10,000-12,000ක් පමණ පුද්ගලයන් අනතුරු හේතුවෙන් මිය යන අතර 10,000ක පමණ පිරිසක් අනතුරු නිසා රජයේ රෝහල්වල තේවාසික ව ප්‍රතිකාර ලබන බව සෞඛ්‍ය අංශ පෙන්වා දෙනවා. තවත් මිලියන ගණනක් බාහිර රෝගීන් ලෙස පුද්ගලික අංශයේ වෙනත් බටහිර නොවන වෛද්‍ය වෘත්තිකයන් වෙතින් ප්‍රතිකාර ලබන අතර කිසිදු සෞඛ්‍ය උපදෙසක් නොගෙන නිවසේ සිට තමන් ම ප්‍රතිකාර කර ගන්නා පිරිසක් ද සිටිනවා. බෝ නොවන රෝග ඒකකය පෙන්වා දෙන්නේ රජයේ රෝහල්වලට තේවාසික ප්‍රතිකාර සඳහා ඇතුළත් වන සෑම රෝගීන් 5-6 දෙනෙකුගෙන් එක් අයකු ඇතුළත් වන්නේ අනතුරු සඳහා ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමට බව. දිනකට මරණ 35කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් සිදුවීම දැඩි ව අවධානය යොමු කළ යුතු කාරණාවක්. එනම් සෑම පැය 03කට වරක් 04 දෙනකු අනතුරු නිසා ජීවිතක්ෂයට පත් වෙනවා. ආර්ථික වශයෙන් ඵලදායී වයස අවුරුදු 15-44 වන වයස් කාණ්ඩයේ ප්‍රධානතම සෞඛ්‍ය ගැටලුව අනතුරු වන අතර එම වයස් කාණ්ඩයේ මරණවලට ප්‍රධාන හේතුව ද අනතුරු බව සඳහන්.

ප්‍රවාහන අනතුරුවලින් පමණක් වාර්ෂික ව පුද්ගලයන් 3,000ක් පමණ ජීවිතක්ෂයට පත් වනවා. ගෙල වැලලා ගැනීමෙන් සියදිවි භානිකර ගැනීම් ද ඇතුළු ව හුස්ම හිරවීම නිසා පුද්ගලයන් 2,000ක් පමණ ද දියේ ගිලීම් සහ වැටීම්වලින් පිළිවෙලින් තවත් මරණ 1,000ක් සහ 1,500ක් පමණ ද සිදු

වනවා. විවිධ ද්‍රව්‍ය විවිධාකාරයෙන් විෂ වීමෙන් 1,200ක් පමණ මරණයට පත් වන අතර විදුලිසැර වැදීම්, පිළිස්සීම් සහ සත්ත්ව දෂ්ටන, සතුන්ගේ ප්‍රහාරවලට ලක්වීම් වැනි විවිධ හේතු නිසා ජීවිත අහිමි වන්නේ තවත් සිය ගණනකට. අනතුරු නිසා සිදු වන මරණවලට ප්‍රධානතම හේතුව රිය අනතුරු බවයි සෞඛ්‍ය අංශ පෙන්වා දෙන්නේ. එය සමස්ත අනතුරු නිසා සිදුවන මරණවලින් 29%ක් පමණ වනවා.

2025 වසරේදී අනතුරු හේතුවෙන් රජයේ රෝහල්වලට ඇතුළත් වන්නන්ගේ සංඛ්‍යාව 2019 සහ 2020 වසර සමග සසඳන විට තවත් රෝගීන් 250,000කින් වැඩිවිය හැකි බවට පුරෝකථනය කර තිබෙනවා. එනම් දළ වශයෙන් රෝගීන් මිලියන 1.3 සිට (2019), මිලියන 1.55ක් (2025) පමණ දක්වා එය වැඩි වනු ඇති. අනතුරු හේතුවෙන් තේවාසික ප්‍රතිකාර සඳහා රෝහල්ගත වන අයගෙන් 25%ක් 30%ක් පමණ, එනම් 250,000ක් 300,000ක් පමණ විවිධ හේතු නිසා වැටීමට ලක් වූ අය. 17%ක් 18%ක් එනම් 200,000ක් පමණ රෝහල්ගත වන්නේ මාර්ග අනතුරු හේතුවෙන්. විවිධ හේතු නිසා වන කැපීම්, විවිධ දේ සිරුර මතට වැටීම්, දැනුවත් ව හෝ නොදැනුවත් ව සිදුවන පහරදීම්, සත්ත්ව සපාකෑම් (වසරකට 250,000ක් 300,000ක් පමණ සත්ත්ව සපා කෑම්වලට රජයේ රෝහල්වලින් ප්‍රතිකාර ලබා ගන්නවා), සත්ත්ව දෂ්ටන, විවිධ විෂවීම්, පිළිස්සීම් වැනි බොහෝ හේතු නිසාත් තවත් බොහෝ පිරිසක් තේවාසික ව වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබනවා.

ජාතික අනතුරු ආවේක්ෂණ පද්ධතියට අනුව රජයේ රෝහල්වල බාහිර රෝගී අංශයෙන් අනතුරු සඳහා ප්‍රතිකාර ලබන අය අතරින් 70%ක් පමණ වන බහුතරයක් ප්‍රතිකාර ලබන්නේ සත්ත්ව සපාකෑම්වලට. තේවාසික ව ප්‍රතිකාර ලබන රෝගීන්ගෙන් බහුතරයක් ම විවිධ හේතු නිසා වැටීම්වලට ලක්වන්නන් වන අතර එම සංඛ්‍යාව අනතුරු නිසා තේවාසික ව ප්‍රතිකාර ලබන සමස්ත රෝගීන්ගෙන් 25%ක් පමණ වනවා. රථවාහන අනතුරුවලින් 17%ක්, විවිධ වස්තු ශරීරය හා ගැටීමෙන් වන අනතුරුවලින් 13%ක්, සත්ත්ව සපාකෑම්වලින් 3%ක්, සර්ප දෂ්ඨනවලින් 2%ක් පමණ අනතුරුවලට හේතු වන වෙනත් කාරණා.

දැනට පවතින තොරතුරු අනුව සමස්ත අනතුරුවලින් 50%කට වඩා සිදු වන්නේ නිවස සහ ඒ ආශ්‍රිත පරිසරයේ. 25%ක් පමණ මාර්ග ආශ්‍රිතවත් ඉතිරියෙන් බහුතරයක් වැඩබිම්, පාසල්, නවාතැන්පොළ සහ විවේක ස්ථාන ආශ්‍රිතවත් සිදු වන බව සෞඛ්‍ය අංශ පෙන්වා දෙනවා.

අනතුරු වැළැක්වීම පිළිබඳ විද්වත් මතය වන්නේ ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂක පියවර ගැනීමෙන් සෑම අනතුරක් ම පාහේ ඵලදායී ලෙස වළක්වා ගත හැකි බව. අනතුරුවලින් සිදුවන හානිය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් දැනුමක් නොමැතිකම, අදාළ ආරක්ෂිත පියවර අනුගමනය නොකිරීම, අදාළ නීතිමය කොන්දේසිවලට අවනත නොවීම, නොසැලකිලිමත්කම හෝ ප්‍රථමාධාර කුසලතා නොමැතිකම, අනතුරු වළක්වා ගැනීමට ඇති ප්‍රධානතම බාධා බව සෞඛ්‍ය අංශ අවධාරණය කරනවා. අනතුරු වළක්වා ගැනීම සඳහා බහු පාර්ශ්වීය සහයෝගිතාව ද ඉතා වැදගත්. එහෙත් නිසි සම්බන්ධීකරණයක් නොමැති වීම මෙන් ම හඳුනාගත් නිශ්චිත පොදු අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා එක් ව ක්‍රියා නොකිරීම ද අනතුරු වැළැක්වීම ඵලදායී ලෙස සිදු නොවීමට හේතු.

අනතුරු වැළැක්වීමේ අන්තර් ආංශික සම්බන්ධීකරණය සහ සහයෝගිතාව ශක්තිමත් කිරීම සහ දිරිගැන්වීම, දැනුම හුවමාරු කර ගැනීම, සහයෝගිතාව සහ සබඳතා ගොඩනගා ගැනීම සඳහා පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම, සාමාන්‍ය ජනතාව අතර දැනුවත්භාවය වැඩිදියුණු කිරීමෙන් ආරක්ෂිත සංස්කෘතියක් වර්ධනය කිරීම වැනි කාරණා සාක්ෂාත් කර ගැනීම මෙවර සමුළුවේ අපේක්ෂිත අරමුණු අතරට අයත් වූ නිසා අනතුරු වැළැක්වීම ඵලදායී කර ගැනීමට එම කාරණා ඉතා වැදගත්. සමුළුවට සහභාගි වූ පර්යේෂකයන්ගේ සහ ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයන්ගේ දැනුම මෙරට වෛද්‍ය ප්‍රජාව සමග බෙදා ගැනීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය දර්ශක තවත් ඉහළ මට්ටමකට ගෙනයාමට හැකි වනු ඇති බව සෞඛ්‍ය හා කර්මාන්ත අමාත්‍ය වෛද්‍ය රමේෂ් පතිරණ සඳහන් කරන කාරණයක්.

මහජන නියෝජනයේ නාඹර ආගමනය

නුවන් කුමාර කටුගමුපෙ

පළාත් පාලන ආයතනවල සහ පාර්ලිමේන්තුවේ තරුණ නියෝජනය වර්ධනය රටේ ජවසම්පන්න ශ්‍රම බලකායෙන් වැඩි පිරිසක් දේශපාලනයට සම්බන්ධ කර ගැනීමට පිටිවහලක්. එය රටක සංවර්ධනයටත් අදාළ කර ගත හැකි බව සමාජගත ව බොහෝ කාලයක් ගත වුවත් ඊට ස්ථාවරභාවයක් ලබා දීමට කල්පසු වුණා. යම් ක්‍රියාදාමයක් උත්තරීතර ම තැනින් ආරම්භ නොවී බිම් මට්ටමේ සිට වර්ධනය වී භාවිතයට පැමිණෙන්නේ නම් ඉන් අත්විය හැක්කේ අවබෝධාත්මක සහ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් සහිත ව වඩාත් තහවුරු වූ වාසි සමූහයක්. අන් ක්ෂේත්‍ර සමග සංසන්දනය කළ විට දේශපාලන විෂයයෙහි ලා මේ තත්ත්වය වඩාත් වැදගත්.

පළාත් පාලන ආයතන යනු ප්‍රාදේශීය සභා, නගර සභා සහ මහනගර සභා යන ආයතනවල එකතුවෙන් සැදුණු පරිපාලන ව්‍යුහය වන නිසා පළාත් සභා සහ පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණවලට ඉදිරිපත් වීමට පෙරාතුව දේශපාලන විෂයෙහි න්‍යායාත්මක සහ ප්‍රායෝගික හැදෑරීම් ද මහජනයාට අතිසම්ප අත්දැකීම් ද බිම්මටමේ ජනතා ආකල්ප සහ හැඟීම් ගැන දැනුම් තේරුම් ද සාධනීය මහජන පිළිගැනීමක් ද ජීවිතයේ වැඩ කළ හැකි කාලසීමාව ඉක්මවා යාමට පෙර පාර්ලිමේන්තුවේ ගෞරවය ආරක්ෂා කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ යම් ශික්ෂණයක් ද පියවරෙන් පියවර ඉදිරියට ඒමේ යහපුරුද්ද සහ ඉවසීම ද සහිත ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් විසිරී පැතිරී සිටින හැකියා සහ දක්ෂතා පූර්ණ ස්වාධීන චින්තනයක් ඇති තරුණ තරුණියන් ක්ෂේත්‍රගත කර

ගැනීමයි යහපත්. එවිට දේශපාලනයට ඇදෙන්නේ පෘථුල වටිනාකමක්.

වර්ෂ 2023 නොවැම්බර් මස 10 දා සම්මත කරනු ලැබ නොවැම්බර් 17 දා කතානායකවරයා විසින් අත්සන යොදා සහතිකය සටහන් කරනු ලැබුවේ එවැනි අගයක් තිබෙන '2023 අංක 30 දරන පළාත් පාලන ආයතන ඡන්ද විමසීම් (සංශෝධන) පනත'. වර්තමාන පාර්ලිමේන්තුවට කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයෙන් තේරී පත්වූ ළාබාලනම තරුණ මන්ත්‍රීවරයා වන නීතිඥ ප්‍රේමිනාත් සී. දොළවත්ත විසින් සිය පෞද්ගලික යෝජනාවක් ලෙස ඉදිරිපත් කර තිබුණු එය සහතික කෙරුණේ සිය උපන්දිනයේදී එම සුවිශේෂත්වයක් බවයි මන්ත්‍රීවරයා ප්‍රකාශ කළේ. මෙලෙස සංශෝධනය වූයේ '(262 වන අධිකාරය වූ) පළාත් පාලන ආයතන ඡන්ද විමසීම් ආඥා පනත'.

මේ පිළිබඳ අදහස් දැක්වූ ඔහු: "මේ පනත් කෙටුම්පත 2022 ඔක්තෝබර් මස 14 දින ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට්පත්‍රයේ ii වැනි කොටසේ පළවුණා. මන්ත්‍රීවරයකුගේ පෞද්ගලික යෝජනාවක් ලෙස අදාළ අමාත්‍යාංශය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද පනත් කෙටුම්පතක් පාර්ලිමේන්තුවේ පනතක් ලෙස සම්මත කිරීම භාරදුර ක්‍රියාදාමයක්. ඒ සඳහා එම කෙටුම්පතේ නිරවද්‍යභාවයත් නීත්‍යානුකූලභාවයත් රටේ අනාගත ඉලක්ක සපුරා ගැනීමට දැඩිවන දායකත්වයත් දේශපාලන පක්ෂවල ප්‍රතිකෂේප විරහිත එකඟත්වයත් තිබිය යුත්තේ 100%ක අගයේ. ඒ සියලු අභියෝග ජයගෙන පසුගිය මහාමැතිවරණයට පෙර

මා ජනතාවට ලබා දුන් පොරොන්දුවක් මෙසේ ඉටු කරන්නට ලැබීම බලවත් සතුටක්."

තමා මේ යෝජනාව ගෙන ආවේ පළාත් පාලන ඡන්දය කල් දැමීමේ ආණ්ඩුවේ උපක්‍රමයක් ලෙස බවට කරන ලද විපක්ෂයේ චෝදනාව එයින් පරාජයට පත් වූ බවත් මන්ත්‍රීවරයා පැවසුවා.

88-89 කාල වකවානුවේ තරුණ නැගීම් සමග රටේ ඉතා වටිනා තරුණ ජීවිත දහස් ගණනක් නිරපරාදයේ විනාශ වුණා. ජීවිත පමණක් නොව එහිදී අහිමි වූණේ කෝටි ගණනක් දේපළත්. එසේ හානිවූ ජීවිතවල සහ දේපළවල වටිනාකම මූල්‍යමය වශයෙන් තක්සේරු කළ නොහැක්කක්. ඒ පිළිබඳ සොයා බැලීමට එවක පැවැති රජය තරුණ සහන කොමිසමක් පත් කළ බව පවසන මන්ත්‍රීවරයා රටේ තරුණ තරුණියන්ට සම්මත දේශපාලනයට පිවිසීමට අවශ්‍ය මංපෙත් වැඩිපුර විවර කර දීම එහි ප්‍රමුඛ නිර්දේශයක් වූ බව සඳහන් කළා. ඊට සුදුසු ම අවස්ථාව වන්නේ දේශපාලනයේ බිම්මටමේ ආයතනික ව්‍යුහය වන පළාත් පාලන ආයතනවල දොරටු හැකිතාක් තරුණ ප්‍රජාව වෙත විවර කර දීම. මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වන ඔහු; "මුල් අවස්ථාවේ පළාත් පාලන මැතිවරණ සඳහා වන භාග්‍යෝජනාවලින් 40%ක් තරුණ කණ්ඩායමට ලබා දීමට යෝජනා වී තිබුණා. එතෙත් පසුකාලීන ව මේ අගය 25%ක් දක්වා අඩු වුණා. මෙහි වයස් කාණ්ඩය අවුරුදු 18-35ත් අතර. ඉහළම ඵලදායී පළමු මැතිවරණය වූ 1991 පළාත් පාලන මැතිවරණයේ සිට 2017 දක්වා පැවැති මැතිවරණවල මේ

නියෝජනය ක්‍රියාත්මක වුණා. මේ නිසා පරම්පරාගත, පුහු සහ බලයත් ධනයත් තිබේ යන පාර්ශවවල ඊළඟ පරපුර හැරුණු කොට නිරපහන, නිරදේශපාලනික, නිර්ධන මහජනයා අතරින් කැපී පෙනුණු දක්ෂතා සහිත, අවධාන සහ බුද්ධිමත් සමාන්ත පවුල්වල තරුණ තරුණියන් විශාල සංඛ්‍යාවක් දේශපාලනයට පිවිස ජාතික දේශපාලන වේදිකාවේ මැති අමතී මහජනවේ වැනි තනතුරු දැක්වා ගුණලට ම ගමන් කළා. එහෙත් වර්ෂ 2017දී ගන්නා ලද යම් යම් දේශපාලන හීන්දු මත තරුණ නියෝජනයේ අනිවාර්ය ප්‍රතිශතය අනිවාර්ය නොවන අංගයක් බවට පත්වුණා. 2018 මැතිවරණයේදී තරුණ නියෝජනයේ අනිවාර්යභාවය ඉවත් කර කාන්තා නියෝජනය අනිවාර්ය අංගයක් බවට පත්වුණේ. ඒ නිසයි 2018 මැතිවරණය වසරක මැතිවරණයක් සේ ඇතැමුන් අර්ථ දැක්වුවේ. එහි අතිතකර ප්‍රතිඵලය වුණේ එතැන් සිට ඉදිරි වසර 10-15 තුළ පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනයට සුදුසු ප්‍රබල දේශපාලනඥයකු බිහි වීමේ ලක්ෂණ සහිත තරුණ දායකත්වය අඩු වීම. දේශපාලන වේදිකාවේ ක්‍රියාකාරී තරුණ හිතියුකු ලෙස මා මේ පිළිබඳ දැකී සේ තර්ක කළා. එහි දිගුවක් ලෙසයි මෙරට දේශපාලනයට අහිමි වූ තරුණ කොටුව ප්‍රතිස්ථාපනයට අවශ්‍ය මැදිහත්වීම මා සිදු කළේ."

පළාත් පාලන ආයතනවල තරුණ නියෝජනයේ ප්‍රතිශතීය අගය ඉහළ

දැමීමෙන් පමණක් බලාපොරොත්තු වන රාජ්‍ය සංවර්ධනය, මහජන ශුභසාධනය, ආර්ථික සමෘද්ධිය, සංස්කෘතික දියුණුව යනාදී දේශීය සහ ජාත්‍යන්තර වශයෙන් රටට ලැබිය යුතු ප්‍රතිලාභ ලැබේදැයි යන්න තිබෙන්නේ සැකයක්. තරුණ නියෝජනය වැඩි ඇතැම් පළාත් පාලන ආයතනවලින් පසුගිය කාලවල අනෙක්වාට සාපේක්ෂ ව මහජනයාට අඩු නාස්තියක් වැඩි සේවාවක් ඉටු වී ඇති අවස්ථා පවතිනවා. එය රටට වාසියක්. එහෙත් වඩාත් පරිණත වැඩිහිටි දේශපාලනඥයන්ගේ දැනුම සහ පළපුරුද්දෙන් මෙරට දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයට ලැබිය හැකි වටිනාකම් සීමා වීමට මෙය හේතුවක් විය හැකිදැයි යමකුට ගැටලුවක් මතු වන්නටත් පුළුවන්.

ඒ පිළිබඳ මන්ත්‍රීවරයා දරන්නේ මෙවැනි මතයක්. ඔහු; "විශාල වශයෙන් සෘජු ව සමාජය සමග ගැටෙන්නට සිදුවන්නේ ප්‍රාදේශීය සභා, නගර සභා සහ මහා නගර සභාවල නියෝජිතයන්ට. දේශපාලන සහ සංවර්ධන කාර්යයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී මහජනයාගේ වැඩි ආකර්ෂණය සහිත තරුණකම සහ තරුණත්වය නවීනභාවය සහිත මැදිහත්වීම් සහ අදහස් දැක්වීම් නිසා ඉතා ශක්තිමත් කාර්යක්ෂම සහ ඵලදායී ශ්‍රම යෙදවුමක් උදෙසා ඉඩකඩ විවර වනවා. අනෙක් කරුණ වන්නේ, තරුණ අදහස්වලට සහ ජවයට උපදේශනාත්මක මට්ටමින් සහාය වෙමින් ඔවුන්ගේ වැඩිදිරීමේ හැකියාව නිවැරදි දිශානතියකට හරවමින් සක්‍රීය දේශපාලනයෙන් පරිණත

උපදේශනාත්මක දේශපාලන භූමිකාවක් දැක්වා වෙනස් වූ ආකල්පමය වෙනසක් වැඩිහිටි දේශපාලනඥයන් තුළ ඇති වීමට ද මෙය රුකුලක් වීම. එය කලක පටන් රටේ පවතින හිඬැසක්." දේශපාලන අවබෝධය සහිත අනාගත පරපුරක් නිර්මාණය කිරීමේ ඉලක්කයක් පිළිබඳත් මෙහිදී සැලකිලිමත් වූ බව ඔහු ප්‍රකාශ කළා.

අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර හා සමගාමී ව දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ ද තරුණ නියෝජනයේ පුළුල් වර්ධනයක් නොමැති ව රටක් ලෙස ලෝකය සමග ඉදිරියට යා නොහැකි අතර දේශපාලනයේ යාවත්කාලීන ස්ථාවර පැවැත්ම තහවුරු වන්නේත් නැහැ. සමාජ ආර්ථික සංස්කෘතික දැනුමැති ශාරීරික සහ මානසික ශක්තියෙන් හෙබි නව ආකල්ප සහිත නිරෝගී ජවසම්පන්න සාමාන්‍ය තරුණ තරුණියන් පිරිසක් අනාගතයේ මෙරට දේශපාලනය වටා එක් රොක් විමටයි මෙයින් අවස්ථාව උදාවන්නේ.

ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් රටේ නීති කාන්තයක් බවට පත් කරනු ලැබ ඇති මේ පනතට අනුව මිළඟ පළාත් පාලන මැතිවරණයේදී ඒ ඒ පක්ෂ විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන නාමයෝජනා පත්‍ර 25% තරුණ නියෝජනය සම්පූර්ණ නොවී ඇත්නම් අසාදන ව ප්‍රතික්ෂේප වන්නට පුළුවන්. ඒ අනුව සිදුවිය හැක්කේ, දැනට ක්‍රියාත්මක වන ආකාරයට පක්ෂ විසින් සිය නාමයෝජනා පත්‍රවලට හුදෙක් ජනප්‍රියත්වය, බලය, ධනය, දේශපාලන කුලවත්භාවය, වංශය වැනි සාධක මත ඇතුළත් කරනු ලබන නම් සංඛ්‍යාව සීමාවකට යටත් කිරීමට සිදු වීම. එය පක්ෂයක් ලෙස සෑම පක්ෂයකට ම පාඩුවක් සේ යමකුට මතුපිටින් පෙනී ගියත් රටක් සමාජයක් ලෙස වඩාත් සාධනීය ඵලප්‍රයෝජන සහිත කාරණයක් බවත් දොළවත්ත මන්ත්‍රීවරයා අවධාරණය කළා.

මේ පනතට ඉහළ වටිනාකමක් ලැබෙන්නේ සම්මත වීමෙන් ම නොව, පක්ෂයට සහ තමාට සීමා වන හුදු දේශපාලකයන් පිරිසක් නොවන, රටට සහ මහජනයාට ආදරය කිරීම පිණිස නාහිත වන නාඹර තරුණ විශිෂ්ට දේශපාලනඥයන් (Politicians) සහ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රිකයන් (Diplomats) පිරිසක් දේශපාලන දූරාවලියේ ස්ථානගත වුවහොත් පමණක් නිසා තෝරා බේරා ගැනීම මහජනයාට හානි කාර්යයක්.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රය

2022 ඔක්තෝබර් මස 14 වන දින

II වන කොටස

අතිරේකය

(2022.10.14 දින නිකුත් කරන ලදී)

පළාත් පාලන ආයතන ඡන්ද විමසීම් (සංශෝධන)

ගරුකුරුගේ සංක්‍රීයානන්ද සහ ජනප්‍රියසේන

(24) වන අධිකාරය යුරු ලෙස පදනමක් ලෙස විමසීම ප්‍රකාශනය සංශෝධනය 050 සඳහා යුරු ලෙස ප්‍රකාශනය

ප්‍රකාශන දිනපත්‍රයේ ප්‍රකාශනයක් ලෙස වැඩි දෙනෙක් සහ විවිධ පාර්ලිමේන්තුවේ දී ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කිරීම

ශ්‍රී ලංකා රජයේ ද්‍රව්‍ය ප්‍රකාශනවලට වැඩි දෙනෙක් සහ විවිධ පාර්ලිමේන්තුවේ දී ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කිරීම

මිල : රු. 12.00 ප්‍රකාශන මාසයකට : රු. 150.00

www.documents.gov.lk

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පාර්ලිමේන්තුව

2023 අංක 30 දරන පළාත් පාලන ආයතන ඡන්ද විමසීම් (සංශෝධන) පනත

(සහතික සටහන් සමඟ 2023 නොවැම්බර් මස 17 වන දින)

ලාභ්‍යවේ ධර්මසර්ව ජනප්‍රිය සහ ජනප්‍රියසේන

2023 නොවැම්බර් මස 17 දින ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ගැසට් පත්‍රයේ II වන කොටසේ අතිරේකයක් ලෙස ප්‍රකාශනය

ශ්‍රී ලංකා රජයේ ද්‍රව්‍ය ප්‍රකාශනවලට වැඩි දෙනෙක් සහ විවිධ පාර්ලිමේන්තුවේ දී ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කිරීම

මිල : රු. 12.00 ප්‍රකාශන මාසයකට : රු. 150.00

www.documents.gov.lk

අරබුදය මතින් ඉදිරි ගමන

(ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු අධිපති හත්දලාල් වීරසිංහ 2023.12.15 දින 'ආර්ථික අරබුදය මතින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදිරි ගමන' මැදගත් මහ බැංකු ශ්‍රවණාගාරයේදී පවත්වන ලද දේශනය ඇසුරින්)

ආචාර්ය
හත්දලාල් වීරසිංහ
අධිපති
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ලංකා ගණනාවක් තිස්සේ ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ අසමතුලිත තත්ත්වයක් සහ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රශ්නයක් තිබුණා 1970 ගණන්වල සිට. රාජ්‍ය ආදායමට වඩා වියදම විශාල වූ නිසා විශාල අයවැය හිගයක් ද පැවතුණා. මේ හිගය පියවා ගැනීම සිදු වුණේ ණය ලබා ගැනීමෙන් නිසා රාජ්‍ය ණය බර ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඉහළ ගියා. ගෙවුම් ශේෂයේ හිගයක් ඇතිවූයේ අපනයන ආදායමට වඩා ආනයන වියදම ඉහළ යාමෙන්. මේ නිසා විදේශ විනිමය අර්බුදයකට මුහුණපෑමටත් ශ්‍රී ලංකාවට සිදු වුණා. ශ්‍රී ලංකාව ද්විත්ව හිඟතාව (Twin Deficit Hypothesis) තත්ත්වයට මුහුණදෙමින් සිටින රටක් වශයෙන් හඳුන්වන්න පුළුවන්. මෙය පර්යේෂණාත්මක ව ද තහවුරු කර තිබෙනවා. ශ්‍රී ලංකාව මුහුණදෙමින් තිබූ තත්ත්වයක් වන්නේ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය දිගින් දිගට ම පාඩු ලැබීම. මෙය රාජ්‍ය අයවැය මත හෝ බැංකු පද්ධතිය මත පීඩනයක් ඇති කිරීමට හේතු වනවා.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහයෝගය ලබා ගැනීම, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් පිළිබඳ ව සමාජයේ යම්කිසි වාදයක් ඇති ව තිබෙනවා. සිදුකරන ලද වෙනස්කම් නිසා ඇති ව තිබෙන ප්‍රතිඵල දෘශ්‍යමාන වුවත් එය සිදු නොකළා හම් ඇති විය හැකි ප්‍රතිඵල දෘශ්‍යමාන වන්නේ නැහැ.

පහළ ආදායම් තත්ත්වයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව මැදි ආදායම් කලාපයේ රටක් බවට පත් වීමෙන් සහන පොලියට ණය ලබා ගැනීමේ හැකියාව ද අවම වුණා. 2005-06 කාලයේදී සහනදායී ණය 95%ක් වන විට සහනදායී නොවන ණය (වාණිජ ණය) පැවතියේ 5%ක් පමණ. 2014-15 වන විට වාණිජ පදනම මත වූ ණය 50%ක් තරම් ඉහළ ගියා. ණය ලබා ගැනීම රටක් නොකළ යුත්තක් නොවූවත් ඒම ණය ආයෝජනය කිරීමෙන් විනිමය ඉපයීමක් සිදු විය යුතු වනවා. එවිට ණය සේවාකරණය පිළිබඳ ගැටලු ඇතිවන්නේ නැහැ. එහෙත් ශ්‍රී ලංකාවේ අයවැය ලේඛනයේ සහ ගෙවුම් ශේෂ ලේඛනයේ පැවති ද්විත්ව හිඟතාව නිසා එවැන්නක් සිදු වූයේ නැහැ.

2019-20 කාලය වන විට කොවිඩ් වසංගතයේ බලපෑම, බදු ප්‍රතිපත්තිය වෙනස් කිරීම නිසා රාජ්‍ය ආදායම අවම වීම, පැවති ආර්ථික තත්ත්වය නිසා විදේශ ණය ලබා ගැනීමේ අපහසුතාව වැනි හේතු නිසා රජය දේශීය වශයෙන් ණය ලබා ගැනීමට පෙළඹුණා. මේ කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවට රටේ විදේශ සංචිත පවත්වාගෙන යාමේ අසීරු තත්ත්වයකට මුහුණපෑමටත් සිදු වුණා. මේ නිසා 2020 වන විට කාලයක්

පැවති අර්බුදය කොවිඩ් තත්ත්වයන් යම් යම් ප්‍රතිපත්තිය වෙනස්කම් නිසාත් පුපුරා යාමකට ලක් වුණා. ඒ සමග ම ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන, ආර්ථිකමය හා සමාජීය වශයෙන් ගැටලු රාශියක් ඇති වුණා. විදේශ විනිමය හිඟතාව නිසා බැංකුවලට ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීමේ හැකියාව අවම වී තිබුණා. ඇතැම් බැංකු Black List කර තිබුණා. ණයවර ලිපි නිකුත් කිරීමේ නොහැකියාව නිසා ඉන්ධන නැව් ඉන්ධන සැපයීම සිදු කළේ නැහැ. භාණ්ඩ හිඟ වුණා. ජනතාව පාරට බැස උද්ඝෝෂණ කළා. මේ තත්ත්වය නිසා ක්ෂණික ව විනිමය අනුපාතිකය පාවෙන්නට ඉඩ හැර තිබුණා. මෙවැනි පසුබිමක එවකට ශ්‍රී ලංකා ජනධිපතිවරයා ජාත්‍යන්තර අරමුදලෙන් කිසියම් සහනයක් ඉල්ලා තිබුණත් එය ලැබුණේ නැහැ.

මා මහබැංකු අධිපතිවරයා වශයෙන් පත් වුණේ මෙවැනි මොහොතක. සියලු තත්ත්ව සලකා බැලීමෙන් පසුවයි අසිරු වුවත් යම් යම් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාමාර්ගවලට අප එළැඹියේ. පළමුවෙන් ම කළේ 7%ක් ව තිබූ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකය 14% කට ඉහළ දැමීම. ඉන්පසුව රජයත් සමග සාකච්ඡා කර තාවකාලික ව ශ්‍රී ලංකාව ණය ගෙවීම අත්හිටුවීමට තීරණය කළා. ඒ, ශ්‍රී ලංකාවේ භාවිත කළ හැකි නිල විදේශ සංචිත තිබුණේ ඩොලර් මිලියන 25ක් පමණ නිසා. එහෙත් ඉදිරි මාස 12ක කාලයේ ඩොලර් බිලියන 6ක ණය ගෙවිය යුතු ව තිබුණා. සැබවින් ම කෙටිකාලීණ ණය පවා ගෙවීමේ හැකියාවක් ශ්‍රී ලංකාවට එවකට තිබුණේ නැහැ. මෙය එම අවස්ථාවේ ගතයුතු ව තිබූ හොඳම තීරණය කියා මා විශ්වාස කරනවා.

ණය ගෙවීම තාවකාලික ව අත්හිටුවීමෙන් පසුව යම්කිසි කාලයකදී නැවත එම ණය ගෙවිය යුතු වනවා. ණය හිමිකරුවන් සමග සාකච්ඡා කරමින් ඒ සඳහා යම්කිසි සහනයක් ලබා ගැනීමයි මේ කාල පරිච්ඡේදයේදී සිදු වන්නේ. ඉදිරියේදී නැවත ණය ගෙවීමේ හැකියාව ශ්‍රී ලංකාවට පවතින බවට ණයහිමිකරුවන්ට යම්කිසි තහවුරු කිරීමක් ද අවශ්‍ය වනවා. ජාත්‍යන්තර

මූල්‍ය අරමුදලේ මැදිහත්වීම සහ ක්‍රියාකාරීත්වය වැදගත් වන්නේ මේ නිසා.

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහයෝගය ලබා ගැනීම, ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්කම් පිළිබඳ ව සමාජයේ යම්කිසි වාදයක් ඇති ව තිබෙනවා. සිදුකරන ලද වෙනස්කම් නිසා ඇති ව තිබෙන ප්‍රතිඵල දෘශ්‍යමාන වුවත් එය සිදු නොකළා නම් ඇති විය හැකි ප්‍රතිඵල දෘශ්‍යමාන වන්නේ නැහැ (Counter

ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ සිටිනවා යන්නෙන් ණය හිමිකරුවන් වෙත ලබා දෙන සහතිකය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලැබෙන ණය මුදලට වඩා, ශ්‍රී ලංකාවට වැදගත්. විදේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයේදී ඒහය, ජපානය, ඉන්දියාව වැනි රටවල් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා ඒකඟතාව පළ කළේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ ශ්‍රී ලංකාව සිටින නිසා. ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය හේතුවෙන් වසර 10 ඇතුළත ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 17ක පමණ සහනයක් ශ්‍රී ලංකාව අපේක්ෂා කරනවා. එය අප වැනි රටකට විශාල සහනයක්. සාමාන්‍ය පරිදි ණය ගෙවීමට සිදු වුවා නම් රට ආගාධයටයි ගමන් කරන්නේ.

Factual). ඒ සඳහා මහබැංකුව, මුදල් අමාත්‍යාංශය ඇතුළු අනෙකුත් ආයතනවල වගකීම වන්නේ මේ තත්ත්ව සොයා බලා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

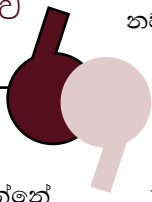
අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග නිසා ඉතා අහිතකර ප්‍රතිඵල පවතින බව මා පිළිගන්නවා. උද්ධමනය 70%ක් වුණා. ආර්ථිකය සංකෝචනය වුණා. විනිමය අනුපාතිකය ඉහළ ගියා. රැකියා අවස්ථා අහිමි වුණා. ජීවන වියදම ඉහළ ගියා. එහෙත් එසේ නොකළා නම් ඊට වඩා හයානක ප්‍රතිඵල අත්විඳින්න තිබුණා. මේ වන විට ආර්ථිකය ඉහළට ගමන් කිරීමේ ගමන ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය තත්ත්වය සැකසී තිබෙනවා.

ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ සිටිනවා යන්නෙන් ණයහිමිකරුවන් වෙත ලබා දෙන සහතිකය, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් ලැබෙන ණය මුදලට වඩා, ශ්‍රී ලංකාවට වැදගත්. විදේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයේදී ඒහය, ජපානය, ඉන්දියාව වැනි රටවල් ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා ඒකඟතාව පළ කළේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ ශ්‍රී ලංකාව සිටින නිසා. ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය හේතුවෙන් වසර 10 ඇතුළත ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 17ක පමණ සහනයක් ශ්‍රී ලංකාව අපේක්ෂා කරනවා. එය අප වැනි රටකට විශාල සහනයක්. සාමාන්‍ය පරිදි ණය ගෙවීමට සිදු වුවා නම් රට ආගාධයටයි ගමන් කරන්නේ.

ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහයෝගය ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බව මේ නිසා පෙනී යනවා. ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ පළමු සහතිකය (පළමු ණය වාරිකය) 2023 මාර්තු මාසයේදීත් දෙවැනි සහතිකය දෙසැම්බර් 12 දිනත් ලබාගෙන තිබෙනවා.

මේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක වන්නේ වසර හතරක කාලයක්. මෙය අතරමග නවතාලන්නට බැහැ. ණය සහනය ලැබී තිබෙන්නේ ශ්‍රී ලංකාව එකඟ වී තිබෙන වැඩසටහන අඛණ්ඩ ව ක්‍රියාත්මක කළහොත් පමණයි. එම එකඟතාව බිඳ දැමුවහොත් ණය හිමියන්ට සහ ජාත්‍යන්තර අරමුදලට හැකියාව තිබෙනවා ණය සහනය ලබා නොදී නැවත සාමාන්‍ය පරිදි ණය ගෙවීම සිදු කරන ලෙස ප්‍රකාශ කරන්න. එහෙත් සාමාන්‍ය පරිදි ණය ගෙවීමට රට සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් විය යුතු වනවා. ඒ සඳහා ගත වන්නේ යම් කාලයක්.

මේ නිසා ජනතාවට වේදනාකාරී ප්‍රතිපත්ති හා තීරණ කිහිපයක් ම ගන්නට සිදු ව තිබෙනවා. ඒ, බදු ඉහළ දැමීම, රාජ්‍ය වියදම් අඩු කිරීම, භාණ්ඩ සඳහා ලබාදෙන සහනාධාර (ඉන්ධන, විදුලිය) කපා දැමීම හා

ඒවා වෙළෙඳපොළ මිලට නිකුත් කිරීම, ආනයන සීමා කිරීම ආදියෙන්. මේවා ඉතාමත් වේදනාකාරී ප්‍රතිපත්ති වුවත් එවැනි ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාමාර්ග නොගත්තා නම් ප්‍රතිපලය වෙනස් වන්නට තිබුණා.

ලෝක බැංකුව පුරෝකථනය කළේ 9.2%කින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය 2020 වසර මුලදී සංකෝචනය වන බවක්. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල 8.7%කින් සංකෝචනය විය හැකි බව ප්‍රකාශ කළා. එහෙත් 8%ට වඩා අඩු මට්ටමක සංකෝචනය පවත්වාගෙන යාමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකියාව ලැබුණා. ශ්‍රී ලංකාවේ උද්ධමනය නති ඉලක්කමට පැමිණීමට 2024 වන තෙක් බලා සිටිය යුතු බවට ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පුරෝකථනය කර තිබුණා. එහෙත් 2023 සැප්තැම්බර් මාසය වන විට උද්ධමනය නති ඉලක්කමකට රැගෙන ඒමට හැකි වුණා. මේ ආකාරයට ප්‍රතිසංස්කරණ මධ්‍යයේ වුවත් ස්වාධීන ආයතනවල පුරෝකථනයන් පවා තිබුණේ කිසියම් ආකාරයක සාමාන්‍යමය නැඹුරුවකට. එහෙත් ප්‍රතිසංස්කරණවලින් කෙටි කාලයක් තුළ පුරෝකථනවලට සාපේක්ෂ ව කිසියම් ආකාරයක ඉහළ ප්‍රගතියක් අත්පත් කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකියාව ලැබුණා. එයට ප්‍රධානම හේතුව වූයේ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ කිසියම් විශ්වාසයකින් යුතු ව මහජනතාව ඉවසීමෙන් ක්‍රියා කිරීම.

තවමත් ප්‍රමාණවත් නොවුණත් අප නිල සංචිත ප්‍රමාණය වැඩි කරගෙන තිබෙනවා. උද්ධමනය පහළ අගයකට රැගෙනවිත් තිබෙනවා. අයවැය හිගයේ යම් පාලනයක් ඇති කරගෙන තිබෙනවා. බැංකු පද්ධතියේ විදේශ විනිමය හිගයක් නැහැ. සංචාරක ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතිනවා. විදේශ ප්‍රේෂණවල ඉහළ යාම, බැංකු පද්ධතිය ස්ථාවර ව පවත්වාගෙන යාම දක්නට ලැබෙනවා. එය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුත්තක්. පොලී අනුපාතිකය නැවත පහළ යාමෙන් ණය ගැනීමේ හැකියාව මෙන් ම ණය ලබාගත් පුද්ගලයන්ට ඒවා ගෙවීම සඳහා යම් සහනයක් ලැබෙමින්

පවතිනවා. මෙවැනි අවස්ථාවක ඉහළ ම පීඩනයට ලක් ව තිබෙන අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහා සමාජ ආරක්ෂණ වැඩපිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක වනවා. ඉහළ ආදායම්ලාභීන්ගේ බදු මුදලින් මෙවැනි කළ හැකි වන්නේ. ඒ සඳහා බදු ආදායම ඉහළ දැමිය යුතු වුවත් එය රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියෙන් ආවරණය විය යුත්තක්. ආර්ථික විද්‍යාඥයකු ලෙසින් මා දකින්නේ පුද්ගලයකු දැරිය යුතු බදු බර අවම කර ගැනීමට පවතින හොඳම ක්‍රමය නම් බදු බර සියලු දෙනා අතර බෙදා ගැනීම. ඒ හැර බදු බර අඩු කර ගැනීමට වෙනත් ක්‍රමයක් නැහැ.

ශ්‍රී ලංකාව ඉදිරියට ගමන් කළ යුතු මාර්ගය පිළිබඳ ව ඇතුළත් අපේ

තවමත් ප්‍රමාණවත් නොවුණත් අප නිල සංචිත ප්‍රමාණය වැඩි කරගෙන තිබෙනවා. උද්ධමනය පහළ අගයකට රැගෙනවිත් තිබෙනවා. අයවැය හිගයේ යම් පාලනයක් ඇති කරගෙන තිබෙනවා. බැංකු පද්ධතියේ විදේශ විනිමය හිගයක් නැහැ. සංචාරක ව්‍යාපාරය ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතිනවා. විදේශ ප්‍රේෂණවල ඉහළ යාම, බැංකු පද්ධතිය ස්ථාවර ව පවත්වාගෙන යාම දක්නට ලැබෙනවා.

ඉදිරි වැඩපිළිවෙළ සැලසුම් කර තිබෙන්නේ වසර හතරකට. මෙහිදී ආණ්ඩුකරණ අක්‍රමිකතාව වළක්වා ගත යුතු වනවා. මේ නිසයි රාජ්‍ය බදු දැලෙන් පැන යාමට හැකියාව තිබෙන්නේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව පවත්වා ගැනීම, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය ස්ථාවර ව පවත්වා ගැනීම, බැංකු පද්ධතියේ ස්ථායීතාව, සමාජ ආරක්ෂණය පවත්වා ගැනීම (අඩු ආදායම්ලාභීන්ගේ සුරක්ෂිතතාව

තහවුරු කිරීම), ආණ්ඩුකරණ අක්‍රමිකතා අවම කිරීම ඉදිරි වැඩපිළිවෙළට අයත්.

2024 වර්ෂයේදී වාණිජ ණය ප්‍රතිව්‍යුහකරණයෙන් පසුව ශ්‍රී ලංකාවට තිබෙන්නේ නැවතත් ආර්ථිකය සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත් කරගෙන ආදායම් තත්ත්වය ඉහළ දමා ගැනීමෙන් ජීවන තත්ත්වය ඉහළ මට්ටමකට ළඟා කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට එළඹීම. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සිදු කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ සැලසුමක් නැහැ. එය සත්‍යයක්. ආර්ථිකයේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සිදු කර ගැනීම කළ යුත්තේ ශ්‍රී ලංකාව විසින් ම. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙන් සිදු කරන්නේ ආර්ථිකය ස්ථාවර කර ගැනීමට අප ඉදිරිපත් කරන යෝජනාවලිය අනුමත කිරීම පමණයි. එයින් ජාත්‍යන්තරයට යම් සහතිකයක් සහ සුබදායී ඉඹියක් ලබා දෙනවා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකය පිළිබඳ ව. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සඳහා වන වැඩපිළිවෙළෙහි ඇත්තේ රටේ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාව ඇති කර ගන්නා ආකාරය පිළිබඳවත් ණය තිරසරභාවය ඇති කර ගැනීම පිළිබඳවත් වන කාරණා.

ශ්‍රී ලංකාව 16 වතාවේ ම ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සහයෝගය ලබා ගත්තේ ගෙවුම් ශේෂයේ ඇති වූ යම් අර්බුදකාරී තත්ත්ව සමනය කර ගැනීමට. ඒ සෑම අවස්ථාවක ම ගෙවුම් ශේෂ අර්බුදයෙන් සහනයක් ලැබූ විගස එම වැඩපිළිවෙළ අඛණ්ඩ ව ක්‍රියාත්මක වූයේ නැහැ. ඒ නිසයි මෙවැනි තත්ත්වයකට රට පත් ව තිබෙන්නේ. මෙවර ගෙවුම් ශේෂ අර්බුදය සමග ම ණය අර්බුදයක් ද ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති ව තිබෙනවා. මේ නිසා ඉදිරි වසර 10 කාලයේ හෝ ණය තිරසරභාවය ද පවත්වා ගත යුතු ව තිබෙනවා. පෙර අත්දැකීම් පාඩමක් ලෙස ගෙන මේ වැඩපිළිවෙළ අඛණ්ඩ ව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වැදගත්කමයි මෙයින් පෙනී යන්නේ.

සකස් කලේ **දීපන කුමාර බටගොඩ**

දෝෂාහි යෝග්‍ය බව

හිඟාල පිරිස්

ආරක්‍ෂා ජනාධිපති ජෝ බයිඩන්ට එරෙහි ව දෝෂාහි යෝග්‍යයක් ගෙන ඒමට ඔහුගේ ප්‍රතිවාදීන් සූදනම් වනවා. බොහෝ දේශපාලන විචාරකයන් පවසන්නේ මෙය ජනාධිපතිවරයාගේ ඉදිරි දේශපාලන ගමනට විශාල බලපෑමක් කරන්නට ඉඩ ඇති බව. ඇමරිකාවේ රිපබ්ලිකන් පක්‍ෂය මේ දෝෂාහි යෝග්‍ය ක්‍රියාදාමයේ මුල් අදියර සඳහා මුල පුරා අවසන්. හිටපු ජනාධිපති ඩොනල්ඩ් ට්‍රම්ප් අයත් වන්නේ රිපබ්ලිකන් පක්‍ෂයට.

බයිඩන්ට එරෙහි ව දෝෂාහි යෝග්‍ය ගෙන ඒමට පෙර ඔහුට එරෙහි ව ඇති චෝදනා සම්බන්ධයෙන් දෝෂාහි යෝග්‍ය විමර්ශනයක් පැවැත්වීමටයි නියමිත. මේ මූලික විමර්ශනය නිල වශයෙන් ආරම්භ කිරීම සඳහා වන යෝජනාවක් නොබෝද එරට පාර්ලිමේන්තුව හා සමාන කොංග්‍රස් මණ්ඩලය වෙත රිපබ්ලිකන් මන්ත්‍රීවරුන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබුවා.

ඇමරිකානු කොංග්‍රසය සමන්විත

වන්නේ නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය සහ සෙනෙට් මන්ත්‍රී මණ්ඩලය ලෙස මන්ත්‍රී මණ්ඩල දෙකකින්. රිපබ්ලිකන් මන්ත්‍රීවරුන්ගේ දෝෂාහි යෝග්‍ය විමර්ශන යෝජනාව ඉදිරිපත් වූයේ නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයෙන්. එහිදී එම යෝජනාවට පක්‍ෂ ව ඡන්ද 221ක් ලැබුණු අතර විරුද්ධ ව ලැබුණේ ඡන්ද 212ක් පමණ.

නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය බහුතර ආසන සංඛ්‍යාවක් හිමි කරගෙන සිටින්නේ ජනාධිපති බයිඩන් අයත් වන ඩිමොක්‍රටික් පක්‍ෂය නොව රිපබ්ලිකන් පක්‍ෂය බවත් මෙහිදී සඳහන් කළ යුත්තක්. එම මන්ත්‍රී මණ්ඩලය දෝෂාහි යෝග්‍ය විමර්ශනය පිළිබඳ යෝජනාව පහසුවෙන් සම්මත කර ගත හැකි වූයේ ඒ නිසා.

ජෝ බයිඩන්ට එරෙහි ව විමර්ශනය පැවැත්වීමට නියමිත ව ඇත්තේ අල්ලස් සහ දූෂණ චෝදනා පදනම් කර ගනිමින්. මේ චෝදනා එල්ල වන්නේ බයිඩන් ජනාධිපති ධුරය දැරූ කාලයට අදාළ ව නොව මෙයට වසර කිහිපයකට

පෙර ඔහු උප ජනාධිපති ධුරය දැරූ කාලයට අදාළ ව. බයිඩන් උප ජනාධිපති පදවිය දැරුවේ 2009 සිට 2017 දක්වා කාලයේ. එම කාලයේ ජනාධිපති පදවිය දැරුවේ බැරැක් ඔබාමා.

මේ කාලයේ බයිඩන්ගේ තනතුර සහ බලය උපයෝගී කර ගනිමින් ඔහු සහ පවුලේ උදවිය පෞද්ගලික ලාභ ප්‍රයෝජන අත් කරගෙන ඇති බවට රිපබ්ලිකන් මන්ත්‍රීවරුන් චෝදනා කරනවා. බයිඩන් පවුලට සහ ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාරික සගයන්ට විවිධ විදේශීය පාර්ශ්වවලින් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 24කට වැඩි වත්කම් ලැබී ඇති බවත් රිපබ්ලිකන් පක්‍ෂය පවසනවා. මේවා ලැබී ඇත්තේ චීනය, රුසියාව, කසකස්තානය, යුක්රේනය, රුමේනියාව වැනි රටවල පාර්ශ්ව වෙතින් බවයි ඔවුන් සඳහන් කරන්නේ. ජෝ බයිඩන්ගේ පුත් හන්ටර් බයිඩන්ට එරෙහිවත් රිපබ්ලිකන් මන්ත්‍රීවරුන් කාලයක සිට ම චෝදනා එල්ල කරමින් සිටිනවා. තම පියා හමු වීමට යම් යම් පාර්ශ්වවලට අවස්ථාව හිමි කර දීම සඳහා හන්ටර් මුදල් ලබාගෙන ඇති බව මෙලෙස එල්ල වන එක් චෝදනාවක්.

ජෝ බයිඩන්ගේ නම පාවිච්චි කරමින් විවිධ වාසි හිමි කරගෙන ඇති බවටත් චෝදනා එල්ල වනවා.

මේ චෝදනාවලට අදාළ ව රිපබ්ලිකන් විමර්ශකයන් විවිධ බැංකු වාර්තා ආදිය රැස් කරගෙන ඇති බවත් සඳහන්. ඇතැම් පාර්ශ්වවලින් සාක්ෂි ලබාගෙන ඇති බවත් පැවසෙනවා. එහෙත් බයිඩන් අල්ලස් ලබාගෙන ඇති බවක් හෝ දූෂිත ආකාරයෙන් ක්‍රියා කර ඇති බවක් හෝ නිශ්චිත වශයෙන් සනාථ කිරීමට තරම් සාක්ෂි තවමත් ඉදිරිපත් ව නැති බවයි සඳහන් වන්නේ. නොබෝද සම්මත වූ නිල විමර්ශනය ඉදිරියට යද්දී තවදුරටත් සාක්ෂි කැඳවීමට අදාළ විමර්ශන කමිටුවලට බලය තිබෙනවා. එහිදී කවර තත්ත්වයක් ඇති වේවි ද යන්න කුතුහලය දනවන කාරණයක්.

ජනාධිපතිවරයාට එරෙහි ව දෝෂාභියෝගය ඉදිරිපත් වන්නේ දෝෂාභියෝග විමර්ශනයෙන් පසුව. නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ බහුතරයක් එම දෝෂාභියෝගයට පක්ෂ ව ඡන්දය ලබා දුන්නොත් ජනාධිපතිවරයා දෝෂාභියෝගයට ලක් වුවකු බවට පත් වනවා. එහෙත් එපමණකින් ඔහුගේ ධුරය අහිමි වන්නේ නැහැ. එයින් පසු මේ දෝෂාභියෝගය සම්බන්ධයෙන් කොංග්‍රසයේ සෙනෙට් මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේදී විභාගයක් පැවැත්විය යුතු අතර එයින් ජනාධිපතිවරයා වරදකරු කිරීමට නම් ඊට පක්ෂ ව තුනෙන් දෙකක බහුතරයක් හිමි විය යුතු වනවා. ඔහු ධුරයෙන් ඉවත් කළ හැක්කේ එයින් පසුව.

ඇමරිකානු ඉතිහාසයේ ජනාධිපතිවරුන් තිදෙනකුට එරෙහි ව නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලය තුළ දෝෂාභියෝග සම්මත වී තිබෙනවා. එහෙත් ඒ එක් අයකුටවත් ධුර අහිමි වුණේ නැහැ. මෙවැනි දෝෂාභියෝගයකට ලක් වූ පළමු ඇමරිකානු ජනාධිපතිවරයා වූයේ ඇන්ඩෲ ජොන්සන්. ඔහු දෝෂාභියෝගයට ලක් වූවේ 1868 වසරේ. එයින් පසු බිල් ක්ලින්ටන් ජනාධිපතිවරයාත් ඩොනල්ඩ් ට්‍රම්ප්

ජනාධිපතිවරයාත් දෝෂාභියෝගයන්ට ලක් වූණා. ක්ලින්ටන් දෝෂාභියෝගයට ලක් වූයේ 1998 වසරේ. 2019 සහ 2021 වසරවල ට්‍රම්ප් දෙවරක් ම දෝෂාභියෝගයට ලක් වූණා. හිටපු ජනාධිපති රිචඩ් නික්සන් ද

දෝෂාභියෝගයකට ලක් වීමේ අනතුරට මුහුණ දී සිටියත් ඒ පිළිබඳ ඡන්ද විමසීම පැවැත්වීමට පෙර ඔහු ඉල්ලා අස් වූණා.

ජෝ බයිඩන් ද නියෝජිත මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේදී දෝෂාභියෝගයට ලක් වීමට ඉඩ ඇතත් ඔහුට ජනාධිපති ධුරය අහිමි වනු ඇතැයි සිතන්නට බැහැ. මන්දයත් මේ වනවිට එරට සෙනෙට් මන්ත්‍රී මණ්ඩලයේ බහුතර ආසන සංඛ්‍යාවක් හිමි ව ඇත්තේ ඔහු අයත් වන ඩිමොක්‍රටික් පක්ෂයට නිසා එහිදී දෝෂාභියෝගය සම්මත නොවීමට විශාල ඉඩක් තිබෙනවා.

මේ දෝෂාභියෝග ක්‍රියාවලිය නිසා ජනාධිපතිවරයාගේ ඉදිරි දේශපාලන ගමනට යම් බලපෑමක් විය හැකි බවයි නිරීක්ෂකයන් පෙන්වා දෙන්නේ. 2024 වසරේ පැවැත්වීමට නියමිත ඇමරිකාවේ මිලඟ ජනාධිපතිවරණයට තමා ඉදිරිපත් වන බව බයිඩන් නිල වශයෙන් ප්‍රකාශ කර අවසන්. දෝෂාභියෝග ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට යද්දී ඔහුගේ ප්‍රතිරූපයට හානි වන දේ සිදුවීමට ඉඩ තිබෙනවා.

ජෝ බයිඩන් ජනාධිපතිවරණයට ඉදිරිපත් වීම සම්බන්ධයෙන් දැනටමත් ඇතැම් පාර්ශ්ව කැමැත්තක් දක්වන්නේ නැහැ. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත්තේ ඔහුගේ වයස. 2024 වසරේ ජනාධිපතිවරණය පැවැත්වෙද්දී ඔහු පා තබන්නේ 82 වැනි වියට. යම් හෙයකින් බයිඩන් ජනාධිපති ධුරයට නැවත පත් වුවහොත් එම ධුර කාලය අවසන් කරද්දී ඔහුගේ වයස අවුරුදු 86ක් වනු ඇති. ඔහුගේ කායික සහ මානසික සෞඛ්‍ය තත්ත්වය සම්බන්ධයෙන් දැනටමත් ඇතැම් පාර්ශ්ව ප්‍රශ්න මතු කරමින් සිටින්නේ.

2020 වසරේ පැවැති ජනාධිපතිවරණයේදී බයිඩන්ගේ ප්‍රතිවාදියා වූයේ රිපබ්ලිකන් පක්ෂයේ ඩොනල්ඩ් ට්‍රම්ප්. මේ වසරේ ජනාධිපතිවරණයත් මේ දෙදෙනා අතර තරගයක් ම විය හැකි බවට ලකුණු පහළ වී තිබෙනවා.

කඡුද රොබෝ දොස්තාර භාදුයෝ

සුගත්ප්‍රිය කුලතුංග ආරච්චි

2023 වසර නිමා වූණේ විද්‍යාත්මක ලෝකයේ විස්මිත පෙරැළියකට මඟ පාදමින්. ඒ, ලෝකයේ ප්‍රථම වතාවට සජීවී මානව ශරීරය ඇතුළේ තමන් ම වලනය වෙමින් ගෛලයකර්ම කිරීමට, කුවාල සුව කිරීමට සමත් මිනිස් සෛලවලින් සාදන ලද පියවි ඇසට නොපෙනෙන ප්‍රමාණයේ රොබෝවක් සාර්ථක ව නිර්මාණය කිරීමට විද්‍යාඥයන් සමත් වීමත් සමග.

පර්යේෂකයන් විසින් රොබෝ 'මානවයන්' හෙවත් 'nthrobot' ලෙස නම් කරනු ලැබ ඇති මේ විශ්වකර්ම ක්ෂුද්‍ර රොබෝ නිපදවා ඇත්තේ මිනිස් පෙනහලු සෛල යොදා ගනිමින්. මේ ක්ෂුද්‍ර රොබෝ දොස්තරලා සොයා ගැනීමත් සමග මතකය අමතක කරවන දැඩි දුක්පීඩා ගෙනදෙන ඇල්ෂයිමර් වැනි දුක්බිත ස්නායු රෝග තවදුරටත් අනාගත පරපුරේ

රෝග ලැයිස්තුවට ඇතුළත් නොවනු ඇති. වෛද්‍ය විද්‍යාව තවදුරටත් කැපුම්-කෙටුම්, පෙනි කරල් සීමාවේ සිර නොවී අද්විතීය පිම්මක් මේ නිසා පනින්නට සමත් වනු ඇති.

2020 වසරේදී ජීව විද්‍යාඥ මයිකල් ලෙවින් සහ ඔහුගේ සගයන් සජීවී සෛල පොකුරු වෙන් කරගෙන කාත්‍රීම ව කුඩා ජීව ආකාරවලට හැඩගස්වා 'ජීව විද්‍යාත්මක රොබෝවරුන්' සෑදූ බව මුල්වරට වාර්තා කළා. නිය සහිත අප්‍රිකානු ගෙඹි විශේෂයක් වන *Xenopus laevis* ගේ සම සහ හෘදයේ මාංශ පේශි සෛලවලින් මේවා සාදන ලද බැවින් සෙනෝබොට්ස් - Xenobots ලෙස නම් කරන ලද මේ සජීව සෛල ගොනු නව ආකාරයක ජීවියකු ලෙස සැලකිය හැකි බවට ලෙවින්ගේ කණ්ඩායම නව මතවාදයක් ඉදිරිපත්

කළා. වසරකට පසුව මේ මතය ප්‍රබල ව තහවුරු කරන සාක්ෂියක් ඉදිරිපත් වුණා. ඒ, පර්යේෂකයන් විසින් ගෙම්බන්ගේ සමේ සෛලවලින් සෑදූ මේ Xenobots හට ස්වයංසිද්ධ ව ම තමන් ම එක්රැස් වී විවිධ හැඩතල ස්වරූපවලට ගොනු විය හැකි බවත් ඔවුන්ට දියරමය මාධ්‍යයක් හරහා පිහිනා යමින් විවිධ සංකීර්ණ ක්‍රියාකාරීත්ව ප්‍රදර්ශනය කළ හැකි බවත් පෙන්වා දුන් විටදී.

ඇතැම් පර්යේෂකයන් ඒ සමයේදී තර්ක ඉදිරිපත් කර තිබුණේ කිසියම් හානියක් සිදු වූ විට සිය ශරීර කොටස් නැවත උත්පාදනය කරගැනීමේ අපූරු හැකියාව සඳහා ප්‍රසිද්ධ උභයජීවීන්ගේ සෛලවලින් එවැනි හැසිරීමක් දක්නට ලැබීම එතරම් පුදුමයට කරුණක් නොවන්නක් හැටියට.

එහෙත් ටෆ්ට්ස් විශ්වවිද්‍යාලයේ ලෙවින් සහ ඔහුගේ සගයන් එබඳු නැවත ස්වයං ව උත්පාදනය කරගැනීමේ හැකියාවක් නැති බව සනාථ වී ඇති 'මිනිස් සෛලවලින්' තමන් මේ දූවන පනින සජීවී 'nthrobot' රොබෝ තැනූ බවට Advanced Science ජර්නලයේ නොවැම්බර් 30 කලාපයේ 'Motile Living Biobots Self-Construct from Adult Human Somatic Progenitor Seed Cells, Credit (Gizem Gumuskaya et al හැටියට

විද්‍යාත්මක වාර්තාවක් පළ කිරීමත් සමග විද්‍යාත්මක ලෝකයේ මතු වූයේ මහා කැළඹීමක්.

පිහිනා යාමට හැකියාවක් නැති මිනිස් සෛලවලින් තැනූ 'nthrobots' හට, Xenobots මෙන් පිහිනා යාමේ ජංගම හැකියාව ලබා දී ඇත්තේ ඔවුන්ගේ සෛල මතුපිටට සිලියා ලෙස හැඳින්වෙන හිසකෙස් වැනි ප්‍රෝටීන් කෙදිනි ආවරණයක් අමතර ව ලබාදීමෙන්.

සිලියා හෙවත් කෙදිනි එම සෛල වටා හබල් ලෙස හැසිරෙමින් රැලි නංවා වලනය වීමෙන් මේ නව ව්‍යුහවලට තරල හරහා ගමන් කරන්නට පුළුවන්. මේ සිලියා සියල්ල ම එකට සම්බන්ධීකරණය කර ගනිමින් විවිධ අතට එක ම රටාවකට වලනය කිරීම හසුරුවා ගැනීමෙන් ඔවුන්ට අවශ්‍ය ඕනෑම තැනකට, නිසි එල්ලයකට පිහිනා යාමට Anthrobots හට පුළුවන්.

ස්වයං-එකලස් බහු සෛලීය රොබෝවරුන්, හිසකෙසක පළල සිට පැන්සල් තිත්ත ප්‍රමාණය දක්වා මයික්‍රොමීටර 30-500ක් අතර ප්‍රමාණයේ විශාලත්වයකින් යුතු ව පවතින අතර සාමාන්‍යයෙන් ඒවායේ ආයු කාලය මාස දෙකක්. වැඩිහිටි මිනිස් පෙනහලු පටකවලින් ලබාගත් සෛලවලින් තැනූ මේ පටකයේ මතුපිට ස්වාභාවික ව යම් ප්‍රමාණයක් සිලියා කෙදිනි පවතිනවා. මේවා වලනයෙන් ශ්ලේෂ්මල එහා මෙහා ගෙන යන අතර ඉන් ආශ්වාස කරන වාතයේ ඇති සුන්බුන් අවශෝෂණය කර ඉවත් කෙරෙනවා. මේවා ආධාර කරගෙන තිබෙන්නේ ක්ෂුද්‍ර රොබෝවන්ගේ වලනයට.

ලෙවින්ට අනුව මේ වලන රටා තුවාලයක් වෙත ගමන් කිරීම හෝ ඒ මත සැරිසරමින්

තැන්පත් ව එය පැස්සීම වැනි විවිධ අරමුණු සඳහා යොදා ගන්නට පුළුවන්. විශේෂයෙන් ස්නායු පටක හානියකදී එම හානියට පත් ප්‍රදේශ කරා ළඟා වී එම නියුරෝන සෛල බිඳුණු තැන් නැවත වර්ධනය සඳහා කැපී පෙනෙන බලපෑමක් මේවාට කළ හැකි බව විද්‍යාගාර තත්ත්වයේදී මේ රොබෝවරු දැනටමත් සනාථ කර අවසන්.

එබැවින් මේ විශේෂ සෛල පොකුරු වෛද්‍යමය සහ වෙනත් ශෛල්‍ය ප්‍රතිකාරමය යෙදුම් සඳහා ප්‍රයෝජනවත් අයුරින් යොදා ගත හැකි බවයි

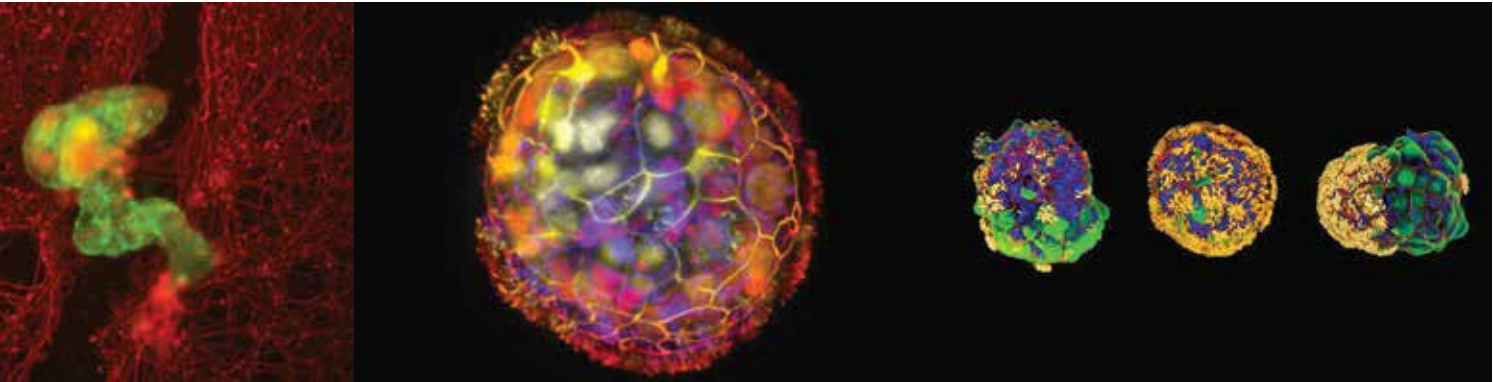

ජරයේෂකයන් විසින් රොබෝ 'මානවයන්' හෙවත් 'nthrobot' ලෙස නම් කරනු ලැබ ඇති මේ විශ්වකර්ම ක්ෂුද්‍ර රොබෝ හිඳවූ ඇත්තේ මිනිස් පෙනහලු සෛල යොදා ගනිමින්. මේ ක්ෂුද්‍ර රොබෝ ට්‍රොස්තරලා සොයා ගැනීමත් සමග මතකය අමතක කරවන දැඩි දුක්ඛීය ගෙනදෙන ඇලෙෂයිමර වැනි දුක්ඛිත ස්නායු රෝග තවදුරටත් අනාගත ජරපුරේ රෝග ලැයිස්තුවට ඇතුළත් නොවනු ඇති.

ලෙවින් ප්‍රධාන පර්යේෂකයන්ගේ අදහස. උදාහරණයක් ලෙස, ශරීරයේ හානියට පත් ඕනෑම පටකයක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම මෙයින් ලබාගත හැකි මහඟු උපකාරයක්. ලෙවින් පෙන්වා දෙන්නේ මිනිස් සෛල යොදාගෙන මේ වන විට ස්වභාවදහම තනා ඇති විවිධ සීමිත ඉන්ද්‍රිය සහ රූපාකාර වෙනුවට අපට අවශ්‍ය පුළුල් පරාසයක විහිදෙන විවිධ හැඩරුව සහිත අමුතු ඉන්ද්‍රිය අසීමිත ව තැනීමේ 'Morphospace' නමැති විස්මිත හැකියාවක් මේ රොබෝ සෛල සතු බව. ඒවා වැඩිහිටි මිනිස් සෛලවලින් නිර්මාණය කළ හැකි ව ඇත්තේ ජාන වෙනස් කිරීමකින් තොර ව. ඒ නිසා මේ රොබෝ සහ ඔවුන් තනා පාස්සා දෙන පටක රෝගියාගේ ශරීරය ප්‍රතික්ෂේප නොකරන බව ද සහතික කාරණයක්.

මේ ආකාරයට රෝගියාගේ ම සෛලවලින් තැනූ ඔහුට ම අද්විතීය වූ රොබෝ යොදා ගනිමින් තනා ගත හැකි ව ඇත්තේ මෙතෙක් ලොව නොවූ විරූ රෝගියාට ම විශේෂිත වූ අපූරු ආකාරයක විස්මිත විකිත්සක මෙවලමක්. ඒ අනුව පටක පැස්සීම, ඉන්ද්‍රියයන් පුනර්ජනනය, සුව කිරීම සහ රෝග සඳහා ප්‍රතිකාර කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි මේ නව සජීවි විකිත්සක මෙවලම් වන 'nthrobot' සලකුණු කර ඇත්තේ අනාගත පුනර්ජනනීය වෛද්‍ය විද්‍යාවේ ආරම්භක ලක්ෂ්‍යය.

මෙතැන් සිට වෛද්‍ය විද්‍යාව මුළුමනින් ම උඩු යටිකුරු වනු නියතයක්. ඉන් ප්‍රථිපල වන අනාගත වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර අප මෙතෙක් විද්‍යා ප්‍රබන්ධවලින් පමණක් අසා දැක කියවා තිබූ අපූර්ව ලෝකය අපේ ඇස් ඉදිරියට ම ගෙනෙනු ඇති. _____

ජෛව විවිධත්වය සංක්‍රාන්තිය

වන්දන මාරසිංහ

දේශ සීමා මායිම් නැති වායුගෝලීය අවකාශයේ මානව ක්‍රියාකාරකම් ඇති කර තිබෙන බලපෑමේ අහිතකර ඵල භුක්ති විඳීමට සිදු වනු ඇත්තේ අදටත් වඩා හෙටට. 'දේශගුණ විපර්යාස' ලෙස හඳුන්වන ඵම තත්ත්වය අවම කිරීමට හෝ වළක්වාලීමට වර්තමානයේ ජාතික හා ගෝලීය මට්ටමින් උත්සාහ ගනිමින් සිටිනවා. COP සමුළුව එවැන්නක්. මෙවර දෙසතිය කවරයේ කතාබහ වෙන් වන්නේ ගනු ලබන ඵම උත්සාහයේ අහිත ප්‍රගතිය හා අනාගත ප්‍රවේශය පිළිබඳ ව විමසා බැලීමට.

දේශගුණ විපර්යාස ලෙස සැලකෙන්නේ ගෝලීය දේශගුණයේ සැලකිය යුතු දිගුකාලීන වෙනස්කම්. ඊට බලපාන සාධක අතර සූර්යයා, පෘථුවිය, සාගර, සුළඟ, වර්ෂාව, හිම කඳු, වනාන්තර, කාන්තාර සහ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් ආදී සියල්ල ඇතුළත්. මේ සියලු සාධක පදනම් කරගනිමින් පෘථිවි වායුගෝලයේ සාමාන්‍ය උෂ්ණත්වය සෙමෙන් ඉහළ යනවා. යුරෝපා දේශගුණ නිරීක්ෂකයන් සඳහන් කර තිබුණේ 2023

යනු ඉතිහාසයේ වාර්තාගත ඉහළ ම උෂ්ණත්වයක් වාර්තා විය හැකි වසර බව. ජගත් සංවිධානය ද ඒ පිළිබඳ අවධානය යොමු කළා. මීට හේතු වී ඇත්තේ ආසියාතික ඉන්ධන දහනය, වනාන්තර විනාශ කිරීම, ප්‍රවාහනය, ආහාර නිෂ්පාදනය හේතුවෙන් පරිසරයට මිනෙන් වැනි වායු නිකුත් වීම, ගොඩනැගිලිවල බලශක්ති ආශ්‍රිත කාබන් ඩයොක්සයිඩ් නිකුත් වීම ආදිය. මේ සියල්ල ම පාහේ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵල. 1980 ගණන්වල සිට ම මෙහි ප්‍රතිඵල ලෙස උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමට අවශ්‍ය පසුබිම නිර්මාණය වී තිබෙනවා. තාපය ආශ්‍රිත රෝග ඇතිවීම මෙන් ම ලැව් ගිනි ඇතිවීම ද මෙහි හයානක ප්‍රතිඵල. විනාශකාරී කුණාටු ඇතිවීම ද පසුගිය කාලයේ දක්නට ලැබුණා. නියඟ හේතුවෙන් පීඩාවට පත්වුණේ රටවල් රැසක ජනතාව. වෙරළබඩ සහ දූපත්වාසීන්ට බලපෑම් එල්ල වූයේ මුහුදු ජලය උණුසුම් වීම හේතුවෙන්. ධීවර, කෘෂිකර්ම සහ පශු සම්පත් විනාශ වීමට ද මෙය හේතු වී තිබෙනවා.

බලපෑම

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ලෝකයේ සෑම කලාපයකට ම බලපෑම් එල්ල වී අවසන්. පරිසර, සෞඛ්‍ය, ආර්ථික ක්ෂේත්‍රවල මෙන් ම අවකාශවීමේ සිට අනාගත තර්ජන එල්ලවීම දක්වා ම එම බලපෑම උත්සන්න වී තිබෙනවා.

ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය පවසන්නේ ලෝකයේ ජනගහනයෙන් බිලියන 3.6ක පිරිසක් දේශගුණ විපර්යාසවලට ගොදුරු විය හැකි ප්‍රදේශවල ජීවත්වන බව මෙන් ම 2030 සහ 2050 අතර කාලයේදී දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් 250,000ක පමණ පිරිසකට ජීවිත හානි, මන්දපෝෂණය, මැලේරියාව, පාවනය, ආදියෙන් හානි සිදුවීමේ හැකියාව පවතින බව. සෞඛ්‍යයට සිදුවන හානි 2030 වසර වන විට ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 2-4ත් අතර විය හැකි බවයි ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය සඳහන් කරන්නේ. මෙය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට බරපතල ලෙස බලපාන්නක්. බෝවන රෝග සහ මානසික සෞඛ්‍ය ගැටලු ඇතිවීමට ද මෙය හේතුවක් වන අතර අප්‍රිකා සහ දකුණු ආසියානු කලාපයට තර්ජන එල්ලවීමේ ඉහළ අවස්ථා ද පවතිනවා. ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධාන දත්ත අනුව බිලියන 02ක පිරිසකට ආරක්ෂිත පානීය ජලය නැහැ. මිලියන 600ක් පමණ වාර්ෂික ව ආහාර හේතුවෙන් මතුවන රෝගවලින් පීඩා විඳිනවා.

උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම හේතුවෙන් සිදුවන මරණවලින් 37%ක් සිදු වන්නේ මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන්. සෑම වසරක ම මිලියන 100ක පමණ පිරිසක් දරිද්‍රතාවට පත්වීමේ අවදනම ද මතු ව තිබෙනවා. ළමයින් බිලියන ගණනකට

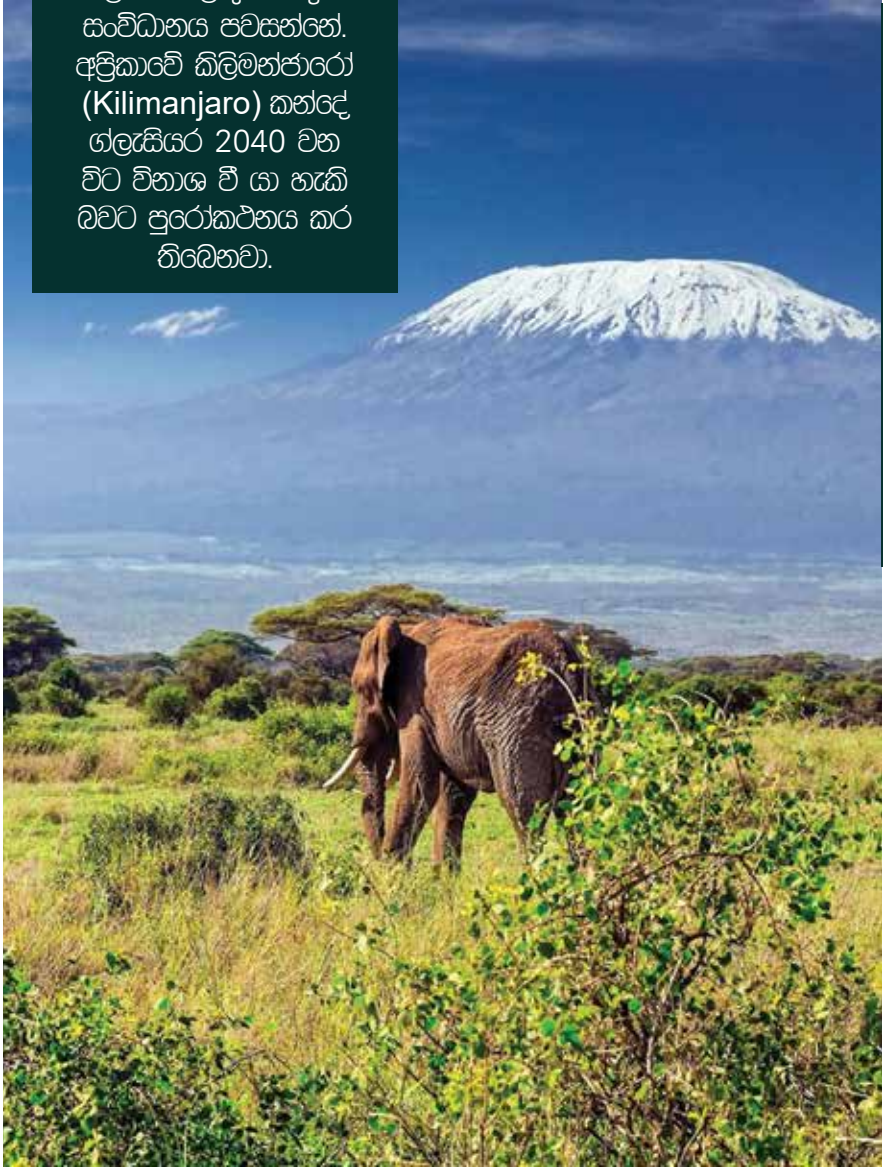
හානි සිදුවී තිබෙන්නේ දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙනි. පාරිසරික වශයෙන් තිරසර සෞඛ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ඇතිකිරීමෙන් තොර ව මේ තත්ත්වය වළක්වා ගැනීමේ හැකියාවක් නැහැ. කාබන් විමෝචනය අඩු කිරීම මෙන් ම සෞඛ්‍ය තත්ත්වය දියුණු කිරීම මූලික අවශ්‍යතාවක්. ප්‍රාථමික සෞඛ්‍ය සේවය දියුණු කිරීමට ද අවධානය යොමු කළ යුතු වනවා. මෙය නිවැරදි ව සිදුකළ හැකි වන්නේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය තක්සේරු කිරීමෙන් පමණයි. මේ සඳහා අවම වශයෙන් 2030 වසර වන විට කාබන් මධ්‍යස්ථ බවක් ඇති කිරීම මූලික අවශ්‍යතාවක්. ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානයටත් මෙහිදී විශාල වගකීමක් පැවරෙන බව අවධාරණය කළ යුත්තක්.

National Geographic පෙන්වා දෙන ආකාරයට 1906 සිට මේ දක්වා උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 0.9ට වඩා වැඩි වී තිබෙනවා. අයිස් කඳු දිය වීම සහ වර්ෂාපතන රටා වෙනස් වීමට ද එය හේතුවක් වී අවසන්. අයිස් දියවීම නිසා සෑම වසරක ම මුහුදු ජල මට්ටම මිලිමීටර 3.2කින් ඉහළ යනවා. ඇන්ටාටිකාවේ පෙන්ගුවින් වැනි සතුන්ට ද ඉන් එල්ල වුණේ බලපෑම්. 2011-2020 අතර කාලය ගොඩබිම හා සාගරයේ උෂ්ණත්වය ඉහළ ගිය දශකයක් බවයි ලෝක කාලගුණ විද්‍යා සංවිධානය පවසන්නේ. අප්‍රිකාවේ කිලිමන්ජාරෝ (Kilimanjaro) කන්දේ ග්ලැසියර 2040 වන විට විනාශ වී යා හැකි බවට පුරෝකථනය කර තිබෙනවා. ඇන්ටාටිකාවේ අයිස් කඳුවලින් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් අහිමි වී අවසන්. මෙහි දරුණු බලපෑම් ඇතිවන්නේ මුහුද ආශ්‍රිත පහත් බිම්වලට. ලෝකයේ විශාලතම අයිස් කුට්ටිය ලෙස හඳුන්වන A23a ඇන්ටාටිකාවෙන් ගැළ වී විවෘත සාගරය දෙසට පාවී ගොස් තිබෙනවා. මේ අයිස් කුට්ටිය නිව්යෝර්ක් නගරය මෙන් තුන් ගුණයකින් එනම් වර්ග කිලෝමීටර 4000ක් පමණ විශාල වන්නක්. හිමාලය කඳුකරයේ ඇතිවිය හැකි ආපදා තත්ත්වය ගැන ද විද්‍යාඥයන් අනතුරු අඟවා තිබෙනවා. දැනට පවතින සෙල්සියස් අංශක 1.2ක ගෝලීය උෂ්ණත්වය පූර්ව කාර්මික යුගයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පවතින බව පර්යේෂකයන් 200කට අධික පිරිසක් එක් ව සිදු කළ අධ්‍යයනයකදී

1906 සිට මේ දක්වා උෂ්ණත්වය සෙලසියස් අංශක 0.9ට වඩා වැඩි වී තිබෙනවා. අයිස් කඳු දිය වීම සහ වර්ෂාපතන රටා වෙනස් වීමට ද එය හේතුවක් වී අවසන්. අයිස් දියවීම නිසා සෑම වසරක ම මුහුදු ජල මට්ටම මිලිමීටර 3.2කින් ඉහළ යනවා. ඇන්ටාටිකාවේ පෙන්ගුවින් වැනි සතුන්ට ද ඉන් එල්ල වුණේ බලපෑම්. 2011-2020 අතර කාලය ගොඩබිම හා සාගරයේ උෂ්ණත්වය ඉහළ ගිය දශකයක් බවයි ලෝක කාලගුණ විද්‍යා සංවිධානය පවසන්නේ. අප්‍රිකාවේ කිලිමන්ජාරෝ (Kilimanjaro) කන්දේ ග්ලැසියර 2040 වන විට විනාශ වී යා හැකි බවට පුරෝකථනය කර තිබෙනවා.

හෙළි වී තිබෙනවා. ලෝක බැංකුව සිදු කළ අධ්‍යයනයකදී හෙළිවූයේ දේශගුණ විපර්යාසවලින් කරන බලපෑම හේතුවෙන් 2050 වසර වන විට මිලියන 132ක ජනතාවක් අන්ත දරිද්‍රතාවට පත්විය හැකි බව. ඉන් අඩකටත් වැඩි පිරිසක් අයත් වන්නේ උපසහරා අප්‍රිකාවට සහ දකුණු ආසියාවට. මේ අතරින් මිලියන 44කට සෞඛ්‍ය බලපෑම් එල්ල වනවා.

දේශගුණ විපර්යාස කාර්ය සාධන දර්ශකය අනුව ඉදිරියෙන් සිටින්නේ ඩෙන්මාර්කය. වෙනත් කිසිදු රටක් ඒ සඳහා අවශ්‍ය මූලික කරුණු සපුරා නැහැ. මේ දර්ශකය නිකුත්

කළේ පුනර්ජනනීය බල ශක්තිය, දේශගුණ ප්‍රතිපත්ති, පැරිස් ගිවිසුමේ ඉලක්ක සපුරා ගැනීම ආදී කරුණු පදනම් කරගෙන.

ලෝකයේ සෑම රටක් ම එක ලෙස මේ දේශගුණ විපර්යාසවලට හේතු වන්නේ නැහැ. දේශගුණ විපර්යාසවලට ඉහළින් ම දායක වන රට වන්නේ චීනය. ඉන්පසුව ඇමරිකාව, ඉන්දියාව, රුසියාව සහ ජපානය ප්‍රමුඛ වනවා. කාර්මික විප්ලවය සහ ලොව නිෂ්පාදන කටයුතු ඉහළ යාම හේතුවෙන් කාබන් ඩයොක්සයිඩ් පරිසරයට නිකුත් වන්නේ වැඩි වශයෙන්. ග්ලෝබල් කාබන් ඇට්‍රිප් දත්ත වාර්තා

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් සිදුවන හානිවල පිරිවැය ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියන 46-230ක් අතර විය හැකි බවයි ටෝකියෝ විශ්වවිද්‍යාලය පවසන්නේ. මේ පිරිවැය පියවා ගැනීම සඳහා සහාය වීම ආසියා ඉන්ධන සමාගම්වල වගකීමක්. එහෙත් එය සිදුකිරීමට ඔවුන් සූදානම් බව පෙනෙන්නට නැහැ.

ගෝලීය ප්‍රවේශය

දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම උග්‍ර වී ඇති පසුබිමක හුදකලාව ක්‍රියා කරනවාට වඩා ඒකාබද්ධ වැඩපිළිවෙලකට අවතීර්ණ

එහිදී පැවති සාකච්ඡාවල ප්‍රතිඵල සහ වෙනත් විවිධ සාධක පදනම් කරගෙන පාර්ශ්වයන්ගේ සමුළුව ((Conference of Parties-) හෙවත් එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස සමුළුව මුල්වරට 1995 වසරේදී පැවැත්වූණේ ජර්මනියේ බර්ලින් නුවරදී.

ඉන් අනතුරුව පරිසර උෂ්ණත්වය අඩු කිරීම හා අහිතකර වායු නිකුත්වීම අඩු කිරීම ඇතුළු කරුණු පදනම් කරගෙන සමුළුව වාර ෫සක් පැවැත්වුණා. 28 වැනි දේශගුණ විපර්යාස සමුළුවයි 2023 නොවැම්බර් 30 සිට දෙසැම්බර් 12 දක්වා එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍යයේ ඩුබායිදී පැවැත්වුණේ. 1995 වසරේදී සමුළුව ආරම්භ වුවත් ඒ සඳහා වන බහු පාර්ශ්වික ගිවිසුම ඇති වූයේ 1992 වසරේදී. 1990 වසරේදී ඒ සම්බන්ධයෙන් විවිධ සාකච්ඡා ඇතිවුණා. එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමු සම්මුතියට සම්බන්ධ වූ රටවල ප්‍රගතිය සොයා බැලීම එහි අරමුණ වුණා.

දේශගුණ විපර්යාස සමුළුව පැවැත්වීමට සත්කාරක රට තෝරා ගන්නේ විශේෂ ක්‍රමයකට අනුව. එක්සත් ජාතීන්ගේ කලාපීය කණ්ඩායම් 05 අතරින් රටක් ඒ සඳහා යෝජනා කරනවා. එම කණ්ඩායම් 05 වෙන් කර තිබෙන්නේ අප්‍රිකාව, ආසියා පැසිපික්, නැගෙනහිර යුරෝපය, ලතින් ඇමරිකා සහ කැරිබියන්, බටහිර යුරෝපය සහ වෙනත් ලෙස. කලාපීය කණ්ඩායම් සාමාජිකයන් එක්වී ඔවුන්ගේ කලාපයේ රට තෝරා ගැනීමයි මෙහිදී සිදු වන්නේ. ඒ අනුව 29 වැනි සමුළුව (COP 29) 2024 වසරේදී පැවැත්වීමේ සත්කාරකත්වය හිමිවුණේ අසර්බියානියට.

කාබන් විමෝචනය අඩු කිරීම, බලශක්ති සංක්‍රාන්තිය වේගවත් කිරීම, දේශගුණ ගැටලු නිරාකරණය ඇතුළු කාරණා පිළිබඳව ලෝකයේ විශාලතම ජාත්‍යන්තර සමුළුව ලෙස සැලකෙන දේශගුණ විපර්යාස සමුළුවේදී මූලික අවධානය යොමුවනවා. මෙවර සමුළුව පැවැත්වුණේ මූලික කාරණා කිහිපයක් පදනම් කරගෙන. ගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5ක මට්ටමේ රඳවා ගැනීම සඳහා විසඳුම් හඳුනා ගැනීම, 2025 වසර වන විට ජාතික දේශගුණික සැලසුම් සඳහා

අනුව කාර්මික විප්ලවයෙන් පසුව කාබන් ඩයොක්සයිඩ් පරිසරයට මුදා හරින ප්‍රධාන රටවල් වන්නේ ඇමරිකාව, චීනය, රුසියාව, ජර්මනිය සහ බ්‍රිතාන්‍යය. ලොව සිදුවන ගුවන් ගමන් හේතුවෙන් ද අහිතකර වායු පරිසරයට නිකුත් වනවා. ඇමරිකාවේ ක්ලාක් විශ්වවිද්‍යාලය සඳහන් කරන ආකාරයට වායු විමෝචනයෙන් 50%කට වගකිව යුතු වන්නේ ලෝක ජනගහනයෙන් 1%ක් පමණ. ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් අනෙක් 99% ම ජීවාවට පත් ව සිටිනවා. මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් පරිසරයට නිකුත් වන කාබන් ඩයොක්සයිඩ් ප්‍රමාණය ස්වාභාවික ව නිකුත්වන ප්‍රමාණයට වඩා 250 ගුණයකින් ඉහළ අගයක් ගන්නවා.

වීමටයි ලෝකය ම අවධානය යොමු කළේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙසටයි එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) පාර්ශ්වකාර රටවල සහභාගිත්වයෙන් දේශගුණ විපර්යාස සමුළුව (Climate Change Conference) සෑම වසරක ම පැවැත්වෙන්නේ.

දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම සඳහා පළමු ලෝක දේශගුණ සමුළුව පැවැත්වුණේ 1979 පෙබරවාරි මස 12 සිට 23 දක්වා ජිනීවාහිදී. ඒ, ලෝක කාලගුණ විද්‍යා සංවිධානයේ කැඳවීමෙන්. මෙය පළමු ජාත්‍යන්තර ෫ස්වීමක් ලෙස පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්.

රටවල් සුදානම් කිරීම මෙන් ම හරින සංක්‍රාන්තිය වේගවත් කිරීම ඒ අතරට අයත්. මූලික තේමා 03ක් මේ සඳහා පදනම් වී තිබෙනවා. ඒ, පොසිල ඉන්ධන භාවිතය ඉවත් කිරීම, දේශගුණයට ඔරොත්තු දෙන සමාජ බිහිකිරීම, දේශගුණ විපර්යාස සඳහා ආයෝජනය කිරීම ලෙස.

කියොතෝ ප්‍රොටෝකෝලය (kyoto Protocol) සහ පැරිස් ගිවිසුම (Paris Agreement) පිළිබඳ ව සමාලෝචනය මෙවර සමුළුවේ විශේෂත්වයක්. කියොතෝ ප්‍රොටෝකෝලය සම්මත වන්නේ 1997 වසරේ දෙසැම්බර් 11 දින වන අතර එය බලාත්මක වන්නේ 2015 වසරේ පෙබරවාරි 16 දින සිට. හරිතාගාර වායු විමෝචනය සීමා කිරීම මෙහි මූලික ඉලක්කය වනවා. ඇමරිකාව 2001 වසරේදී ප්‍රකාශ කළේ මෙය රටේ ආර්ථිකයට යහපත් නොවන බව. ඒ අනුව එම ඉලක්ක සපුරා ගැනීම අවිනිශ්චිත තත්වයක පවතිනවා.

පැරිස් ගිවිසුම බලාත්මක වන්නේ 2016 වසරේ නොවැම්බර් මස 04 දින සිට. සාමාජික රටවල් 196ක දායකත්වයෙන් එය සම්මත කරගෙන තිබෙනවා. ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම පාලනය කිරීමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කෙරෙන මෙහි ඉලක්කය වී ඇත්තේ ගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5ක මට්ටමක රඳවා ගැනීම. එක්සත් ජාතීන්ගේ අන්තර් රාජ්‍ය මණ්ඩලය පෙන්වා දෙන ආකාරයට උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5හේ සීමාව ඉක්මවා යාමෙන් නියඟය, තාප තරංග හා අධික වර්ෂාව ඇතුළු දරුණු දේශගුණ විපර්යාසවලට මුහුණදීමට සිදු වන නිසා එය වැළැක්වීම සඳහා 2030 වසර වන විට හරිතාගාර වායු විමෝචනය 40%කින් අඩු කළ යුතු වනවා. එහෙත් මේ ඉලක්කය සම්පූර්ණ කිරීම ගැටලුවක් වී ඇත්තේ කාර්මික රටවල ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන්.

ආහාර නිෂ්පාදනයට තර්ජනයක් වන කාලගුණික රටා වෙනස් වීමේ සිට ව්‍යසනකාරී ජල ගැලීම් අවදානම වැඩිවීම හා මුහුදු මට්ටම ඉහළ යාම දක්වා දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම ගෝලීය වශයෙන් ඉහළ ගොස් තිබෙනවා. වර්තමානයේ

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ලෝකයට හානි සිදුවීමට සෘජු ව දායක වන පාර්ශ්ව වනදී ගෙවීමට දායක නොවීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතු වනවා. එසේ නොවුණහොත් මෙවැනි සමුළු පැවැත්වීමේ අරමුණු සැබෑ ලෙස ම ඉටුකර ගත හැකි ද යන්න ප්‍රශ්නාර්ථයක්. ගෝලීය ඉන්ධන භාවිතය අඩු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට ඔපෙක් සංවිධානය එකඟත්වය පළ කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින්නේ ද අවම මට්ටමක අවධානයක්. ඔවුන් දෙසැම්බර් මස 06 දී හිකුත් කළ ලිපියක දැක්වෙන්නේ විමෝචනයට වඩා ගෝලීය ඉන්ධන ඉලක්ක කරන ඕනෑ ම දෙයකට අකැමැත්ත ප්‍රකාශ කළ යුතු බව.

ගන්නා දැඩි ක්‍රියාමාර්ගවලින් තොර ව මේ බලපෑම් අවම කිරීම දුෂ්කර කාර්යයක් වන්නට පුළුවන්.

COP 28 සමුළුවට සහභාගි වූ රාජ්‍ය නායකයන් ඇතුළු නියෝජිතයන් මේ සම්බන්ධයෙන් විවිධ අදහස් පළ කළා. බ්‍රිතාන්‍ය වාල්ස් රජු මෙහිදී ඉල්ලීමක් කළේ හරිතාගාර වායු විමෝචනය අඩු කිරීම සඳහා සියලු රටවල් කඩිනම් ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලෙස. පොසිල ඉන්ධන සම්පූර්ණයෙන් ම භාවිතයෙන් ඉවත් කරන ලෙසයි ජගත් මහලේකම් ඇන්ටෝනියෝ ගුටරේස් අවධාරණය කළේ. සංවර්ධිත රටවල් මේ සම්බන්ධයෙන් වැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු බව ඉන්දිය අගමැති නරේන්ද්‍ර මෝදි පෙන්වා දුන්නා. එක්සත් එම්රේට්ස් රාජ්‍යයේ තෙල් සමාගමේ නියෝජිතයන් සඳහන් කළේ ගෝලීය ඉන්ධන භාවිතයේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ ව. ගල් අගුරු, තෙල් සහ ගෑස් ගෝලීය ඉන්ධන ගණයට අයත්. මේ නිසා මෙවර සමුළුවේදී ද පොදු එකඟතා ඇතිකර ගැනීම අපහසු වී තිබෙනවා. ආසියාවේ, අප්‍රිකාවේ සහ දකුණු ඇමරිකාවේ ආදිවාසී නියෝජිතයන් පිරිසක් ද සමුළුවට එක් වුණා. ඔවුන් පෙන්වා දුන්නේ තමන්ගේ සාමාජිකයන් දැනටමත් දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ලක් ව සිටින බව.

දේශගුණ විපර්යාසවලට එරෙහි සටනේදී ඇමරිකාව ගෝලීය ප්‍රමුඛයා ලෙස ක්‍රියා කරන බව සඳහන් කළ උප ජනාධිපති කමලා හැරිස් 2024 සහ 2038 අතර කාලයේදී මිනේන් ටොන් මිලියන 58ක්

වායුගෝලයට නිකුත්වීම නීතිවලින් අන්තිවුවන බව සඳහන් කළා. 2030 වසර වන විට පුනර්ජනනීය බලශක්ති ධාරිතාව තුන් ගුණයකින් වැඩි කිරීමට රටවල් 118ක නියෝජිතයන් කැමැත්ත

පළ කිරීම යහපත් තත්වයක්. ජපානය, ඕස්ට්‍රේලියාව, කැනඩාව, බ්‍රසීලය හා නයිජීරියාවන් එම රටවල් අතර වනවා. චීනය සහ ඉන්දියාව ද මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් පළ කළත් එය විධිමත් ප්‍රතිඥාවක් බවට පත් වී නැහැ. ජාත්‍යන්තර බලශක්ති ආයතනය පවසන්නේ ගෝලීය උණුසුම සෙල්සියස් අංශක 1.5ක මට්ටමේ රඳවා ගැනීමට 2030 වසර වන විට ලෝකය පුනර්ජනනීය බලශක්තියට යොමු විය යුතු බව. පුනර්ජනනීය බල ශක්තිය තුන් ගුණයකින් වැඩි කිරීමේ සැලසුමට රටවල් 110කට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් එකඟ වී ඇති බව යුරෝපා කොමිසමේ නියෝජිතයන් පෙන්වා දුන්නා.

ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපති රනිල් වික්‍රමසිංහ මෙවර සමුළුවට එක්වෙමින් සඳහන් කළේ පවතින රාමුවෙන් පිටත අප සිටිය යුතු බව. ඒ, නිවර්තන කලාපයේ මානව ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ව ද අවධානය යොමු කරමින්. 'නිවර්තන කලාප දේශගුණ අභිලාෂ පිළිබඳ සැලැස්ම' දෙසැම්බර් මස 02 දින සමුළුවට ඉදිරිපත් කරමින් ජනාධිපතිවරයා පෙන්වා දුන්නේ දේශගුණික අරමුදල්වල ආකෘතිමය වෙනසක් සහ එලදායි ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම සඳහා බහු පාර්ශ්වික ප්‍රවේශයක අවශ්‍යතාව මේ සැලැස්ම කඩිනම් කිරීමට හේතු වූ බව. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර විශ්වවිද්‍යාල ව්‍යාපෘතිය ද දෙසැම්බර් මස 03 දින ජනාධිපති රනිල් වික්‍රමසිංහ සමුළුවේදී නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කළා. බංග්ලාදේශය,

මෝල්ඩෝවා සහ සි ෂෙල්ස් වැනි රටවල් දැනටමත් මේ කාර්යයට සහාය පළ කර තිබෙනවා. දේශගුණික යුක්ති සංසඳය ක්‍රියාත්මක කිරීම, පරිසර දූෂණය අවම කිරීම සහ පරිවර්තනයක් සිදුකිරීම සඳහා අවශ්‍ය ආයෝජන ලබා ගැනීමේ යෝජනාව ද ශ්‍රී ලංකාව පාර්ශ්වයෙන් ඉදිරිපත් වී තිබෙන්නක්.

මෙවර සමුළුවේදී ඇති කරගත් විශේෂම එකඟතාවක් තිබෙනවා. එනම් දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම සඳහා ගෝලීය ගෝලීය ඉන්ධන පරිභෝජනය අඩු කිරීමට රටවල් 200කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක නියෝජිතයන් එකඟත්වය පළකිරීම. නෝර්වේ නියෝජිතයන් සඳහන් කළේ මෙය එවැනි එකඟතාවක් ඇති වූ ඉතිහාසයේ පළමු අවස්ථාව බව. සැබවින් ම ජාත්‍යන්තර ජයග්‍රහණයක් ලෙසටත් එය පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්. දේශගුණ විපත් පිළිබඳ අලාභ හා හානි අරමුදල අනුමත කිරීම ද මෙවර සිදුවුණා. මෙය පළමුවරට සභාගත කළේ ඊජිප්තුවේ පැවැති එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ 27 වැනි සමුළුවේදී. අවදානමට ලක්විය හැකි ප්‍රජාවට සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට ආධාර ලබාදීම මෙහි අරමුණක්. රටවල් කිහිපයක් ඩොලර් මිලියන 700ක අරමුදල් ලබාදීමට එකඟතාව පළ කර තිබෙනවා. එහෙත් දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් වාර්ෂික ව සිදුවන අලාභයේ වටිනාකම ඩොලර් බිලියන 400ක්. ඒ අනුව මේ එකඟතාව ද එතරම් සැලකිය යුතු මට්ටමක නොපවතින බව පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්. එක්සත් අරාබි එමීර් රාජ්‍යය ඩොලර් මිලියන 100ක් ලබාදීමට එකඟත්වය පළ කර තිබෙනවා. එහෙත් දේශගුණ විපර්යාසවලට ඉහළ ම දායකත්වයක් ලබාදෙන ඇමරිකාව ඩොලර් මිලියන 17.5ක් සහ චීනය ඩොලර් මිලියන 10ක මුදලක් ලබාදීමට කැමැත්ත පළ කළා. ඒ අනුව පෙනී යන්නේ ඔවුන්ගේ සැබෑ දායකත්වය කිසිසේත් ප්‍රමාණවත් නොමැති බව.

ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ලෝකයට හානි සිදුවීමට සෘජු ව දායක වන පාර්ශ්ව වන්දි ගෙවීමට දායක නොවීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතු වනවා. එසේ නොවුණහොත් මෙවැනි සමුළු පැවැත්වීමේ අරමුණු සැබෑ ලෙස ම ඉටුකර ගත හැකි ද යන්න ප්‍රශ්නාර්ථයක්. ගෝලීය ඉන්ධන භාවිතය අඩු කිරීමේ ක්‍රියාවලියට ඔපෙක් සංවිධානය එකඟත්වය පළ කිරීම සම්බන්ධයෙන් පවතින්නේ ද අවම මට්ටමක අවධානයක්. ඔවුන්

දෙසැම්බර් මස 06 දි නිකුත් කළ ලිපියක දැක්වෙන්නේ විමෝචනයට වඩා ගෝලීය ඉන්ධන ඉලක්ක කරන ඕනෑ ම දෙයකට අකැමැත්ත ප්‍රකාශ කළ යුතු බව.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ 28 වැනි සමුළුව සාර්ථක බවට පත් වන්නේ ගෝලීය ඉන්ධන භාවිතය අවම කිරීම යථාර්ථයක් වුවහොත්. එහෙත් ඒ සඳහා විවිධ බාධක මතු විය වන්නට පුළුවන්. ඔපෙක් සාමාජික රටවලට ඉන් ආර්ථික අවාසි සිදුවීමයි ඊට ප්‍රධාන හේතුව. ගල් අඟුරු, ගැස් හා තෙල් වැනි ගෝලීය ඉන්ධන ජීවන වියදම් අරඹුයේ ප්‍රධාන සාධකයක්. ඉන් ප්‍රවාහන, ආහාර, විදුලිය ඇතුළු මූලික ගෘහ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් සිදුකරන වියදම ඉහළ යාමයි සිදු වන්නේ. ඇමරිකානු භාණ්ඩාගාරය, ඉන්දීය සංචිත බැංකුව හා යුරෝපීය මහ බැංකුව ආදී ආර්ථික බලධාරීන්ට අනුව දේශගුණික බලපෑම් ඉහළ යන විට පාරිභෝගික පිරිවැය ද වැඩි වන්නට පුළුවන්. ආර්ථික වර්ධනය මන්දගාමී වීමටද එය හේතුවක්.

උද්ධමනය හේතුවෙන් දිළිඳු ප්‍රජාවට බරපතල ලෙස හානි සිදු වනවා. මේ වන විටත් දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් දැවැන්ත ආර්ථික හානියක් සිදු වී ඇති අතර මිලියන ගණනකට බලපෑම් එල්ල වී අවසන්. දේශගුණ විපර්යාසවලට එරෙහි ව සිදුකරන සාකච්ඡා පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අවධානය යොමු කර තිබීම වැදගත් වන්නේ ඒ නිසා. COP 28 සමුළුව එවැන්නක්. එහෙත් මේවායේ ප්‍රගතිය පවතින්නේ මන්දගාමී තත්වයක. ගෝලීය ඉන්ධන සඳහා කරන ආයෝජනවලින් ඩොලර් මිලියන ගණනක් පුනර්ජනනීය බල ශක්තියට යොමු කරන්නේ නම් මේ ඉලක්ක ළඟා කර ගැනීමට හැකියාව පවතිනවා. පුනර්ජනනීය බලශක්තිය තුන් ගුණයකින් පමණ වැඩි කිරීමට ජාත්‍යන්තරයට හැකියාව පවතිනවා. බලශක්ති කාර්යක්ෂමතාව දෙගුණ කිරීම ද මූලික විසඳුමක්. 'අලාභ හානි අරමුදල' යුක්තිය ඉටු කිරීම සඳහා උපකාරී වන යථාර්ථයක් බවට පත් කළ යුතු වනවා. මෙවර සමුළුවේදී ඇතිකරගත් එකඟතා ක්‍රියාත්මක වන්නේ නම් අවම වශයෙන් 2025 වසර වන විට යම් සහනදායී තත්වයක් නිර්මාණය වීමට ඉන් හැකියාව ලැබෙනු ඇති. ඒ සඳහා ජාතික වශයෙන් කැපකිරීම් සිදුකිරීමට ලෝකය ම පෙළ ගැසීම අනිවාර්යයෙන් ම විය යුත්තක්.

දේශගුණික යුක්තිය

සෑම පුද්ගලයකුට ම හිමි විය යුත්තක්

රනිල් වික්‍රමසිංහ

ජනාධිපති

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය

2023 දෙසැම්බර් 01 දින ඩුබායිහි එක්සත් ජාතීන්දී ආරම්භ කෙරුණු එක්සත් ජාතීන්ගේ 28 වැනි දේශගුණ විපර්යාස සමුළුව හෙවත් COP 28 ප්‍රධාන සමුළුව අමතමින් ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපති රනිල් වික්‍රමසිංහ කළ කතාව

2023 වසරේදී එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර වැඩසටහනෙහි වාර්තාවේ 'කඩවුණු පොරොන්දු' ලෙස දක්වමින් අනතුරු ඇඟවුමේ මේ සියවසේ අවසානය වන විට ගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 3කින් ඉහළ යාමේ අර්බුදයට මුහුණ දෙන බව.

මූල්‍ය, තාක්ෂණය සහ දේශගුණය සඳහා වන ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් පවතින අඩු අනුවර්තන ධාරිතාව හේතුවෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් වන අප, මේ තත්ත්වය මත අසමානුපාතික ලෙස අවදානමට ලක්විය හැකි අතර එමගින් අප රටවලට අසමාන බලපෑමක් ඇති කරනවා. දේශගුණික මූල්‍යකරණය පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමේ ස්වාධීන විශේෂඥ කණ්ඩායමේ වාර්තාව අවධාරණය කර තිබෙන්නේ දේශගුණික විපර්යාසවලට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් වසරකට ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියනයක් අවශ්‍ය බව.

අරමුදල් සැපයීමේ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ කමිටුව සිය 2023 නොවැම්බර් මස 4 දිනැති වාර්තාවෙන්

'අලාභ සහ පාඩු පිළිබඳ අරමුදල' සඳහා ස්වේච්ඡා දායකත්වය පමණක් ලබාදෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිනවා. එහෙත් එම වාර්තාවෙන් මීට අවශ්‍ය අරමුදල් පිළිබඳ හෝ එහි දායකයන් කවුද යන්න පිළිබඳ සඳහන් කරන්නේ නැහැ. එම වාර්තාව ගෝලීය ණය සහනකරණය පිළිබඳ ප්‍රශ්නය හමුවේ ද නිහඬ ව සිටින අතර මේවා එකිනෙකට බැඳී පවතිනවා.

කෙසේ වෙතත් එයින් දින හතරකට පසුව නිකුත් වූ ගෝලීය තක්සේරුව පිළිබඳ පළමු තාක්ෂණික සංවාදයේ වාර්තාවෙන් අවධාරණය කර තිබෙන්නේ මේ සඳහා වාර්ෂික ව අවම වශයෙන් ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියන ගණනක් අවශ්‍ය බව. මතභේදාත්මක තත්ත්වයක් ඇති නොවීම සඳහා සම්මුතියකට පැමිණීම විසඳුමක් වන්නේ නැහැ. දේශගුණික යුක්තිය සෑම රටකට ම සහ සෑම පුද්ගලයකුට ම හිමි විය යුත්තක්.

මෙවැනි පසුබිමක 05 වැනි ආසියා පැසිෆික් කලාපීය පරිසර බලධාරීන්ගේ සහ අමාත්‍යවරුන්ගේ සංසදයේදී එකඟ වූ පරිදි, 2024 පෙබරවාරි 6 දින පැවැත්වීමට නියමිත එක්සත් ජාතීන්ගේ පරිසර සමුළුව සඳහා 'දේශගුණික යුක්ති සංසදය' පිහිටුවීම වෙනුවෙන් වන යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකාව සූදානම්. දේශගුණ යුක්ති සංසදයෙන් අපට නිර්මාණාත්මක සහ ක්‍රියාශීලී මැදිහත්වීම් සඳහා වේදිකාවක් සපයනු ඇති.

"ගෝලීය ජීවලන යුගය පැමිණ තිබෙනවා." යනුවෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම්වරයා ප්‍රකාශ

කළා. සතුරා සිටින්නේ අපගේ දොරටුව අභියස. එහෙත් අප තවමත් කල් මරමින් සතුරන්ට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අපගේ සේනාංක සූදානම් කරමින් සිටිනවා. අපට නායකත්වයක් ලබාදීම සඳහා හැකියාවක් තිබේ ද නැද්ද යන්න පිළිබඳ එයින් තීරණය වනු ඇති. ක්‍රියාවෙන් අපට එය හැකි බව අප තහවුරු කළ යුතු වනවා.

ශ්‍රී ලංකාව ගෝලීය උණුසුම සෙල්සියස් අංශක 1.5 දක්වා පහත හෙළීම සඳහා කැපවී සිටිනවා. අප පවතින රාමුවෙන් පිටත සිතිය යුතුයි. අප ත්‍රිත්ව ග්‍රහලෝක අර්බුදයට මුහුණ දීම සඳහා නිවර්තන කලාපයේ ආයෝජන සිදු කළ යුතුයි. නිවර්තන කලාපයේ පිහිටා ඇති රටවල් 134 පාරිච්ඡි පෘෂ්ඨයේ 44%ක් ආවරණය කරන අතර 2030 වන විට ලෝක ජනගහනයෙන් 50%ක් පමණ එහි වාසය කරනු ඇති. ලෝකයේ ඉතිරි ව ඇති ප්‍රාථමික වනාන්තර බොහොමයක් පිහිටා ඇත්තේ නිවර්තන කලාපයේ. එම කලාපයේ කොරල්පර පද්ධති ද පිහිටා තිබෙනවා. නිවර්තන කලාපය සතු පොහොසත් ජෛව විවිධත්වය ජීව විද්‍යාත්මක කාබන් අනුක්‍රමණය වැඩිදියුණු කරන අතර එමගින් කාලගුණ අස්ථාවරත්වයෙන් ලෝකය ආරක්ෂා කරන්නට පුළුවන්.

සූර්ය, සුළඟ සහ ජෛව ස්කන්ධවලින් බලශක්ති උත්පාදනය කිරීමේ හැකියාව පාරිච්ඡේ අනෙකුත් ප්‍රදේශවලට වඩා නිවර්තන කලාපයේ සැලකිය යුතු මට්ටමක තිබෙනවා. එහෙත් නිවර්තන කලාපයේ මානව ක්‍රියාකාරකම් මේ කලාපයේ පවතින සමතුලිතතාව

අසමතුලිත කිරීම සඳහා පහසුවෙන් හේතු වන්නට පුළුවන්.

22 වැනි සියවස වන විට නිවර්තන වැසි තීරය සමකයෙන් ඉවතට මාරු විය හැකි බවට ඇතැම් විද්‍යාඥයන් අනාවැකි පළ කරනවා. පුනර්ජනනීය බලශක්තිය, පරිසර දූෂණය පාලනය සහ ස්වභාවධර්මය මත පදනම් වූ විසඳුම් සඳහා විශාල වශයෙන් ආයෝජනය කිරීම ඔස්සේ කාබන් අනුක්‍රමණය වැඩිදියුණු කිරීමෙන් සමස්ත ලෝකයේ සැලකිය යුතු පරිවර්තනීය වෙනස්කම් වනු ඇති.

එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාව සහ අදාළ රටවල් නිවර්තන කලාපයේ දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ මූලපිරීම පිළිබඳ වාර්තා කිරීම සඳහා විද්වත් මණ්ඩලයක් කැඳවන අතර නිවර්තන කලාපයේ ම පමණක් නොව ලෝකයේ ම බහු ආංශික සැලැස්මක් බෙදා හැරෙනු ඇති.

ඉන්දියානු සාගර කලාපීය වටද්දර රටවල සංගමයේ (IORA) වන්නන් සභාපතිවරයා ලෙස ශ්‍රී ලංකාව, 'ඉන්දියානු සාගරය සහ දේශගුණික විපර්යාස අතර පවතින අන්තර් රඳා පැවැත්ම' කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනවා. ගෝලීය උණුසුමෙන් නිපදවන කාබන් හා තාපය අවශෝෂණය කරන්නේ නිරූපිත සාගරයක් නිපදවන ඔක්සිජන්. ගොඩබිම් වනාන්තරවලට සාපේක්ෂ ව 'කඩොලාන සහ මුහුදු තණකොළ' කාබන් වැඩි ප්‍රමාණයක් අවශෝෂණය කරනවා.

කෙසේ වෙතත් වේගවත් දේශගුණික විපර්යාස නිසා සමුද්‍රීය පරිසරය වෙනස් වෙමින් පවතින අතර මුහුදු මට්ටම හා උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම, සාගරය ආම්ලිකකරණය වීම, කොරල් පර විනාශ වීම, සමුද්‍රීය ජීවීන්ගේ වාසස්ථාන විනාශ වීම සහ ආන්තික කාලගුණික රටා ද ඇති වනවා. මේ සංසිද්ධිවලින් සාගර ජෛව විවිධත්වය, සාගර මත රඳා පවතින ආහාර රටා සහ වෙරළ ආශ්‍රිත ජීවනෝපාය කඩාකප්පල් කිරීමෙන් සෘජු ව ම බලපෑම් ඇති කරන්නේ මිනිස් ජීවිතවලට.

තිරසර බවින් යුතු ඉන්දියන් සාගරයන් අනාගත පරපුර වෙනුවෙන් සුරක්ෂිත

මූල්‍ය, තාක්ෂණය සහ දේශගුණය සඳහා වන ආයෝජන සම්බන්ධයෙන් පවතින අඩු අනුවර්තන ධාරිතාව හේතුවෙන්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වන අප, මේ තත්ත්වය මත අසමානුපාතික ලෙස අවදානමට ලක්විය හැකි අතර එමගින් අප රටවලට අසමාන බලපෑමක් ඇති කරනවා. දේශගුණික මූල්‍යකරණය පිළිබඳ ඉහළ මට්ටමේ ස්වාධීන විශේෂඥ කණ්ඩායමේ වාර්තාව අවධාරණය කර තිබෙන්නේ දේශගුණික විපර්යාසවලට එරෙහි ව සටන් කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් වසරකට ඇමරිකානු ඩොලර් ට්‍රිලියනයක් අවශ්‍ය බව.

කිරීම සඳහා ඉන්දියානු සාගර කලාපයේ වටද්දර රටවල සංගමයෙහි සාමාජික රටවල් සහ හවුල්කරුවන් පියවර ගනු ඇති. නිවර්තන කලාපීය මූලපිරීම සහ ඉන්දියානු සාගරය වෙනුවෙන් ඉන්දියානු සාගර කලාපීය වටද්දර රටවල සංගමයේ වැඩසටහන ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් කාබන් අනුක්‍රමණය සඳහා වන විශාලතම ගෝලීය එකතුව නිර්මාණය කරනු ඇති.

දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා, නවීන විද්‍යාත්මක දැනුම සහ සොයාගැනීම් එලදායී ලෙස භාවිත කිරීම අවශ්‍ය වන නිසා COP28හිදී, ගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5ට අවම කිරීමේ තීරණාත්මක ප්‍රයත්නයට දායක වීමට අවශ්‍ය ධාරිතා ගොඩනැගීම සහ පර්යේෂණ දියුණු කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර දේශගුණික විපර්යාස විශ්වවිද්‍යාලයක් (ICCU) පිහිටුවීමටත් මා යෝජනා කළා. එය 2024 වසරේ අප පිහිටුවීමට මූලපුරනවා.

නව ප්‍රවේශයකින් විධිමත් යාන්ත්‍රණයක්

ආචාර්ය
ආනන්ද මලවතන්හි
ජනාධිපති උපදේශක
(පරිසර, දේශගුණ විපර්යාස සහ හරිත මූල්‍ය පිලිබඳ)

ජනාධිපති කාර්යාලය පදනම් කරගත් දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කළේ විවිධ අමාත්‍යාංශ හා පෞද්ගලික අංශයේ සම්බන්ධීකරණ වැඩසටහන්වල පවතින දුර්වලතා මගහරවා ගැනීමේ අරමුණින්. දත්ත හුවමාරු කිරීම ද මෙහි අරමුණක්. දේශගුණය හා දේශගුණ විපර්යාස නිරීක්ෂණය කිරීමට විශේෂඥතාවක් සහිත ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතු වනවා.

දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් බිහි වූ දේශගුණ මූලය (මුදල් ආධාර හා විවිධ ව්‍යාපෘති සඳහා ලබාදෙන මුදල්) සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට ගැලපෙන ලෙස හිසි භාවිතයක් හැකි නිසා එය ගලපා ගැනීම හා එහි ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීම කෙරෙහි ද අවධානය යොමු ව තිබෙනවා. දේශගුණය ආදායම් මාර්ගයක් ලෙසට ද එය භාවිත කරන්නට පුළුවන්. දේශගුණ සංචාරක ව්‍යාපාරය ඊට උදාහරණයකි. මේ කාර්ය හිසි සම්බන්ධීකරණය සඳහා යාන්ත්‍රණයක් අවශ්‍ය වනවා. ජාත්‍යන්තර ආයතන සමග සම්බන්ධ වීම සඳහා ද මාර්ග සකස් කර ගැනීම මෙන් ම විවිධ අංශවලට එල්ල විය හැකි බලපෑම් අවම කර ගැනීම සඳහා ක්‍රමවේද සකස් කිරීමටත් ලබා දිය යුත්තේ මූලිකත්වය. ජනාධිපති කාර්යාලයට අනුවද්ධ දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය පිහිටුවන්නේ එම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට.

2008 වසරේදී පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ස්ථාපිත දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයේ කාර්යවලට බාධාවක් නොවන ලෙස දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලයේ නව

වැඩපිළිවෙළ ක්‍රියාත්මක වනු ඇති. දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය අමාත්‍යාංශ මට්ටමින් පමණක් ක්‍රියාත්මක වන බැවින් නව කාර්යාලයෙන් ඊට අමතර කාර්යයන් ඉටු කර ගන්නට පුළුවන්. නව අවශ්‍යතාවලට යොමු වී ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ සම්බන්ධතාවලට විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා මුදල් අමාත්‍යාංශය සමග එක් වී වෙනස් වැඩපිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කරනවා. මේ කාර්යාලයේ භාරකරුවන් වන්නේ ජනාධිපති කාර්යාලය, මුදල් අමාත්‍යාංශය, විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය හා පරිසර අමාත්‍යාංශය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහ බලශක්ති සුරක්ෂිතතාව වෙනුවෙන් දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ක්‍රියාත්මක වනු ඇති. තරුණ කණ්ඩායම්වල හැකියා නිසි ලෙස භාවිතයටත් ඔවුන් කළමනාකරණ පාර්ශ්වයට ඇතුළත් කිරීමත් මෙහිදී මූලික අවශ්‍යතාවක් වන අතර අධ්‍යාපන ක්‍රමවේදය නවීකරණය දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලයේ අරමුණුවලට ඇතුළත්.

මේ කාර්යාලය ප්‍රධාන අංශ 05කින් සමන්විත වනවා. දේශගුණ විපර්යාසවලට සම්බන්ධ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සිදු කෙරෙන අංශයේ විශේෂිත කාර්යයක් වන්නේ වෙනත් රටවලින් ඒ සම්බන්ධ ව්‍යාපෘති සඳහා මූල්‍යමය ආධාර ලබා ගැනීමට සාකච්ඡා පැවැත්වීම. දෙවැන්න සම්බන්ධීකරණ අංශය. ඇතැම් ජාත්‍යන්තර සබඳතාවලදී වර්තමානයේ පවතින්නේ දුර්වල සම්බන්ධීකරණයකි. එවැනි අවස්ථාවලදී වඩාත් යහපත්

ආකාරයෙන් තීරණ ගත යුතු වනවා. සාගර දූෂණය, පාංශු බාදනය වැළැක්වීමට පියවර ගැනීම, නාගරික කලාපවල උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමට විසඳුම් සෙවීම වැනි අමාත්‍යාංශ ගණනාවක් සම්බන්ධ වන වැඩසටහන් සම්බන්ධීකරණය ද ඊට අයත්.

තුන් වැනි අංශය වන්නේ දේශගුණ කාර්යවලට අදාළ සම්බන්ධීකරණය. සිව් වැනි අංශය යටතේ දේශගුණ විපර්යාස විශ්ලිච්ඡාලය ඉදි කිරීමේ කාර්යභාරය සිදු වනු ඇති. මෙය ඉදිකරන්නේ ජාත්‍යන්තර දැනුම පදනම් කරගනිමින්. හිටපු තනතුරු සලසාගත් රටවල සමබරතාව බිඳ වැටීම, බලශක්තිය සඳහා ආයෝජනය ඇතුළු විවිධ කරුණු සාකච්ඡා කිරීමේ ස්ථානයක් ලෙස මේ විශ්ලිච්ඡාලය පවත්වාගෙන යන්නට පුළුවන්. තාක්ෂණය පිලිබඳ අධ්‍යයනය, පර්යේෂණ දීර්ඝ කිරීම, ආදායම් මාර්ගයක් ලෙසට එය පවත්වාගෙන යාම මෙහි අරමුණු.

දත්ත එක්රැස් කරන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම පස් වැනි අංශයෙන් සිදු වනවා. පරිසරයේ සිදුවන විවිධ වෙනස්කම්, වායු ගුණත්වය වැනි කරුණු පිළිබඳ තොරතුරු රැස් කිරීම හා දැනුවත් කිරීම මෙහි කාර්යයකි.

ආරම්භ කර ඇති දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය ස්ථාපිත කිරීම සම්පූර්ණ වනු ඇත්තේ 2024 මාර්තු මාසයේ. දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම සඳහා විසඳුම් සෙවීම අප සතු වගකීමකි. එම අභියෝගය ජයගැනීම සඳහා දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය තම කාර්යභාරය ඉටු කරනු ඇති.

ගෝලීය න්‍යාය පත්‍රය අනුව ක්‍රියා කරනවා

ලීල රත්දෙනී

අධ්‍යක්ෂ

දේශගුණ විපර්යාස ලෙකම් කාර්යාලය
පරිසර අමාත්‍යාංශය

ශ්‍රී ලංකාව දේශගුණ විපර්යාසවලට පාත්‍රීයභාවය වැඩි රටක් නිසා ඒ සඳහා වන බලපෑම අවම කර ගැනීමටයි දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය පිහිටුවන්නේ. ගෝලීය දේශගුණ බලපෑම් අවම කර ගැනීමට 1993 පිහිටුවා ගත් එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) ගෝලීය න්‍යාය පත්‍රය අනුව ක්‍රියා කරන පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක් වශයෙන් අප එහි අරමුණු ක්‍රියාත්මක කිරීමට බැඳී සිටිනවා. ජාතික වශයෙන් එහි සම්බන්ධීකරණය, ක්‍රියාත්මක වීම, නියාමනය සිදුවන්නේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයෙන්. කියෝතෝ සම්මුතියට සහ පැරිස් ගිවිසුමට අනුව ජාතික කේන්ද්‍රීය මධ්‍යස්ථානය ලෙස ක්‍රියා කිරීමත් අපගේ අරමුණක්.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියේ 198ක් වූ පාර්ශ්වකාර රටවලට ඔවුන් ඉලක්ක ලබා දී තිබෙනවා. මේ හිසා සෑම රටක් ම ඊට අනුගත ව ජාතික වැඩසටහන් සකසීමට අනිවාර්ය කරුණක්. 2016 වසරේ අත්සන් තැබුණු පැරිස් ගිවිසුමට අනුව එම රටවල් එකඟ වනවා නමුත් රටවල හරිතාගාර වායු අවම කිරීමේ ඉලක්කය වන වායුගෝලීය උෂ්ණත්වය සෙල්සියස් අංශක 1.5 මට්ටමේ තබා ගැනීමට. ඒ, කාර්මිකරණය ආරම්භ වීමට මුල් තත්වයේ පැවති උෂ්ණත්වයට සාපේක්ෂ ව.

මේ ඉලක්කය සපුරා ගැනීමේ කාර්යභාරයට දයක වීමේදී අපට ක්‍රියාකාරකම්, සැලසුම්, ප්‍රතිපත්ති රැසක් අනුගමනය කිරීමට හා සැකසීමට සිදු වනවා. ඊට අදාළ ඇතැම් ක්‍රියාමාර්ග මේ වන විටත් ගෙන අවසන්. දේශගුණ විපර්යාස සඳහා අනුහුරුවීමේ උපායමාර්ග, දේශගුණ

විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය (2012), ජාතික වශයෙන් නිර්ණය කරන ලද දායකත්වය (Nationality Determined contributions-2016) ප්‍රධාන වශයෙන් ගත් ක්‍රියාමාර්ග හා වැඩපිළිවෙළ. දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2023 වසරේ දෙවැනි වරට සංස්කරණය කළේ දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම කීවු වීම, ගෝලීය වශයෙන් එහි බලපෑම අවම කිරීමේ යාන්ත්‍රණය විශේෂයෙන් තාක්ෂණික ව වෙනස් වීම, හරිත අරමුදල් වැනි කාරණා හේතුවෙන් එය යාවත්කාලීන විය යුතු නිසා. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටමට ගෙන ඒමේ උපායමාර්ගික සැලසුම සඳහා වන මාර්ග සිතියම (Net Zero 2050 Road map & Stratagic plan) ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහාත් ආංශික ව වැඩපිළිවෙළක් හඳුනාගෙන තිබෙනවා.

මේ සියල්ල ක්‍රියාත්මක වන්නේ අදියර හතරක් ඔස්සේ. ඒ, දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම (Mitigation), දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුහුරු වීම (Adaptation), හානි සහ පාඩු (Lost & Damage) පියවීම, දේශගුණ විපර්යාස වැළැක්වීමට ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට පහසුකම් සැලසීම (Means of Implementation) ආදී ලෙස. දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීම සිදු වන්නේ කෘෂිකර්මය, බලශක්තිය, ප්‍රවාහනය, කර්මාන්ත, වනසම්පත්, අපද්‍රව්‍ය යන උප අංශ 06ක් යටතේ. කෘෂිකර්මය, වෙරළ හා සාගර, වාරිමාර්ග, ජලය, සංචාරක, ධීවර, පරිසර පද්ධති සේවා හා ජෛව විවිධත්වය, මානව සෞඛ්‍ය, යටිතල පහසුකම් සහ මානව ජනාවාස ක්ෂේත්‍ර 9 සඳහා දේශගුණ විපර්යාසවලට අනුහුරු වීම සිදු වනවා. මේ සියල්ල ක්‍රියාත්මක වන්නේ කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය, ධීවර අමාත්‍යාංශය, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව වැනි ආයතනික සම්බන්ධීකරණය සහිත

ආංශික එකමුතුවකින්. මීට අමතර ව පෞද්ගලික අංශය හා ප්‍රජා ක්ෂේත්‍ර ඒ සඳහා සම්බන්ධ වනවා. දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් සිදු වන ගංවතුර, හියඟ වැනි හානි සහ පාඩු සඳහා තක්සේරු කර හානිපූරණය සිදු කිරීම සඳහාත් මෙහිදී අවධානය යොමු කෙරෙනවා. ඒ, ජාත්‍යන්තර සම්මුති සකසූ යාන්ත්‍රණවල සහයෝගය හා උදව් උපකාර ද ඇති ව. දේශගුණ විපර්යාස සඳහා විසඳුම් සෙවීමට ක්‍රියාත්මක වීමේදී පාර්ශ්වකාර රටවලට ගෝලීය වශයෙන් කුසලතා දියුණු කර ගැනීම, තාක්ෂණික, මූල්‍ය වැනි අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසීමත් සිදු වන්නක්.

මෙවර ඩූබායිහි පැවති 28 වැනි (Conference of Parties- Cop) දේශගුණ විපර්යාස සමුළුවේදී (Climate Change Conference) රාජ්‍ය නායක හමුවට අමතර ව සෑම රටක ම ජාතික කේන්ද්‍රීය මධ්‍යස්ථාන නියෝජිතයන් එක් ව තම රටවල දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම පිළිබඳ සුරැක සාකච්ඡා (plenary discussion) පවත්වනු ලැබුවා. ශ්‍රී ලංකාවේ එම නියෝජිතය කරන්නේ දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලය. මෙහිදී COP 27 සමුළුවේ තීරණවල ප්‍රතිඵල සාකච්ඡාවට භාජනය වුණා. සෑම වසරක ම පෙර වසරවල තීරණ අදාළ වර්ෂයේ සමුළුවේදී සාකච්ඡා කෙරෙනවා. හරිතාගාර වායු විමෝචනය වැඩි වශයෙන් සිදු කරන්නේ සංවර්ධිත රටවල් බවත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල එම දායකත්වය පවතින්නේ අවම මට්ටමක බවත් ලොවට නොරහසක්. ශ්‍රී ලංකාව හරිතාගාර විමෝචනය කරන්නේ 1% කටත් වඩා අඩුවෙන්. මෙවැනි පසුබිමක කැනඩාව, ජර්මනිය, ඇමරිකාව වැනි සංවර්ධිත රටවල් අනෙකුත් පාත්‍රීයභාවය වැඩි රටවලට උදව් කළ යුතුය යන තීරණය ගෝලීය වශයෙන් එළඹ තිබුණත් හරිත

දේශගුණ අරමුදල තිබුණත් සංවර්ධිත රටවල් ඒ සඳහා උදව් කරන්නේ නැහැ. හානි හා පාඩු අරමුදල තිබුණත් එය දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑමට ලක් වූ රටවලට දෙන ආකාරයක් සැලසුම් ව නැහැ. කෙසේ වෙතත් මෙවර සමුළුවේදී දේශගුණ විපර්යාසවල පාත්‍රීයභාවයෙන් දුක් විදින රටවලට උදව් කිරීමට ජර්මනිය වැනි රටවල් එකඟත්වය පළ කළා.

ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපතිවරයා මෙවර සමුළුවේදී සංකල්ප දෙකක් ඉදිරිපත් කළා එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතියට ඇතුළත් කිරීමේ අරමුණින්. එනම් දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ වැඩපිළිවෙළක අවශ්‍යතාව ලෝකයට ම පෙන්වා දෙමින්. එම සංකල්ප වූණේ ශ්‍රී ලංකාව මැදිහත්වීමෙන් දේශගුණික යුක්ති මණ්ඩලයක් (Climate Justice Forum) නිර්මාණය කිරීමත් නිරක්ෂයේ රටවල එකමුතුවෙන් Tropical Belt Concept ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාව තහවුරු කිරීමත්. තීරක්ෂයෙන් ඇත රටවලට ද ඊට සම්බන්ධ වන්නට පුළුවන්. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ගුණා මට්ටමට ගෙන ඒමේ උපායමාර්ගික සැලසුම, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ ප්‍රතිපත්තියේ දෙවැනි සංස්කරණය මෙන් ම අන්තර්ජාතික දේශගුණ විපර්යාස විශ්වවිද්‍යාලය පිළිබඳ යෝජනාව ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපතිවරයා විසින් මෙවර සමුළුවට ඉදිරිපත් කිරීමත් සුවිශේෂ කාරණයක්.

ජනාධිපති කාර්යාලයේ ජිනීවුවා ඇති දේශගුණ විපර්යාස කාර්යාලය නියෝජනය කරමින් ඊට සහභාගි වූ දූත පිරිස සුවිශේෂ මැදිහත්වීමක් සිදු කළේ දේශගුණ විපර්යාස සම්බන්ධයෙන් මෙරට මැදිහත්වීම ජාත්‍යන්තරයේ අවධානයට යොමු කරමින්. ඒ, Cop ඉතිහාසයේ පළමු වතාවට Sri Lanka Pavillian යනුවෙන් ඉදි කරන ලද වර්ග මීටර් 108ක ප්‍රමාණයේ ප්‍රදර්ශන කුටියක ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ද්විපාර්ශ්වික සාකච්ඡා, බහු පාර්ශ්වික සාකච්ඡා, වටමේස සාකච්ඡා, දේශන, සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීමෙන්. දේශගුණික මූල්‍ය වැනි ක්ෂේත්‍ර ක්‍රියාකාරකම් 31ක් ද පැවැත්වූවා. Tropical Belt Concept පිළිබඳවත් ජනාධිපතිවරයා මෙහිදී විශේෂ පැහැදිලි කිරීමක් කළා.

දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2023 වසර දෙවැනි වරට සංස්කරණය කළේ දේශගුණ විපර්යාසවල බලපෑම හිඹු වීම, ගෝලීය වශයෙන් එහි බලපෑම අවම කිරීමේ ශාන්තරණය විශේෂයෙන් තාක්ෂණික ව වෙනස් වීම, හරිත අරමුදල වැනි කාරණා හේතුවෙන් එය ශාඛිතව විය යුතු නිසා. 2050 වසර වන විට කාබන් විමෝචනය ශුන්‍ය මට්ටමට ගෙන ඒමේ උපායමාර්ගික සැලසුම සඳහා වන මාර්ග සිතියම (Net Zero 2050 Road map) Strategic plan) ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහාත් ආර්ථික ව වැඩපිළිවෙළක් හඳුනාගෙන තිබෙනවා.

**මහාචාර්ය
ශ්‍රීරත්න හින්කෙන්ද**

පීඨාධිපති,
මානව ශාස්ත්‍ර හා සමාජීය විද්‍යා පීඨය,
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය

දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම නිසා ගෝලීය උණුසුම ඉහළ යාම, කාලගුණ රටා වෙනස් වීම, පරිසර පද්ධතිවලට සහ කෘෂිකර්මාන්තයට වන බලපෑම, අයිස් දියවීම සහ මුහුදු මට්ටම ඉහළ යාම වැනි කාරණා ප්‍රමුඛ වනවා. දශක ගණනාවක් ඇත්ටාක්ටික් මුහුදු පතුලේ තැන්පත් ව තිබූ ලොව විශාලතම අයිස් කුට්ටිය (බ්‍රිතාන්‍යයේ අගනුවර මෙන් දෙගුණයකටත් වඩා වැඩි විශාලත්වයක්) වලනය වීම ආරම්භ වී ඇති බව නොබෝදා වාර්තා වුණා. A23a ලෙස නම් කර ඇති මේ අයිස් කුට්ටිය සහ මීටර් 400 (අඩි 1,312)ක් පමණ වන අතර එය වර්ග කිලෝමීටර් 4,000 (වර්ග සැතපුම් 1,544)ක් පමණ වනවා.

උෂ්ණත්ව, වර්ෂාපතන සහ සුළං රටාවේ වෙනස්වීම් කෘෂිකර්මාන්තයට සෘජු සහ වක්‍ර සාණාත්මක බලපෑම් රාශියක් එල්ල කර ඇති අතර එහි අවසන් ප්‍රතිඵලය වන්නේ ආහාර නිෂ්පාදනය සහ ආහාර සැපයීම ලෝකය මුහුණදෙන ප්‍රධානතම අභියෝගයක් බවට පත් වීම. මේ තත්ත්වය ශ්‍රී ලංකාවට ද බලපා තිබෙනවා. මේ දිනවල නකල්ස් ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව පර්යේෂණයක නියැලෙන අප පර්යේෂණ කණ්ඩායමට දැක ගත හැකි වුණේ එම ප්‍රදේශ ආශ්‍රිත ව කෘෂිකර්මික කටයුතුවල නියැලෙන ගොවියන් මුහුණදෙන ගැටලු රාශියක්. ඒ අතර යල, මහා කන්නවල වගා කෙරෙන නිශ්චිත කාල සීමා දේශගුණික වෙනස්කම් හමුවේ වෙනස් වෙමින් පවතිනවා. බොහෝ

පාරිසරික භාරකාරත්වයේ උරුමය

සහතික කළ යුත්තක්

සාම්ප්‍රදායික ගොවියන් පුරුදු පුහුණු වී සිටි ආකාරයට අනාගත දේශගුණික සංසිද්ධි අනුමාන කොට සුදානම් කෙරෙන වගා කටයුතු වර්තමානය වන විට අඩාල වී ඇත්තේ ද දේශගුණික විපර්යාසවල අනිටු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස. අප කළ පර්යේෂණ අනුව බෙත්තොට ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ව වී වගාවේ යෙදෙන ගොවියන් මුහුණදෙන එක් ප්‍රධානතම ගැටලුවක් වී ඇත්තේ ඉඩම්වලට එකතුවන ලවණ මිශ්‍රිත ජල ප්‍රමාණය ඉහළ යාම. මේ නිසා ජල සම්පත කළමනාකරණය කිරීම අද වන විට අභියෝගයක්. ඇතැම් කලාපවල ජල හිඟය සහ අනෙක් ප්‍රදේශවල ගංවතුර අවදානම යන දෙකටම මුහුණ දීමේ ද්විත්ව අභියෝගය අප ඉදිරියේ තිබෙනවා. දේශගුණික විපර්යාස ආර්ථිකයට ඇති කරන අයහපත් ප්‍රතිඵලයක අතර ස්වාභාවික විපත් සහ ඒවායේ තීව්‍රතාව වැඩි කිරීම කැපී පෙනෙනවා. සුළි කුණාටු, ගංවතුර, ලැවිගිනි සහ නියඟය යටිතල පහසුකම් සඳහා එල්ල කරන බලපෑම් හමුවේ රජයේ අයවැය සහ රක්ෂණ පද්ධතිවලට බාධා ඇති කිරීම නොවැළැක්විය හැකි කරුණක්. එවිට නැවත ගොඩනැගීම සහ ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා සැලකිය යුතු මූල්‍ය ආයෝජනයන් අවශ්‍ය වීම රටක ආර්ථිකයට කෙරෙන අනපේක්ෂිත බලපෑමක්.

උෂ්ණත්ව සහ වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස්වීම්වල අනිටු ප්‍රතිඵල ලෙස, අස්වැන්න අඩුවීම සහ කෘෂිකාර්මික ඵලදායිතාව ගිලිහී යාම ආහාර හිඟය, ආහාර මිල ඉහළ යාම සහ ගොවියන් සහ ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්තවල නියුතු පුද්ගලයන් සඳහා ආර්ථික අභියෝග රැසක් නිර්මාණය කරනවා. මේ නිසා ගෝලීය ආහාර සුරක්ෂිතතාව මේ වන විට විශාල අවදානමකයි පවතින්නේ.

කෘෂිකාර්මික, කර්මාන්ත සහ බලශක්ති නිෂ්පාදන ඇතුළු ජල සම්පත් මත යැපෙන කර්මාන්තවලට බලපාන ජල හිඟය තීරණාත්මක ගැටලුවක්. වර්ෂාපතන රටාවේ වෙනස්වීම් ජලය සඳහා තරගකාරීත්වය තීව්‍ර කරන අතර ජල සම්පත් හිඟය තිරසර සංවර්ධනයට

අභියෝග එල්ල කරනවා පමණක් නොව පවතින ආර්ථික අපහසුතා තවත් උග්‍ර කරනවා.

මුහුදු මට්ටම ඉහළ යාම වෙරළබඩ ප්‍රදේශවලට සහ පහත් දූපත්වලට සෘජු තර්ජනයක්. ජනගහනය අවතැන් වීම, දේපල අහිමි වීම සහ යටිතල පහසුකම්වලට හානි කිරීම පවතින්නේ වැඩි අවදානමක. මෙවැනි පසුබිමක ප්‍රජාව නැවත ස්ථානගත කිරීම සහ වෙරළබඩ ප්‍රදේශ නැවත ගොඩනැගීම සම්බන්ධ ආර්ථික පිරිවැය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාම වළක්වන්නට බැහැ.

දේශගුණික විපර්යාස මිනිස් සෞඛ්‍යයට ද සෘජු බලපෑම් ඇති කරන නිසා සෞඛ්‍ය සේවා පිරිවැය වැඩිවීම, සේවක ඵලදායිතාව අඩුවීම සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය වැනි ප්‍රධාන අංශවලට ඇති විය හැකි බාධා ආර්ථික ප්‍රතිඵලයක් බවට පත් වනවා. බලශක්ති ක්ෂේත්‍රය දේශගුණය සම්බන්ධ අභියෝගවලින් නිදහස් වන්නේ නැහැ. දේශගුණික විපර්යාස බලාගාරවල කාර්යක්ෂමතාව අඩාල කරන අතර එය බලශක්ති නිෂ්පාදනය අඩාල වී පිරිවැය වැඩි වීමට හේතුවක්. මේ නිසා දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම්වලට අනුගත වෙමින් වර්ධනය වන බලශක්ති ඉල්ලුම සපුරාලීමේ ද්විත්ව අභියෝගය සමග බලශක්ති කර්මාන්තය පොරබැදිය යුතු වනවා.

දේශගුණය ආශ්‍රිත සිදුවීම් සහ ඒවායේ තීව්‍ර බව රක්ෂණ පිරිවැය ඉහළ නංවන අතර දේශගුණික විපර්යාස සමග සම්බන්ධිත අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ සහ මිලකරණයේ සංකීර්ණතා ඔස්සේ බරපතල ආර්ථික අවපාතයට ඇද දමන්නේ රක්ෂණකරුවන් සහ ව්‍යාපාර. අවදානම් කළමනාකරණය සහ නව ආර්ථික අනුවර්තන සඳහා නව ප්‍රවේශ අවශ්‍ය බව අද වන විට පසක් වී අවසන්. භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය සහ බෙදා හැරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සැපයුම් දාම දේශගුණය සම්බන්ධ බාධාවලට ගොදුරු වී තිබෙනවා. කුණාටු, ගංවතුර, ලැවිගිනි සහ අනෙකුත් ස්වාභාවික සංසිද්ධි ඒවාට බාධා ඇති කරන අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ව්‍යාපාර සඳහා පිරිවැය ඉහළ යාම සහ ආර්ථික පසුබෑම් ඇති වීම පෙන්වා දෙන්නට පුළුවන්. සැපයුම් දාමවලට ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව ලොව කර්මාන්ත සඳහා තීරණාත්මක අභියෝගයක්. දේශගුණික වෙනස්කම් සහ ඒ ආශ්‍රිත විපත් නිසා ඇතිවන සංක්‍රමණ සහ අවතැන් වීම් ආර්ථිකයට අභියෝග එල්ල කරනවා. මේ නිසා ජනගහන සංක්‍රමණ සමග ඇති වන සමාජීය හා ආර්ථික කඩාවැටීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිර්මාණය වන සංකීර්ණ ගැටලු විසඳීමට ගෝලීය, කලාපීය, සහ ජාතික මට්ටමේ සහයෝගීත්ව වැඩිපිළිවෙළ අවශ්‍ය වනවා. එනම් වැදගත් වන්නේ ගෝලීය ආර්ථික පද්ධතිවල අන්තර් සම්බන්ධතාව සහ දේශගුණය ආශ්‍රිත මානව බලපෑම් කළමනාකරණය සඳහා පුළුල් උපාය මාර්ග.

දේශගුණික විපර්යාස සම්බන්ධ ව ජාත්‍යන්තර මට්ටමෙන් ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග සහ එළඹ ඇති ගිවිසුම් මෙහිදී ඉතා වැදගත්. පැරිස් ගිවිසුමට අනුව ගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම සෙල්සියස් අංශක 1.5 දක්වා සීමා කිරීම ප්‍රධානතම අරමුණක් නිසා ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකරුවන් වන රටවල් ඔවුන්ගේ දේශගුණික ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සහ විමෝචනය අඩු කිරීමේ ඉලක්ක ගෙනහැර දක්වා තිබෙනවා. එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ රාමුගත සම්මුතිය (United

යළි සිවුරු පෙරවු අවුකන පිළිම වහන්සේ

Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) සහ පාර්ශ්වකාර රටවල COP (Conference of Parties-) දේශගුණ විපර්යාස සම්මුඛව (Climate Change Conference) තවත් ජාත්‍යන්තර ක්‍රියාමාර්ගයක්. එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ විධායක ලේකම් සයිමන් ජෙට්ස් COP 28 සම්මුඛව සමාරම්භක දේශනයේදී වෙනස්වන දේශගුණයේ ප්‍රතිඵල තීව්‍ර බව පෙන්වා දෙමින් පවසා සිටියේ "අප දන්නා පරිදි මේ පොසිල ඉන්ධන යුගයේ පරිහානිය අප නිසි ලෙස සන්නිවේදනය නොකරන්නේ නම්, අපගේ ම පරිහානිය අපි සාදරයෙන් පිළිගනිමු. අපි මිනිසුන්ගේ ජීවිතවලින් ගෙවීමට තීරණය කරමු" යනුවෙන්. හරිත දේශගුණික අරමුදල (Green Climate Fund) දේශගුණික විපර්යාසවලට විසඳුම් සෙවීම සඳහා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ව්‍යාපෘති, වැඩසටහන්, ප්‍රතිපත්ති සහ වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහාය වනවා. අඩු විමෝචනය සහ දේශගුණයට ඔරොත්තු දෙන සංවර්ධනය සඳහා වන ඔවුන්ගේ උත්සාහය සඳහා මේ රටවලට සහාය වීමයි එහි අරමුණ.

ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටක දේශගුණික විපර්යාස ආමන්ත්‍රණය කිරීම ආර්ථික, ප්‍රතිපත්තිමය සහ සමාජීය ක්‍රියාමාර්ගවල එකතුවක්. පුනර්ජනනීය බලශක්ති ආයෝජනය, කෘෂි වන වගා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, ජාතික දේශගුණික ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සැකසීම, නාගරික සැලසුම්කරණය, ප්‍රජා-පාදක අනුවර්තනය යටතේ තිරසර කෘෂිකාර්මික පිළිවෙත්, ජල කළමනාකරණ ව්‍යාපෘති සහ ප්‍රජා පාදක ආපදා අවදානම් අවම කිරීම, අධ්‍යාපනය සහ දැනුවත් කිරීම ඊට අයත්. දේශගුණික විපර්යාස ආමන්ත්‍රණය කිරීම සඳහා සම්පත් සහ ප්‍රවීණත්වය එක්රැස් කිරීම සඳහා පළාත් පාලන ආයතන බොහෝ විට රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ව්‍යාපාර සහ ප්‍රජා කණ්ඩායම් සමඟ සහයෝගයෙන් ක්‍රියා කිරීම ඉතා වැදගත්.

මේ නිසා සාමූහික වගකීම පිළිබඳ සාමූහික විඥානය පෝෂණය කිරීමෙන්, ඉදිරි පරම්පරාව සඳහා පාරිසරික භාරකාරත්වයේ උරුමය සහතික කිරීමට එක් ව ක්‍රියා කළ යුතු කාලයයි දැන් එළඹ තිබෙන්නේ.

තිශාන්ත පිරිස්

ලෝපකළ අවුකන බුද්ධ ප්‍රතිමාව පිළිබඳ යළි දැඩි අවධානයක් යොමු වූයේ පිරිසක් විසින් ප්‍රතිමාවට සිවුරක් පෙරවීම හේතුවෙන්. මෙය සාමාන්‍යයෙන් නුහුරු පූජා ක්‍රමයක්. පෙරවාද සම්බුදු දහම මුල් බැස ගත් ශ්‍රී ලංකාවේ මෙවැනි පුද පූජා ක්‍රම යනු මහායානික හෝ වෙනත් ආගමික සංකල්ප ඉක්මවා යාමක්. විශේෂයෙන් හින්දු දහමේ හක්ති වාද සංකල්පවලින් බෞද්ධ ජනතාව යම් යම් දේ ගෙන ඇති බවටත් මේවා සාක්ෂි. නිර්මල පෙරවාද සම්බුද්ධ ධර්මය හා ඒ වටා ඇති බෞද්ධ සංස්කෘතියයි මේ නිසා අර්බුදයට ලක් වන්නේ.

අවුකන බුද්ධ ප්‍රතිමාව ලෝකයේ ම සුප්‍රකට ප්‍රතිමා වහන්සේ නමක්. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 05 වැනි සියවසේ ධාතුසේන රජු සමයට අයත් කාලවාසි විහාරය අවුකන ප්‍රතිමාව පිහිටි විහාරය ලෙසයි පුරාවිද්‍යා උගතුන්ගේ පිළිගැනීම. අනුරාධපුරයේ කලා වැවට නුදුරුව ඉදි කර ඇති මේ අසිරිමත් සම්බුදු රුව දසබලධාරී බුදුගුණ නිරූපණය කරන දුර්ලභ ගණයේ හිටි බුදු පිළිමයක්. මේ ප්‍රතිමාව කෙතරම් ජනතාවගේ තෙත් සිත් ප්‍රසාද සිතුවිලිවලින් රමා කරවූයේ ද යන්න ඒ හා සබැඳි කවි, ගීත ම පසක් කරවනවා.

අවුකන බුද්ධ ප්‍රතිමාවේ හස්ත මුද්‍රාව හා ඉරියව්වයි ඉතා සුවිශේෂ. දකුණු අත්ල ඉදිරියට යොමු කරගෙන සිටින ආකාරය බුදු පිළිමවල නිරූපණය කරන්නේ අභය මුද්‍රාව. එහෙත් අවුකන පිළිමයේ විශේෂත්වය වන්නේ අත උඩට ඔසවා අත්ල සෘජු ව ඇතුළු පැත්තට සිටින සේ තබා ඇති ඉරියව්වක්. මෙය ඉතා දුර්ලභ වූවක්. වම් අතින් සිවුරු පොට අල්ලාගෙන සිටින බවත් මින් ප්‍රකාශ වනවා. ආචාර්ය වාල්ස් ගොඩකුඹුර පෙන්වා දෙන්නේ එය ආශීෂ මුද්‍රාව බව. ආචාර්ය පූජ්‍ය කඹුරුපිටියේ වනරතන නා හිමියන් එය හඳුන්වා ඇත්තේ ව්‍යාකරණ මුද්‍රාව ලෙසින්. එතරම් සුවිශේෂ අග්‍රගණ්‍ය ප්‍රතිමාවක් ලෙසින් ලෝකයේ බොහෝ උගතුන් මේ ගැන අර්ථ විග්‍රහ කරන්නේ. ඒ නිසයි එවැනි පුද පූජා ක්‍රම නිසා මෙවැනි ලෝක උරුමවලට කිසිදු ලෙසකින් හෝ හානි වීමක් සිදු නොවිය යුත්තේ.

අවුකන ලෝකයේ විශිෂ්ට කලා නිකේතනයක් නිසා මෙය ආරක්ෂා කර ගැනීම මුළුමහත් ජාතියේ ම වගකීමක් බව හිටපු පුරාවිද්‍යා අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය අනුර මනතුංග පවසනවා. පුද පූජා කරන ස්ථාන මෙරට ඕනෑතරම්

තනි භාවිත ජලාස්පික

විෂා

රංගිකා අබේසේකර

බිඳී යාමකින් තොර ව හැඩය වෙනස් කළ හැකි යන අර්ථය සහිත ව එන ජලාස්පික යන වචනය ග්‍රීක බස සමග බැඳී තිබෙන්නකි. එය භාවිතයේ පවතින ගැටලු නිසා ලෝකය ම මුහුණදෙමින් සිටින්නේ පාරිසරික ව්‍යසන රැසකට. මෙවැනි පසුබිමක ශ්‍රී ලංකාව 2023 ජූනි 19 දින ප්‍රකාශයට පත් කළ ගැසට් නිවේදනයට අනුව ඔක්තෝබර් 01 දින සිට තනි භාවිත ජලාස්පිකවලට තහනමක් පනවා තිබෙනවා. එයින් අපේක්ෂා කරන්නේ 3R ක්‍රමය (Reduce, Reuse, Recycle) යටතේ ජලාස්පික පරිහරණය අවම කිරීම, තනි භාවිත බීම බට සහ කළඟන, ගුවන් ගමන්වලදී හැර ආහාර බහාලුම්, පිඟන්, කෝප්ප, හැඳි, ගැරුප්පු, පිහි, ජලාස්පික මල් මාලා, ඉදි ආප්ප වට්ටි තහනම් කළ භාණ්ඩ අතරට අයත්.

ඒ අනුව ප්‍රායෝගික ව මේ නීතිය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් තනි භාවිත ජලාස්පික (Single Used Plastic) නිෂ්පාදනයට, විකිණීමට සහ භාවිතයට ගැනීමට හැකියාවක් නැහැ. එම නීතිය කඩකරන ඕනෑම අයකුට එරෙහිව නීතිමය තීරණ ගැනීමේ බලය ජාතික පරිසර පනතෙන් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට පවරා තිබෙනවා. පාරිභෝගික සේවා අධිකාරිය ඊට සහය වන්නේ ඒකාබද්ධ

ව මේ ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙන යාමට. කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ සත්ත්ව විද්‍යා හා පරිසර කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර සඳහන් කරන අකාරයට ජාත්‍යන්තර වර්ගීකරණයට අනුව ජලාස්පික වර්ග 7ක් හඳුනාගැනීමට පුළුවන්. ඒ, Polyethylene (PET), High Density Polyethylene (HDPE), Polyvinyl Chloride (PVC), Low Density Polyethylene (LDPE), Polypropylene (PP), Polystyrene (PS), Mixed Plastic ලෙස. මේ වර්ගීකරණයට පාදක වී තිබෙන්නේ ජලාස්පික නිපදවීමට ගන්නා පොලිමර් (Polymer) වර්ගය. ඒ අනුව PET, HDPE, PVC සහ LDPE යන ජලාස්පික වර්ග ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය කිරීමේ හැකියාව පවතින අතර PP, PS යන ජලාස්පික ද්විත්වය ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය කිරීම අපහසු වනවා. මේ නිසා මිශ්‍ර ජලාස්පික ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය කිරීමට ඇත්තේ අවම හැකියාවක්.

ජලාස්පිකවල අංකය සඳහන් කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය කරුණකි. ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය කිරීමේ පහසුව සඳහා ජලාස්පික බඳුන්වල පිටුපස ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය

කිරීමේ ලාභ්‍යය සමග 1-7 දක්වා අංක සටහන් කර තිබීමෙන් ජලාස්පික භාණ්ඩ හෝ පොලිතින් ඇසුරුම්වල ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය කිරීමේ හැකියාව හඳුනා ගැනීමට පුළුවන්. එය ජලාස්පික ප්‍රතිචක්‍රීයකරණයේදී පහසුවකි. මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර පවසන්නේ අංකය 7 සඳහන් ජලාස්පික දවටන 'මිශ්‍ර ජලාස්පික' ගණයට අයත් වන බවත් ඒවා ප්‍රතිචක්‍රීයකරණයට තාක්ෂණික වශයෙන් අවස්ථාව අඩු බවත්. මෑත කාලයේ සුළං නොවදින ඇසුරුම් සුලබ ව පරිසරයේ දක්නට ලැබෙන්නේ එම හේතුව නිසා.

Current trends of unsustainable plastic production and micro (Nano) Plastic pollution සමීක්ෂණ දත්ත අනුව පසුගිය වසර 50ක කාලයේ ජලාස්පික නිෂ්පාදනය විසි ගුණයකින් ඉහළ ගොස් තිබෙනවා. ඒ අනුව 2019 වසරේදී ගෝලීය ව නිෂ්පාදිත ජලාස්පික ප්‍රමාණය මෙට්‍රික් ටොන් මිලියන 368කි. ඉදිරි වසර 20දී ද ඊර්සකාලීන ව මෙවැනි තත්ත්වයක් පැවතියහොත් එම අගය දෙගුණයක් බවට පත්වනු ඇති බවයි පරිසර විද්‍යාඥයන් ප්‍රකාශ කරන්නේ. මේ සමීක්ෂණයේදී අනාවරණය වී ඇති තවත් කරුණක් වන්නේ නිෂ්පාදනය

වන ජලාස්ථිකවලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් එක් වරක් පමණක් භාවිත කර කසල ලෙස පරිසරයට මුදා හැරෙන ද්‍රව්‍ය වීම.

Waker And Fequet-2023 ගෝලීය දත්ත අනුව නිෂ්පාදනය වන ජලාස්ථිකවලින් 9%ක් පමණ ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය වන අතර 12%ක් අධික උෂ්ණත්වය යටතේ පෝරණුවල ප්‍රචස්සනවා. ඉතිරි ජලාස්ථික 79% අවසානයේ මුදා හැරෙන්නේ පරිසරයට.

ජලාස්ථික භාවිතය වැඩි වශයෙන් ව්‍යාප්ත වී ඇත්තේ නැගෙනහිර ආසියාවේ සහ පැසිපික් කලාපයේ. ප්‍රධාන වශයෙන් චීනය, ඉන්දියාව හා සිංගප්පූරුව වැනි රටවලින් අමුද්‍රව්‍යයක් ලෙසින් නිමි භාණ්ඩ ලෙසින් අමතර කොටස් ලෙසින් මෙරටට ජලාස්ථික ආනයනය කරනවා. ජාතික විගණන කාර්යාලයේ 2019 දත්ත අනුව ජලාස්ථික මෙට්‍රික් ටොන් 289.21ක් මෙරටට ආනයනය කර තිබෙන්නේ අමුද්‍රව්‍ය ලෙස. මෙහිදී විශේෂ කරුණක් වන්නේ ශ්‍රී ලංකාව ජලාස්ථික අපනයනය කරන රටක් වීම. ෂොපින් බැග්, රෙදිපිළි, රෙදිපිළි ආශ්‍රිත විසිතුරු ආයින්තම් ප්‍රධාන වශයෙන් ඇමරිකාවට අපනයනය සිදු කරන අතර 2023 වසර අවසන් වන විට මෙරට ස්ථාපිත කර ඇති ජලාස්ථික ආශ්‍රිත කර්මාන්තශාලා ගණන 400ක් පමණ වන බව මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර සඳහන් කරනවා.

2021-2030 වසර සඳහා රජය ඉදිරිපත් කර තිබෙන ජලාස්ථික අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළ ජාතික සැලැස්ම යටතේ නීති ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් ගෙන තිබෙන්නේ ජලාස්ථික භාවිතය අවම කරමින් පාරිසරික සුරක්ෂිතතාව සඳහා. පරිසර අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ජලාස්ථික අපද්‍රව්‍ය පරිසරයට එකතු වීම අවම කිරීම සඳහා නියමු ව්‍යාපෘති දෙකක් එහිදී ක්‍රියාත්මක කිරීමටයි නියමිත. ඒ, 'දූෂකයා ගෙවිය යුතුය (Polluter pays) සහ නිෂ්පාදකයාගේ වගකීම (Extended producer responsibility)' යනුවෙන්. මේ යටතේ ජලාස්ථික නිෂ්පාදනය කරන්නන්ට සහ ජලාස්ථික හා පොලිතින් ඇසුරුම් භාවිත කරන්නන්ට ඒවා බැහැර කිරීමේ හා කළමනාකරණය කිරීමේ වගකීම තමා ම දැරිය යුතු

අයුරින් ක්‍රමවේදයක් සැකසෙනු ඇති. එහිදී ජලාස්ථික ඇසුරුම් සහිත භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමේදී එම හිස් භාජන ආපසු ලබාදෙන තෙක් තාවකාලික තැන්පතු වක් පාරිභෝගිකයාගෙන් අයකර ගැනෙන අතර මේ ක්‍රමවේදය තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා QR කේත පද්ධතියක් හඳුන්වාදීමට ද නියමිත ව තිබෙනවා.

පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෛද්‍ය අනිල් ජාසිංහ පවසන්නේ මේ ක්‍රමවේදය යටතේ ජලාස්ථික බෝතලයේ (PET) අගය වැඩි කෙරෙන අතර සුපිරිසිදු ජලාස්ථික ගෙන ඒමට මාසික ව වැය කරන විශාල මුදල අවම කර ගත හැකි බව. ජලාස්ථික භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේදී ප්‍රවක්‍රීයකරණයට පහසු වන ආකාරයට භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කළ යුතු වීමත් නිෂ්පාදනය කරන බෝතල් සියල්ල අවර්ණ විය යුතු වීමත් මේ

ජලාස්ථිකවල අංකය සඳහන් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය කිරීමේ පහසුව සඳහා ජලාස්ථික බඳුන්වල පිටුපස ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය කිරීමේ ලාංඡනය සමඟ 1-7 දක්වා අංක සටහන් කර තිබීමෙන් ජලාස්ථික භාණ්ඩ හෝ පොලිතින් ඇසුරුම්වල ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය කිරීමේ හැකියාව හඳුනා ගැනීමට පුළුවන. එය ජලාස්ථික ප්‍රතිවක්‍රීයකරණයේදී පහසුවකි.

ක්‍රමවේදයෙන් අපේක්ෂා කරන නිසා ඒවා ප්‍රතිවක්‍රීයකරණයට විශාල පහසුවක් ගෙන දෙනු ඇති බව ලේකම්වරයා අවධාරණය කරනවා. ජලාස්ථික වෙන්කර භාණ්ඩ වට්ටෝරුවක් සකස්

කිරීමේ වැඩපිළිවෙළක් ද පරිසර අමාත්‍යාංශයේ මැදිහත්වීමෙන් සකසන බවයි පරිසර අමාත්‍යාංශය සඳහන් කරන්නේ.

එහෙත් පරිසරයට මුදා හැර ඇති ජලාස්ථික එකතු කිරීමේ ජාතික වැඩපිළිවෙළක් මෙරට ක්‍රියාත්මක නොවන බව මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර සඳහන් කරනවා. ඒ අනුව මෙරට ජලාස්ථික කළමනාකරණය සඳහා ගත යුතු ප්‍රධාන ක්‍රියාමාර්ග ලෙස ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය සඳහා කසල ජලාස්ථික ක්‍රමවත් ව රැස් කිරීම, ඒවා ප්‍රතිවක්‍රීයකරණයට යොමු කරවීමේ ක්‍රමවේදය ලාභ ලබන ව්‍යාපාරයක් ලෙස ස්ථාපිත කිරීම, කසල ජලාස්ථික සඳහා සැලකිය යුතු මුදලක් ලබාදීම, ජලාස්ථික සඳහා ආදේශක තිබියදී වෙනත් රටවලින් ජලාස්ථික නිමි භාණ්ඩ ගෙන්වීමට එරෙහි නීති ඇති කිරීම සහ ජලාස්ථික අමුද්‍රව්‍යයක් ලෙස ගෙන්වීම නැවැත්වීමට බදු පැනවීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය බව ඇය පෙන්වා දෙන්නකි. ජලාස්ථික භාවිතය අවම කිරීමට සහ තනි භාවිත ජලාස්ථික ආනයනය අඩු කිරීමට විවිධ උපායමාර්ග යෙදීම මෙන් ම ඒ සඳහා කඩදාසි බැග්, රෙදි බැග් සහ ජලාස්ථික භාවිත කරනවා නම් යම් මුදලක් අයකර ගැනීම වැනි ක්‍රමවේද ඉන්දියාව, ජපානය වැනි රටවල ක්‍රියාත්මක වනවා. තනි භාවිත ජලාස්ථික භාණ්ඩ හේතුවෙන් 75%ක ජලාස්ථික ප්‍රමාණයක් ප්‍රතිවක්‍රීයකරණයට ලක් නොවී ඒවා කසල අංගන වෙත බැහැර කෙරෙනවා. ඒ නිසා ජලය බැස යන කානු අවහිර වීම සුලබ කාරණයකි.

කසල කළමනාකරණය සහ ජලාස්ථික කළමනාකරණය බලශක්ති නිෂ්පාදනයට යොදා ගැනීම විද්‍යාත්මක ව එතරම් හිතකර නැහැ. මේ නිසා ජලාස්ථික ප්‍රතිවක්‍රීයකරණයයි වැදගත් වන්නේ. මෙරට ජලාස්ථික ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය කරන කර්මාන්තශාලා තිබුණත් ඒවාට අවශ්‍ය ජලාස්ථික ප්‍රමාණය එකතු නොවීම ගැටලුවකි. මේ නිසා ජලාස්ථික එකතුවන ක්‍රියාදාමය විධිමත් කරමින් එම කර්මාන්තශාලාවල ප්‍රතිවක්‍රීයකරණ ක්‍රියාවලියට සහාය වීමේ උත්සාහයක නිරත වන බව වෛද්‍ය අනිල් ජාසිංහ පවසනවා.

ජනගහනය මෙන් දෛනික ව දෙගුණයක් පොලිතින් බැග් භාවිත වන නිසා එය මෙරටට විශාල ගැටලුවක් වුවත් ලේකම්වරයා සඳහන් කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාවට වඩා දියුණු රටක් නොවන කෙන්යාවේ පරිසරයේ එකදු පොලිතින් බැගයක් දක්නට නොලැබෙන බව. එයින් පෙනී යන්නේ එරට නායකයන්ගේ සහ පුරවැසියන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය. මේ නිසා නැවත නැවත භාවිත කළ හැකි බැග්වලට යොමු වීමට උනන්දු කරවීම කාලීන අවශ්‍යතාවක්.

තනි භාවිත ප්ලාස්ටික් තහනමත් සමග ප්ලාස්ටික්වලින් යම්තාක්දුරට තොර වීමට අවකාශ ලැබුණත් මේ සඳහා ආදේශක නොමැති වීම අවධානයට ලක් විය යුතු කාරණාවක්. ප්‍රධාන ධාරාවේ භාණ්ඩ සඳහා ප්ලාස්ටික් ආදේශකයක්

ප්ලාස්ටික් සඳහා විකල්ප පිළිබඳ සාකච්ඡා කළා. එහිදී මතු වූ කාරණාවක් වන්නේ නිෂ්පාදකයන්ට ප්ලාස්ටික් භාණ්ඩ සමග තරග කිරීමට නොහැකි බව. එයට හේතුව සන්සන්දනාත්මක ව ගත් විට දේශීය භාණ්ඩවල මිල ඉහළ අගයක් ගැනීම. වර්තමානයේ නිෂ්පාදකයන් විශාල පිරිසක් ප්ලාස්ටික් සඳහා විකල්ප හඳුන්වා දීමට සිටින නිසා ඔවුන් සමග මේ සඳහා මැදිහත්වීමට අපේක්ෂා කරනවා. පර්යේෂණ අනුව Low density polyethylene සහ High density polyethylene භාවිත කර භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය විශාල ගැටලුවක් වී තිබෙන්නේ එය කළමනාකරණය අපහසු නිසා. 2018-2023 දක්වා ඊට අදාළ ව සිදු කරන ලද වැටලීම් ගණන 35,000ක්. එහිදී අත්අඩංගුවට ගත් ප්ලාස්ටික් ප්‍රමාණය ටොන් 59ක්.”

ශ්වසනය ඔස්සේත් ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් ශරීරගතවීමට හැකි බව. මව් කිරිවලත් ළදරු කළලයේත් ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් ඇති බවට තහවුරු වී තිබෙනවා. ලේ කැටි ගැසීම් ආසාත්මිකතා සඳහාත් ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් හේතුවක් වී අවසන්. මේ හේතුවෙන් ස්විට්සර්ලන්තය, ජර්මනිය වැනි යුරෝපීය රටවල ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් භාවිතය තහනම් කර තිබෙන බවයි ඇය පවසන්නේ. යුරෝපා රටවල ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගැනීම තහනම් කර තිබෙන්නේ රූපලාවන්‍ය ද්‍රව්‍යවලත් මුහුණු සේදුම් දියරවලත් ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් අන්තර්ගත කරන නිසා.

ඇමරිකාවේ ගංගා ආශ්‍රිත ව සමීක්ෂණයක් සිදු කරනවා කුමන සන්නාම යටතේ ද ප්ලාස්ටික් ඇත්තේ යන්න. එහිදී වැඩි ම ප්ලාස්ටික් අපද්‍රව්‍ය හමුවන කර්මාන්තශාලාවලට නීතිය දැඩි ව ක්‍රියාත්මක වන බව සඳහන්. යුරෝපීය රටවලට සහ ඉන්දියාවට සාපේක්ෂ ව මෙරට ප්‍රතිවක්‍රියකරණයට ගෙන ඇති තාක්ෂණික ක්‍රමවේද අල්ප වන බවත් අංක 1-7 දක්වා ප්ලාස්ටික් ප්‍රතිවක්‍රීකරණයට රසායනික වශයෙන් සහ භෞතික වශයෙන් විවිධ වූ ක්‍රමවේද පැවතියත් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒ සඳහා පහසුකම් ඇත්තේ අවම මට්ටමක බවත් මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර සඳහන් කරනවා.

මේ නිසා ප්ලාස්ටික් භාවිතයෙන් ඉවත් වීමට රජය ගන්නා උත්සාහයට සහයෝගය දක්වමින් ප්ලාස්ටික් සඳහා විකල්ප වශයෙන් දේශීය භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයට සහ භාවිතයට යොමු වීමයි පුරවැසි වගකීම විය යුත්තේ.

2021-2030 වසර සඳහා රජය ඉදිරිපත් කර තිබෙන ප්ලාස්ටික් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළ ජාතික සැලැස්ම යටතේ හිඟ ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාමාර්ග ගණනාවක් ගෙන තිබෙන්නේ ප්ලාස්ටික් භාවිතය අවම කරමින් පාරිසරික සුරක්ෂිතතාව සඳහා. පරිසර අමාත්‍යාංශය හා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ප්ලාස්ටික් අපද්‍රව්‍ය පරිසරයට එකතුවීම අවම කිරීම සඳහා නියමු ව්‍යාපෘති දෙකක් එහිදී ක්‍රියාත්මක කිරීමටයි නියමිත.

වුවත් ප්ලාස්ටික් හේතුවෙන් දේශීය ආදේශක කර්මාන්ත යටපත් ව ඇති නිසා එවැනි පිරිස් දිරිගන්වමින් ක්ෂුද්‍ර ව්‍යාපාර ලෙස ඒවා දියුණු කළ යුතු බව වෛද්‍ය අනිල් ජාසිංහ සඳහන් කරනවා. ඇරාබිය, ඉන්දියාව, ජපානය වැනි රටවල තනි භාවිත ප්ලාස්ටික් තහනම් කර තිබෙනවා. ඒ වෙනුවට එම රටවල භාවිත කරන්නේ කඩදාසිවලින් සකසන ලද බැග්. නිවසින් බැගයක් ගෙන යාමත් ඔවුන්ගේ යහපත් පුරුද්දක්.

පරිසර අමාත්‍යාංශය සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය එක් ව සිදු කළ ප්ලාස්ටික් සම්බන්ධ ක්‍රියාත්මක ආරම්භ කර ඇත්තේ 2005 වසරේදී. අදහස් දක්වන මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් අජිත් වීරසුන්දර; “ ජාතික ශිල්ප සභාව සහ ඒ ආශ්‍රිත දේශීය නිෂ්පාදන ආයතන සමග

ප්ලාස්ටික් පිළිබඳ නවතම ගැටලුවක් වන්නේ රසායනික ක්‍රියාවලිය හේතුවෙන් ප්ලාස්ටික් 5mmට වඩා අඩු කොටස්වලට කැඩී යාමෙන් ක්ෂුද්‍ර ප්ලාස්ටික් (Micro Plastic) සෑදීම. ඒවා පසට, සාගරයට, ජලයට මුසු වී තිබෙන බව සමීක්ෂණවලින් තහවුරු වී තිබෙනවා. මහාචාර්ය රංගිකා බණ්ඩාර සඳහන් කරන්නේ බෝතල් කළ පානීය ජලයේත් දුණුවලත් එළවලු, පලතුරු, බීම වර්ග හා

කන්දක් සේමා

තුසිත ජයසුන්දර

කුඩා වැන රථයක එකිනෙකාට තෙරපෙමින් ගමන් ගන්නා එක ම පවුලේ යැයි සිතිය හැකි පිරිසක්. ඔවුන් මේ ගමන් ගනිමින් සිටින්නේ විවාහ මංගලෝත්සවයකට බවයි හැඟෙන්නේ. මොවුන් අතර සිටින එක් යුවතියක මනාලිය වන්නට ලක ලැහැස්ති වී සිටින අන්දම අවධාරණය කෙරෙනවා. ඇ රූමත්. එහෙත් කිසියම් ශෝකාකූල බවක් ඇගේ සුන්දර වනෙන් කියැවෙනවා.

ඇගේ විවාහය සිදුවන්නේ හැට දෙනැවිට්ටි ජපාන ජාතිකයකු සමග. වියපත් ජපාන පිරිමින් හා දිග කනු රිසියෙන් ජපන්ගත වන්නට සිරිලක යුවතියක මනාප වන්නේ නම් ඒ කිසි විටෙකත් බැහැර කළ නොහැකි සුවිශේෂ හේතුවක් නිසා වන්නට පුළුවන්. එසේ නම් මේ යුවතියටත් ඊට අදාළ සුවිශේෂ හේතුවක් තිබිය යුතු වනවා. සිරිලක තරුණයකු හා දිග කන්නට නොහැකි ආකාරයේ සුවිශේෂ හේතුවක් තිබිය යුතු ද වනවා. ප්‍රේක්ෂකයා නොපමාව සූදානම් වන්නේ මේ හේතුව දැන කියා ගන්නට.

සිනමාකරු අශෝක අනාවැදහෙට්ටි මෙයට අදාළ ව ක්‍රියා කරන අන්දම දෙස බලා සිටිනවා හැර අන් යමක් කරන්නට ප්‍රේක්ෂකයා සැරසෙන්නේ නැහැ. එනමුත් ප්‍රේක්ෂකයාට මේ සිනමාපටය 'කන්දක් සේ මා'හි පසුබිම නිශ්චය කර ගැනීම සඳහා දැරිය යුත්තේ අඩු වෙහෙසක්. ඒ, මෙයට පාදක කොට ගත් නවකතාව වසර 13කට පමණ ඉහතදී ඉමහත් පාඨක ප්‍රතිචාර ද සම්මාන හා ඇගයීම් ද සමග ප්‍රකාශයට පත්වීම ය යන්න. නවකතා රචිකාවිය වන සුමිත්‍රා රාහුබද්ධ විසින් ම සිනමාපටයේ තිරනාටකය රචනා කරනු ලැබීම දෙස විවක්ෂණශීලී ව බලන්නට විද්වත් ප්‍රේක්ෂකයා අවකාශ සලසා ගන්නේ එනමින් ම යුතු මේ නවකතාව කියවා තිබීම හෝ කියවා නොතිබීම ප්‍රමුඛ කර නොගනිමින්.

නවකතා සිනමාගත කිරීමට ඇත්තේ දිගු ඉතිහාසයක්. ලෝකයේ විශිෂ්ටතම සිනමාපට අතරට ද නවකතා නන් අයුරින් පාදක වූ

නවකතාවක සිනමාගත කිරීමේදී පළමුකොට ම අවශ්‍ය වන්නේ සිනමානුරූපී හැඩ, රුව හා ගුණ සහතික කර ගැනීම. ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ නවකතාව මුළුමනින් ම අනහර දැමීම නොවන බව සිහිපත් කළ යුතු වනවා. නවකතාවේ ප්‍රමුඛ තේමාව සිනමානුරූපී ව පරිවර්තනය කරලීමේ අයිතිය සිනමාකරුවා සතු විය යුත්තක්. එහෙත් නවකතාව එලෙසින් ම සිනමාගත කිරීමේ හැකියාවක සිනමාකරුවකුට ලැබෙන්නේ නැහැ. එසේ කිරීම අනුවිත බව සඳහන් කිරීම ද තර්කානුකූල වනවා.

ම අනහර දැමීම නොවන බව සිහිපත් කළ යුතු වනවා. නවකතාවේ ප්‍රමුඛ තේමාව සිනමානුරූපී ව පරිවර්තනය කරලීමේ අයිතිය සිනමාකරුවා සතු විය යුත්තක්. එහෙත් නවකතාව එලෙසින් ම සිනමාගත කිරීමේ හැකියාවක් සිනමාකරුවකුට ලැබෙන්නේ නැහැ.

සිනමා තිරනාටක රචනයේදී දක්නට ලැබෙන ස්ත්‍රී සහභාගිත්වය පුරුෂ සහභාගිත්වයට සාපේක්ෂ ව අඩු අගයකුයි ගන්නේ. සිනමා අධ්‍යක්ෂණය ඇතුළු සිනමාවේ බොහෝ අනුෂාංගික අංග වෙතින් පුරුෂ සහභාගිත්වය හා සමතැන් ගන්නා ස්ත්‍රී සහභාගිත්වයක් නිරන්තරයෙන් ම දැක ගන්නට බැහැ. පුරුෂ සහභාගිත්වය හා සමතැන් ගන්නේ රූපණ හා ගායන පාර්ශ්ව පමණයි. මේ පසුබිම මධ්‍යයේ 'කන්දක් සේ මා' නවකතාවෙන් ම සිනමා තිරනාටකයක් රචනා කිරීමට සුමිත්‍රා දැක්වූ සමත්කම අතිශය වැදගත්.

නවකතාවක් සිනමාගත කිරීමේදී පළමුකොට ම අවශ්‍ය වන්නේ සිනමානුරූපී හැඩ, රුව හා ගුණ සහතික කර ගැනීම. ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ නවකතාව මුළුමනින්

එසේ කිරීම අනුවත් බව සඳහන් කිරීම ද තර්කානුකූල වනවා.

සුමිත්‍රා, අශෝක අනාවුද්‍රහෙට්ටි වෙනුවෙන් 'කන්දක් සේ මා' නවකතාවෙන් සිනමා තිරනාටකයක් රචනා කරන්නේ මේ පිළිබඳ විවාදාත්මක තත්වයක් ජනිත කරමින්. අශෝකට සුමිත්‍රාගේ තිරනාටකය අතික්‍රමණයට අවස්ථාවක් ලැබෙන්නේ නැහැ. මේ නිසා ම 'කන්දක් සේ මා' සිනමාපටය අදාළ නවකතාවේ සිනමා මුහුණුවරක් සේ හඳුනා ගත හැකි වනවා. මෙතැනදී උද්ගත වන ගැටලුවක් වනුයේ නවකතාවේ අනන්‍යතාව විසින් සිනමාවේ අනන්‍යතාව යටපත් කරනු දමන්නේ ද යන්න. නවකතාව දැනටමත් ප්‍රකාශයට පත් වී අවසන් වීමත් සිනමාපටය අභිනව නිර්මාණයක් සේ හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වීමත් යන දෙකරුණ සලකා නොබලා සිටින්නට බැහැ.

සිනමාකරු අශෝක හමුවේ පවතින බැහැර කළ නොහැකි අභියෝගය වනුයේ සිරිලක තරුණිය-නූපා වියපත් ජපාන ජාතිකයකු හා විවාහ වී ජපන්ගත වන්නට එකඟ වන්නේ මන්දැයි යන්න නිරූපණය. පෙම්වතා නිසා නූපා ගැබ් ගන්නා බවත් අනතුරු ව එය ඉවත් කරන බවත් සිනමාපටය පවසනවා. නූපා ප්‍රමාණවත් ආදායමක් නොලබන යුවතියක්. ඇගේ පවුලේ අර්බුද ගණනාවක්. වැඩිමහලු සොහොයුරියගේ සැමියා ඇ වෙතින් කායික පහසක් අපේක්ෂා කරන බව ද සඳහන්.

අශෝක මෙකරුණු සඳහන් කරන්නේ නූපාගේ ජපන්ගත වීම සාධාරණීකරණයට අවකාශ සලසා ගනු රිසියෙන්. එහෙත් මෙහිලා එලදායී සම්බන්ධීකරණයක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ඔහු සමත් වන්නේ ද යන්න නම් පැහැදිලි නැහැ. මේ නිසා උක්ත හේතු නූපාගේ ජපන්ගත වීමට කුඩුදෙන බව එක එල්ලේම පැවසීම අසීරු වනවා.

කෙසේ වෙතත් සිනමාපටය අනහැර නොදමන අශෝක ප්‍රේක්ෂක ආකර්ෂණය දිනා ගන්නා අවකීර්ණ වීමක් පෙන්නුම් කරන්නේ නිසි ලෙස පරිපාලනය කළ හැඟීම්බර අවදියකදී. මේ නූපාගේ ජපාන දිවි සැරිය නිරූපිත අවදිය. ජපානය යන ඉසුරුමත් දේශය සම්බන්ධයෙන් උත්කර්ෂයට නැංවූ අපේක්ෂා නූපාගේ දැස් අභියස ම බොද වී යනවා. සකුරා මල් පිපෙන ජපානය පමණයි ඇයට හිමිවන්නේ. තෝකියෝවෙන් බොහෝ ඇත දුෂ්කර ගැමි පෙදෙසකදී ඇරඹෙන නූපාගේ නව දිවිය සිරිලක කටුක දිවිය ම සිහිපත් කරන්නේ නිරායාසයෙන්. ඇගේ අපේක්ෂා භංගත්වය පිළිබිඹු කරලීමේදී සිනමාකරු අශෝක

දක්වන සමත්කම ද කැපී පෙනෙනවා. වඩාත් සංවේදී අවස්ථාවක් වනුයේ වියපත් සැමියාගෙන් කායික පහසක් නොලබන නූපා තමාගේ ම දරුවකු පිළිබඳ සිහින මැවීම.

නූපා නැමැති සිරිලක යුවතිය සිරිලකදී ලද අත්දැකීම්, වියපත් ජපාන ජාතිකයකු හා ගොඩ නගා ගන්නා කුටුම්භය හා ජපානයේදී ගත කරන සංකීර්ණ ජීවිතය සමග සිනමාකරු අශෝක යන්න දරා ඇත්තේ වරප්‍රසාද හීන ස්ත්‍රියකගේ ඉරණම හා උරුමය පිළිබඳ කියවීමක් කරා යන්නට. එක්තරා ආකාරයකින් මේ සිනමාවට සුලබ තේමාවක් ද වනවා. එහෙත් එය තවදුරටත් පාදක කර ගත යුතු තේමාවක්. මේ නිසා ම අශෝකට සිදුවන්නේ යම් අභිනව සලකුණු ආදිය සමගින් සිනමාපටය අලංකාර කරන්නට. මේ අලංකරණය හුදු විචිත්‍ර තලයක සිනමාපටය රඳවා තැබීමක් සේ පෙන්නුම් නොකිරීම පිණිස අශෝක නිරන්තරයෙන් ම උත්සුක වනවා.

මෙහිලා අශෝකට අනුප්‍රාණයක් ලබා දෙන්නේ කැමරා අධ්‍යක්ෂ රුවන් කොස්තා. සිරිලක ගැමි මැද පාන්තික ජීවිතයේ හැලහැප්පීම් ද ජපානයේ නාගරික අසිරිය ද ගැමි ජීවිතයේ දුෂ්කරතා ද නිරූපණයේදී සිනමාකරු අශෝකට වුවමනා වන අලංකරණය සම්බන්ධයෙන් ඔහු දක්වන්නේ ඉහළ සැලකිල්ලක්. සංගීත අධ්‍යක්ෂ සුරේෂ් මාලියද්ද ද සිනමාකරු අශෝකගේ අලංකරණ අරමුණ වෙනුවෙන් පෙනී සිටිනවා.

'කන්දක් සේ මා' අද දවසේදී සිනමාශාලා ප්‍රදර්ශනයට එක්වන්නේ හිෂ්පාදන කටයුතු හිම කොට වසර ගණනාවක් ගත වූ තැන. එහෙත් කිසිදු කල ඉකුත් වූ බවක් මෙහි විද්‍යමාන වන්නේ හැහැර. අලුතෙන් ම හිපදවූ හා හා විධි සිරිලක සිනමාපට ද විදෙස් සිනමාපට ද ප්‍රදර්ශනය වන පසුබිමක 'කන්දක් සේ මා' යනු කිසියම් සංවේදී හා විවේකී ආස්වාදයකයකට අවකාශ සලසා දෙන සිනමාපටයක්.

වෘත්තාන්ත සිනමාපටයක් ප්‍රේක්ෂකයාට සංජානනය කිරීමේදී වඩාත් ම සමීප වන්නේ රූපණ කාර්යය. 'කන්දක් සේ මා'හි රූපණ කාර්යයේ ප්‍රමුඛ වගකීමක් පැවරෙන්නේ නූපාගේ චරිතය නිරූපණය කරන නිරෝෂා පෙරේරාට. ඇගේ රූපණය ප්‍රමාණවත් මට්ටමක පවතිනවා. එහෙත් ඇගේ රූපණ සමත්කම් අභිභවා යන්නට නූපාගේ ජපාන සැමියාගේ චරිතයට පණ පොවන ජුන් එතෝ සමත්වන සැටියකුයි දක්නට ලැබෙන්නේ.

'කන්දක් සේ මා' අද දවසේදී සිනමාශාලා ප්‍රදර්ශනයට එක්වන්නේ හිෂ්පාදන කටයුතු හිම කොට වසර ගණනාවක් ගත වූ තැන. එහෙත් කිසිදු කල ඉකුත් වූ බවක් මෙහි විද්‍යමාන වන්නේ නැහැ. අලුතෙන් ම හිපදවූ හා හා විධි සිරිලක සිනමාපට ද විදෙස් සිනමාපට ද ප්‍රදර්ශනය වන පසුබිමක 'කන්දක් සේ මා' යනු කිසියම් සංවේදී හා විවේකී ආස්වාදයකයකට අවකාශ සලසා දෙන සිනමාපටයක්.

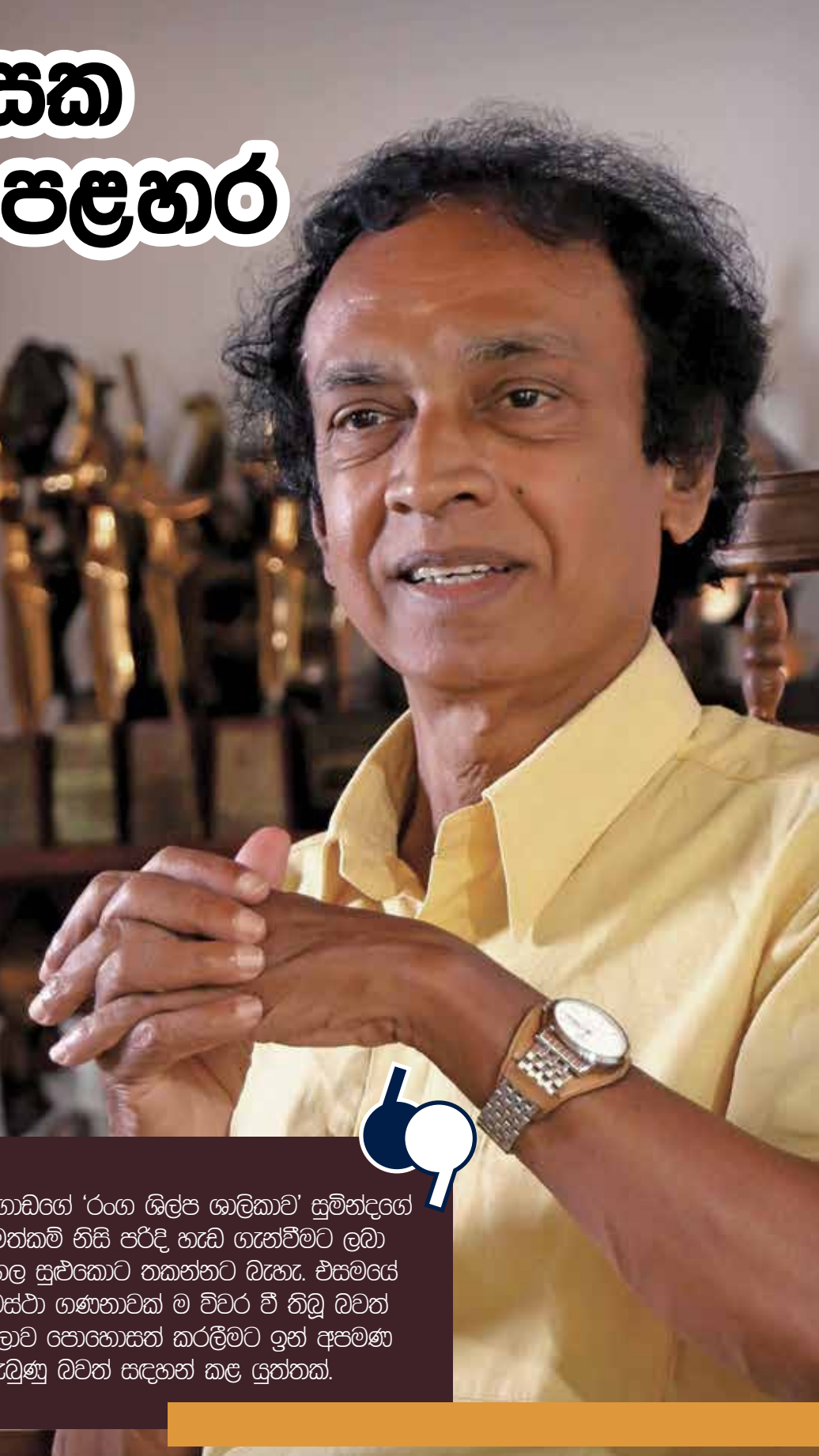
අධිසියවසක රජපණු පෙළහර

තුනිත ජයසුන්දර

සිය දශක හතහමාරක දිවි සැරියෙන් දශක පහමාරක් පමණ සිරිලක කලාව පොහොසත් කරනු පිණිස රජපණයෙන් දායක වූ සුමිත්ද සිරිසේන නොබෝදා (2023 දෙසැම්බර් 04) ගැඹුරු නිහඬතාවක ගිලී යන්නේ ජීවිතය හා කලාව පිළිබඳ සංවේදී හා හැඟීම්බර සංකල්නයකට අවකාශ සලසමින්. එහෙයින් ම මේ සටහන ඔහුගේ අභාවය අළලා කෙරෙන වේදනාබර ප්‍රකාශයක් සේ ලඝු නොකිරීමට උත්සුක විය යුතු වනවා. ඔහු සිරිලක කලාවේ කවර තැනක රැඳී සිටිය යුතු ද යන පැනයට ඉන් ලැබෙන්නේ වඩා තාර්කික පිළිතුරක්.

ජව සම්පන්න ව හා නොපැකිළ ව රජපණ කාර්යයෙහි නිමග්න ව සිටි සුමිත්ද 64 වැනි වියේදී රෝගාතුර වන්නේ අනපේක්ෂිත ව. අනතුරු ව තවත් රෝග පීඩාදිය ඔහු සොයා එන්නට වුණා. ප්‍රතිඵලය වූයේ ඔහු කලාවෙන් සේ ම එදිනෙදා ජීවන රටාවෙන් ද දුරස්වීම. වඩාත් බෙදුපනක කාරණය වන්නේ සුමිත්ද මෙසේ රෝගාතුර වන්නේ තමන්ගේ පරිණතම අවදියේදී වීම. එකිනෙකට නොපරදින කෙසාකාර මාධ්‍ය සහභාගිත්වයකින් රජපණයේ සමත්කම් විදහාපාන්නට ඇරියුම් ලැබෙන සමයේදී වීම. එවැනි ඇරියුම් ලැබීම සෑම රජපණවේදියකුට ම නොලැබෙන අවස්ථාවක්. ඉන් කියැවෙන්නේ සුමිත්ද සිය ප්‍රතිභාවට අමතර ව නම්‍යශීලී වර්යාවක් ද ප්‍රගුණ කර ඇති බව.

සුමිත්ද කලාවට අත්පොත් තබන්නේ පාසල් වියේදී ම බවයි සඳහන් වන්නේ. ඒ, කැගල්ලේ තෝලංගමුව

ධම්ම ජාගොඩගේ 'රංග ශිල්ප ශාලිකාව' සුමන්දගේ රජපණු සමත්කම් හිසි පරිදි හැඩ ගැන්වීමට ලබා දුන් පිටිවහල සුළුකොට තකන්නට බැහැ. එසමයේ මෙබඳු අවස්ථා ගණනාවක් ම විවර වී තිබූ බවත් සිරිලක කලාව පොහොසත් කරලීමට ඉන් අපමණ සහයක් ලැබුණු බවත් සඳහන් කළ යුත්තක්.

රජයේවේදියකු ලෙස සුමිත්දගේ කාර්යභාරය කුළු ගැන්වෙන්නේ රජයේ සමත්කම් නිසා පමණක් ම නොව ඒ ඒ මාධ්‍ය සතු අනන්‍යතා නිවැරදි ව හඳුනා ගැනීම ද නිසා. මෙයින් ගමය වන්නේ වේදිකාවේ රැඳී සිටිය ද එය සිය නිත්‍ය පදිංචි ස්ථානය සේ තීන්දු කරන්නට ඔහු කිසිසේත් ම අදහස් නොකළ බව.

විදුහලේදී. ඔහු උපන්නේ ද කැගල්ලේ බොස්සැල්ල නමැති ගම්පියසේ වන අතර මූලික අධ්‍යාපනය ලැබුවේ බොස්සැල්ල විද්‍යාලයේදී බව සඳහන්. තෝලංගමුව මධ්‍ය මහා විද්‍යාලයේදී පාසල් නාට්‍ය කිහිපයකට ම ඔහු රූපණයෙන් දායක වන්නේ සිය රූපණ අනාගතය පිළිබඳ මුල් ම අවස්ථා පිළිබිඹු කරමින්. පැවසෙන්නේ ඒවා සමකාලීන පාසල් වේදිකා නාට්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය අවස්ථා සනිටුහන් කළ බව. ඉන් එක් නාට්‍යයක් 'ගිරිකුට' මැයෙන් කාශ්‍යප රජ සමය පාදක කොටගෙන රචනා කරන්නේ පසුකාලීන ව සිරිලක කලාවේ දැවැන්තයකු වූ ආර්යවංශ රණවීර. ඔහු එවක එහි ගුරුවරයෙක්. රූපණයේ බොහෝ දුරක් ගිය ද යා අල්විස් ද සුමිත්දගේ ගුරුවරයෙක්. පාසලේ ආචාර්ය මණ්ඩලයේ සිටි ජයසුමන දිසානායකගේ 'සාක්කිකාරයෝ' නාට්‍යය ද සුමිත්දගේ රූපණ සමත්කම් අනාවරණය කළ අවස්ථාවක්. සුමිත්ද සිරිසේන යනු අහම්බයක් නොවන බව මේ පසුබිම පවසන්නේ කිසිදු විවාදයකින් තොර ව.

විශිෂ්ට හා කැපී පෙනෙන රූපණවේදියකු සේ සුමිත්ද ප්‍රාදේශීය සීමා අභිභවමින් පෙරට එන්නේ වේදිකා නාට්‍ය ක්ෂේත්‍රය ඔස්සේ. මෙහිලා සිරිලක වේදිකා නාට්‍යයේ ප්‍රශස්තම හා සම්මානනීය වේදිකා නාට්‍ය කිහිපයක්

ම හඳුනා ගන්නට පුළුවන්. 'මනමේ', 'සිංහබාහු', 'මහාසාර', 'බවකඩකුරාව' යන නාට්‍ය සමග ඔහු මහැඳුරු එදිරිවීර සරච්චන්ද්‍ර ප්‍රමුඛ කණ්ඩායමේ සාමාජිකයකු බවට පත්වන්නේ ප්‍රකට හා ප්‍රචිණ රූපණවේදීන් සමග කරට කර තරග වැදෙමින්. වේදිකා නාට්‍යයේදී සරච්චන්ද්‍ර ඇසුර හා ඉන් ලැබෙන අත්දැකීම් කවර රූපණවේදියකුට හෝ අත්‍යන්තයෙන් ම වැදගත් වන බවට සුමිත්ද හොඳ ම උදාහරණයක්.

සුමිත්ද වේදිකා නාට්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රකට රූපණවේදියකු බවට පත් වන්නේ ධම්ම ජාගොඩගේ 'මුදු පුත්තු' හා 'වෙස්මුහුණු', නාමල් වීරමුණිගේ 'වංසක්කාරයෝ', රන්ජන් ධර්මකීර්තිගේ 'හස්තිරාජ මහත්තයා' හා 'හිරු නැති ලොව', දයානන්ද ගුණවර්ධනගේ 'ආනන්ද ජවනිකා' වැනි නාට්‍ය සමග. ජයලත් මනෝරත්නගේ 'අන්දරේලා' හා 'ගුරුතරුව', සෝමරත්න දිසානායකගේ 'මී පුර වැසියෝ' යන නාට්‍ය ද ඔහුගේ රූපණ සමත්කම කුළු ගැන්වූ අවස්ථා සේ සඳහන් කරන්නට පුළුවන්.

ධම්ම ජාගොඩගේ 'රංග ශිල්ප ශාලිකාව' සුමිත්දගේ රූපණ සමත්කම් නිසි පරිදි හැඩ ගැන්වීමට ලබා දුන් පිරිවහල සුළුකොට තකන්නට බැහැ. එසමයේ මෙබඳු අවස්ථා ගණනාවක් ම විවර වී තිබූ බවත් සිරිලක කලාව පොහොසත්

කරලීමට ඉන් අපමණ සහයක් ලැබුණු බවත් සඳහන් කළ යුත්තක්.

රූපණවේදියකු ලෙස සුමිත්දගේ කාර්යභාරය කුළු ගැන්වෙන්නේ රූපණ සමත්කම් නිසා පමණක් ම නොව ඒ ඒ මාධ්‍ය සතු අනන්‍යතා නිවැරදි ව හඳුනා ගැනීම ද නිසා. මෙයින් ගමය වන්නේ වේදිකාවේ රැඳී සිටිය ද එය සිය නිත්‍ය පදිංචි ස්ථානය සේ තීන්දු කරන්නට ඔහු කිසිසේත් ම අදහස් නොකළ බව. ඒ අනුවයි දිගු කලක් රූපණ කාර්යයෙහි නිරත වන්නට ඇවැසි පසුබිම ඔහු විසින් නිර්මාණය කර ගනු ලබන්නේ. ඔහු වේදිකා නාට්‍යයේදී, රූපවාහිනියේදී හා සිනමාවේදී සම්මත තරුවක් වන්නට වැයම් නොකළ රූපණවේදියකු ද වනවා.

සිනමාවේ දිගු ගමනක නිරත වන්නට සුමිත්ද වෙත එපමණ ඉඩක් ලැබෙන්නේ නැහැ. කෙසේ වෙතත් ඔහු එක්වන්නේ ම විචාරක පැසසුම් ලද සිනමාපට සමග වීම වෙසෙසින් සඳහන් කළ යුත්තක්. මෙහි මුල් ම අවස්ථාව වන්නේ විජය ධර්ම ශ්‍රී ගේ 'දුහුළු මලක්'. ඉනික්බිති ව ඔහුගේ ම 'දඬු මොනර' හා 'ගුරුගෙදර' යන සිනමාපට විෂයෙහි ද සුමිත්ද රූපණයෙන් දායක වනවා. එච්.ඩී.ප්‍රේමරත්නගේ 'සජන කතා', සරත් ධර්මසිරිගේ 'ගිනි කිරිල්ලී', සරත් වීරසේකරගේ 'ගාමණි'

සුමින්දගේ රූපණයෙන් පොහොසත් වූ සිනමාපට කිහිපයක්. 'සමනල තටු', 'උප්පලවන්තා', 'යකඩ පිහාටු', 'ඉර හඳ යට' ඇතුළු සිනමාපට කිහිපයකදී ද ඔහුගේ රූපණ දායකත්වය දැක ගන්නට පුළුවන්. සිනමා රූපණයේදී ඔහු දැක්වූ සමත්කම් පෙරට නොආවේ ප්‍රධාන වර්ත නොලැබීම ද නිසා. එහෙත් අදාළ සිනමාපටයේ සමස්තය සම්බන්ධයෙන් තමාට ඇති අවබෝධය

සනිටුහන් කරන්නට ඔහු සූදානම් වූ වග තොරහසක්.

සිරිලක ටෙලි නාට්‍යයට නව අරුතක් ද නව වටිනාකමක් ද නව ප්‍රමිතියක් ද ගෙන දුන් ටෙලි නාට්‍ය 40ක් පමණ සුමින්දගේ රූපණයෙන් සමන්විත වුණා. 'වර්ත තුනක්', 'බෝගල සවුන්දිරිස්', 'සඳ අමාවකයි', 'රමය සුරමය', 'රත්සිරිගේ සංග්‍රාමය', 'ඉසිවර අසපුව', 'පුංචිරාළ' මෙතැනදී සිහිපත් කළ හැකි ප්‍රමුඛතම ටෙලි නාට්‍ය.

සුමින්ද ටෙලි නාට්‍ය රූපණයට එක් වන්නේ සිරිලක ටෙලි නාට්‍යයේ ගුණාත්මක ලක්ෂණ අවම සමයක. ඊට ප්‍රතිපක්ෂ ව හරවත් ටෙලි නාට්‍ය භාවිතයක් වෙනුවෙන් ප්‍රතිභාසම්පන්න ටෙලි නාට්‍යකරුවන් අනවරත අරගලයක නිරත වූ සමයක. මෙය පසුකාලීන ව නා නා විධ ජයග්‍රහණ පෙන්නුම් කළ බව දැක ගන්නට පුළුවන්. ඒ හා රූපණයෙන් එක්වූ ප්‍රමුඛතම ලෙසින් ද සුමින්ද නම් කෙරෙනවා.

තමාට ලැබෙන වර්තයේ මනෝභාව සියුම් ව හසු කරගෙන, ඒවා රැඳෙන හා

සැරිසරන වපසරියේ ප්‍රමාණය පිළිබඳ නිසි වැටහීමක් ලබාගෙන, වරෙක සදය උපහාසය ද තවත් වරෙක දරා ගත නොහැකි ශෝකය ද අප්‍රකාශිත සංකෘතිය ද එක ම මොහොතක හා එක ම තලයක නිරූපණය කිරීමේ විශිෂ්ට හැකියාවක් සුමින්ද සතු ව පැවති බව නොපවසන්නකු නොමැති තරම්. මෙහි වර්ධනීය අවස්ථා තවදුරටත් ප්‍රකාශයට පත් කරලීමේ ඉඩක් ඔහු වෙත නොලැබීම දෙස උපේක්ෂා සහගත ව බලන්නටයි වත්මන් රසික ප්‍රජාවට සිදු ව ඇත්තේ.

සුමින්ද සිරිසේන යනු ඇගයීම් නොඅඩුව ලද රූපණවේදියෙක්. කලා කීර්ති සම්මානයෙන් ද කලා භූෂණ සම්මානයෙන් ද ඔහු පිදුම් ලබන්නේ රූපණයෙන් දුරස් වූ සමයේ. ඊට ප්‍රථම රාජ්‍ය නාට්‍ය සම්මාන උළෙල, රාජ්‍ය ටෙලි නාට්‍ය සම්මාන උළෙල, සුමති ටෙලි නාට්‍ය සම්මාන උළෙල, සිග්නිස් සම්මාන උළෙල, රයිගම් ටෙලි සම්මාන උළෙල විෂයෙහි ඔහු සම්මානනීය වුණා. ඔහු විචාරක පැසසුම් නොඅඩුව ලද රූපණවේදියකු සේ හඳුනා ගැනීමට ද පසුබට විය යුතු නැහැ.

නමක් දන්හැකි මලක්

කපිල එම්. ගමගේ

ප්‍රංශ ලේඛක ආන්ද්‍රේ ගයිඩි පවසන්නේ 'එබැවින්' යන වදන කවියා නොදැන සිටිය යුතු වදනක් බව. එහි විසල් අරුතක් තිබෙනවා. කිසියම් අත්දැකීමක් කවියක් ලෙස ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේදී එයින් බැහැර නරඹන්නකු ලෙස සිටීමෙන් සාර්ථක කවියක් නිර්මාණය කළ නොහැකිවාක් මෙන් ම එය මෙසේ වියයුතුයැයි ද කවියාට ජීවිතයට නිර්දේශ නිකුත් කරන්නට බැහැ. කවිය සාර්ථක නිර්මාණ ගමනාන්තයක් කරා නිරූපිත ව ළඟාවන්නට නම් සිය ගමන් පැසෙහි සුරක්ෂා කරගත යුතු ආම්පන්න කිහිපයක් තිබෙනවා. ප්‍රබල කාව්‍යානුභූතිය, එය ඉල්ලා සිටින ආකෘතිය, අනුභූතියේ ප්‍රබලත්වය ශක්තිමත් කරන බස්වහර යන කාරණා එහිදී ප්‍රධාන වනවා. කවියේ

කරුණ වන්නේ කවි රස අනුභූතීන් සරු පොළොවක, ඒවා සාරා පාදාගත හැකි කාව්‍ය කුසලතා පිරිපුන් කිවිදියකගේ සම්ප්‍රාප්තික පා සලකුණු ඇ තබන්නට සූදානම් බව. මානව ජීවිතයේ අතිශය සියුම් කලාපවල සැඟ ව ඇති සංවේදනා සිය කවි ඇසට ඇය හසුකර ගන්නවා.

'ගැහැනියක වූ කල' කවිය එවැනි ප්‍රබල සංවේදනාවක් සංකේතීය ව හසුකරගත් කවියක්. ඇය මෙහිදී කාන්තාව නැත්නම් ගැහැනිය සංකේතාර්ථයෙන් සමාන කරන්නේ වැටකට.

තැනින් තැන ඉරි තැපණ වැව් පතුල හංගගෙන ඔළුව උස්සන ගොයමට කන්න දෙන එකයි යුතුකම (13 පිටුව)

වැටක් වූ කල නිලට බැබලෙන එකයි යුතුකම.

කුමනාකාරයේ මානසික ගැටලු, පීඩන හෝ කායික අපහසුතා තිබුණ ද ගැහැනිය එය ඉවසා වැදැරිය යුතු වනවා. මෙය මොනතරම් අසාධාරණයක් ද?

සීඝ්‍රයෙන් පුළුල් වන මධ්‍යම පාන්තික සමාජ ස්ථරයෙහි හීනවල ගබ්සාවීම ඇය පවුලක කේන්ද්‍රීය වර්තය වන පියා ඇසුරෙන් පවසන ආකාරය 'හීන' නිර්මාණයට අනුභූතිය කරගන්නවා.

කඩලා පිටිපස්සෙ ම බිත්තිය ගහමු කුස්සිය තට්ටු දෙකකට පරණ හුඩි එක කඩලා ඔතනම් ගැහුවමයි හැඩ වැරෙන්ඩා එක (පිටුව 14)

මෑත කාලයේ මධ්‍යම පන්තිය විශාල වශයෙන් පුළුල් වන ආකාරය දක්නට පුළුවන්. නව ආර්ථික පෙළගැසීම් හා බරතැබීම් මෙයට විශාල වශයෙන් හේතු වී තිබෙනවා. න්‍යෂ්ටික පවුල සෑම විට ම උත්සාහ කරන්නේ සේකර පවසන ආකාරයට "වික්ටර් බතක් වතක් ගෙයක් දොරක් රස්සාවක් ලද පමණින්" වශයෙන්. මෙයට අලුතින් එකතු විය යුතු අංග කිහිපයක් ද තිබෙනවා. වාහනයක්, ඇපල් ෆෝනයක්, දරුවන්ට උසස් පාසලක් වැනි දේ ඒ අතර විශේෂ වනවා. පුළුල් වන නව මධ්‍යම පාන්තිකයාගේ හීනවල ස්වරූපය ඒ ආකාරයි. එබඳු හීන දකින බොහෝ මධ්‍යම පාන්තිකයන්ට ඒවා යථාර්ථයක් බවට පත්කර ගැනීමට තම කෙටි ජීවිත කාලයේ ඉඩක් ලැබෙන්නේ නැහැ.

මේ නව මධ්‍යම පන්තියේ හීන නාය යන හැටි නිශංකා හෘදයසංවේදී ආකාරයෙන් කියන්නේ මේ ආකාරයෙන්.

ඒත් හිත අත නැර කිසිවිට තාත්තා ඔය හීන දුටුවෙ ය ආණ්ඩුවෙ රෝහලේ රළු ඇඳ පවා ඒ බව දැනත් හිටියෙ ය අපි නොදත් නව බොහෝ හීන ද මීට මොළොවගෙන හිටිය අත් දෙක ලිහිල් වී බිම වැටී තිබුණා රෝද පුටුවෙන් බිමට හවසක

ප්‍රංශ ලේඛක ආන්ද්‍රේ ගයිඩි පවසන්නේ 'එබැවින්' යන වදන කවියා නොදැන සිටිය යුතු වදනක් බව. එහි විසල් අරුතක් තිබෙනවා. කිසියම් අත්දැකීමක් කවියක් ලෙස ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේදී එයින් බැහැර නරඹන්නකු ලෙස සිටීමෙන් සාර්ථක කවියක් නිර්මාණය කළ නොහැකිවාක් මෙන් ම එය මෙසේ වියයුතුයැයි ද කවියාට ජීවිතයට නිර්දේශ නිකුත් කරන්නට බැහැ.

ඒකමතිය මෙන් ම කුඩාප්‍රාප්තිය ද එහි රස නිෂ්පාත්තිය වෙනුවෙන් ප්‍රබල ව බලපානවා. එබැවින් කවියක් වැනි සියුම් සංවේදනා ප්‍රක්ෂේපණය කරන සාහිත්‍යාංගයක් භාවපූර්ණ ව හා අර්ථපූර්ණ ව ඉදිරිපත් කිරීම පහසු නැහැ.

නවක කිවිදියක වන නිශංකා ජයසිරිගේ කුළුදල් කාව්‍ය සංග්‍රහය 'නමක් දන්හැකි මලක්' රසවිඳින විට දැනෙන මූලික ම

මේ කවියේ අපූර්වතා ඉඟිය මතුවන්නේ ඒ නිසා. කුමන ප්‍රශ්න තිබුණ ද තමන්ගෙන් යැපෙන්නන් සුරක්ෂා කිරීම මේ පුරුෂාධිකාරී සමාජය ගැහැනියකට පවරා ඇති අයුරු කිවිදියගේ නිරීක්ෂණාකිෂියට හසුවන්නක්.

මේ කන්නේ වැස්ස ද ඉහන්නාවේ කැළෑ කපල ද අහන්නට කවුරුවත් නැතුවට

මධ්‍යම පාන්තික පියාගේ මිය යාම කාව්‍යාත්මක ව්‍යංගයකින් ඇය පවසන ආකාරය ඇගේ කවීත්වය ගැන ඉඟි සපයන අපූරු අවස්ථාවක්.

නිශංකාගේ කවියෙහි කුඩාප්‍රාප්තිය පිළිබඳ ඇය වඩාත් සැලකිල්ල දැක්විය යුතු ව තිබෙන බව කෘතිය පරිශීලනය කරන විට දැනෙනවා. මන්ද කුඩාප්‍රාප්තියේ කවියේ ප්‍රබලත්වය මතුකරන නිලය වන්නේ. එය රසිකයාගේ මනස සමග ගනුදෙනු කරනවා. රසිකයා උස්සා පොළොවේ ගසන තැන එතැන. රසිකයාට අංකුයයෙන් ඇණ ඇත්ත ජීවිතය මෙහෙමයි, බලාපල්ලා පවසන්නේ එතැනින්. එහෙත් ඇතැම් තැනක ඇගෙන් එය ගිලීහී යනු පෙනෙනවා. ඒ නිසා ඒ ගැන ඇය තවත් සැලකිලිමත් විය යුතු වනවා.

නිශංකාගේ බස නැවුම්. සංකේත, උපමා රූපක නැවුම්. මේ නැවුම් බව නිසා ම ඇගේ කවිය කෘත්‍රීමභාවයෙන් මිදී ස්වාභාවිකත්වයට වඩාත් ළඟා වනවා. 'ප්‍රේමය' වැනි සුලබ අනුභූතියක් රැගෙන නිර්මාණ කරන විට ඇගේ මේ බුහුටි භාවිතාව කැපී පෙනෙනවා. 'හුරු පුරුදු බංකුව' නිර්මාණයේදී ප්‍රේමයේ විරහව පවසන්නට ඇය සංකේතයක් ලෙස භාවිත කරන්නේ උයනක පෙම්වතුන් ගැවසෙන බංකුවක්.

අපේ හසරැළි හොඳින් හඳුනන උයන් තෙර හුරු පුරුදු බංකුව තිබුණ තැන බැලුවා ම නිකමට නෙත ගැටුණි, මට මගේ සිහිනම එතැන තවමත් දිර දිරා යන (පිටුව 15)

කවියට අවශ්‍ය වන්නේ මේ නිමාව. මෙතැනදී ඇගේ බස ඇතුළේ ඇය ව්‍යංගයෙන් අපට පවසන විසල් කතන්දරයක් තිබෙනවා. එය අපේ ජීවිත අත්දැකීම් සමග පුරුද්දා ගත්විට අප ව බදුන් කරන්නේ තිගැස්මකට.

ප්‍රේමයේ විශ්‍යව ගැන ලියැවුණ අපූරු කෙටි කවක් මේ කෘතියේ තවත් තැනක මුණ ගැසෙනවා.

රතු රිබන් ගැවසුණ රථයක් වේගයෙන් ඉගිලෙයි දිරාගිය කොළයක් දෙකක් ඒ පසුපසින් දුවන්නට ගොස් හති වැටෙයි (පිටුව 41)

නිශංකාගේ බස හැඩුම්. සංකේත, උපමා රූපක හැඩුම්. මේ හැඩුම් බව නිසා ම ඇගේ කවිය කෘත්‍රීමභාවයෙන් මිදී ස්වාභාවිකත්වයට වඩාත් ළඟා වනවා. 'ප්‍රේමය' වැනි සුලබ අනුභූතියක් රැගෙන නිර්මාණ කරන විට ඇගේ මේ බුහුටි භාවිතාව කැපී පෙනෙනවා.

'වළල්ල', (පිටුව 54) වැනි නිර්මාණයකදී පවා ඇය සහෝදර ප්‍රේමයේ ඇති සියුම් බව ස්පර්ශ කරන ආකාරය අපූරුයි. සංකේතාර්ථයෙන් විදුරු වළල්ලක් ඒ සඳහා භාවිත කරන ආකාරය මනරම්.

සමාජයේ ආන්තික පුරවැසියන් ගැන මහා සමාජය නොතකන වටපිටාවක නිශංකා බොහෝ දෙනෙකුට මගහැරුණ කණ්ඩායමක් ගැන සිය අවධානය යොමු කරන්නේ මෙලෙසින්. 'හොඳ වතුර' නිර්මාණයේදී ඇ සිය කාව්‍යමය වදන් තෙළිතුඩට හසුකර ගන්නේ ලිං ඉසින කම්කරුවන්ගේ ජීවිතය.

ලිං පතුලෙ ඉඳ උඩ බලන විට අහස සඳ සේ පෙනේ ඇතට පොළොව ඇත්තේ අහස් උසකය ලෝකයෙන් අපි බොහෝ පාත ය (පිටුව 19)

ඇය වචනයෙන් අදින සිතුවම අපූරුයි. ලීඳක් ඇතුළට බැස ඉහළ බැලූවිට පේන දර්ශනය ලිං ඉසින්නාගේ ජීවිත ස්වරූපය සමග බද්ධ කරන ආකාරය කාව්‍යෝපක්‍රමයක්. ඇය 'ලෝකයෙන් අපි බොහෝ පාත ය' කියා පවසන සැණින් ඔවුන් පොදු සමාජයෙන් කෙතරම් ආන්තිකරණයට ලක්වී ඇත්දැයි අපට වටහා ගන්නට පුළුවන්. ඇය නිර්මාණය අවසන් කරන්නේ අපූරු දේශපාලනික දැක්මකින්.

ඉහසු ලීඳකට උනන උල්පත මම හෙලන දාඩිය ය කඳුල ය සහතික ය ඒ වතුර හොඳ බව ගඳක් සුවඳක් ඉතිරි වී නැත

පොදු මහා සමාජය තුළ ඒ දහදිය කඳුලට නිසි වටිනාකමක් ලැබේ ද?

මේ ආකාරයෙන් ම ඇය සමාජයේ ආන්තිකකරණයට ලක් ව දුක්විඳින පුරවැසි කණ්ඩායම් ගණනාවක් සිය කවි අනුභූතීන් ලෙස භාවිත කරනවා. 'රත් ඇඟිලි' නිර්මාණය වතුකරයේ තේ දලු නෙළන කාන්තාවන් දෙස බැලූ දයාර්ඳ බැල්මක්.

තේ පඳුරු අතර හිඳ ලේ උරාබොන කුඩැල්ලන්ට වැඩියෙන් දලු කඩන ගැනු කෙට්ටු ඇයි දැයි කාට හරි හිතූණ ද? (පිටුව 48)

මේ කවිය "උඩරට කඳුකර සිරියා පරදන රුබර මුහුණ ඔබේ" වැනි ගීතයකින් මවන අතිශයෝක්තිය ගැන්ටසිය මොන බොරුවක් ද? කියා අපට පවසනවා.

නිශංකා ජයසිරිගේ කුළුඳුල් කාව්‍ය සංග්‍රහයෙන් ඇය පෙන්වන සුවිශේෂ ලක්ෂණය වන්නේ සමාජගත කාරණා හඹායන්නට ඇය දක්වන ලැදියාව. එය සාර්ථක කවියකු අත්පත්කරගත යුතු ගුණයක්. එසේ නොවන විට එවැනි කවි කිවිදියන්ට දීර්ඝ ගමනක් උරුම වන්නේ නැහැ. පළමු වටයෙන් ම අහසින් බැසගිය එවැන්නන් ශ්‍රී ලාංකික සාහිත්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ බහුල වනවා. එම නිසා තව තවත් කවිය පිළිබඳ සොයා බැලීමෙන් හා කවියට අවශ්‍ය නව අනුපාත අවබෝධ කර ගැනීමෙන් නිශංකාට බොහෝ දුරක් යන්නට පුළුවන්.

වංගල සුදුසුකම

වර්තන ගුණසේකර

උගන්වා වේ සිංහයන්ගේ මොකක්දෝ විශේෂත්වයක් තිබෙනවා. ඇතින් පය තබමින් උදාර ගතියෙන් යුතු ව උන්ගේ වනාන්තරවල සැරිසරනවා පමණක් නොව මේ සිංහයන් ගස් නැගීමට දක්වන්නේ පුදුමාකාර හපන්කමක්. ලොව වටා අනෙකුත් කැලෑවල සිටින සිංහයන්ට වඩා උගන්වා සිංහයන් වෙනස් වන්නේ මේ අසමසම දක්ෂතාව නිසා.

2023 වසරේ නොවැම්බර් 30 බ්‍රහස්පතින්දා උගන්වා වේ ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයන් ඔවුන්ගේ සිංහයන්ටත් එහා ගිය දක්ෂතාවක් ලොවට ප්‍රදර්ශනය කරමින් ජාතික තේජසින් යුත් වික්‍රමයක් පෑවේ 2024 වසරේ පැවැත්වෙන T20 ලෝක කුසලාන තරගාවලියේ ස්ථානයක් හිමිකර ගනිමින්.

ජනගහනයෙන් 78%ක් වයස අවුරුදු 30ට අඩු බැවින් උගන්වා ව ලෝකයේ වැඩියෙන් ම තරුණ රට බවට පත් ව තිබෙනවා. මෙවැනි තරුණ පරපුරක් අතරත් ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව තවමත් නියමාකාරයෙන් ජනප්‍රිය ව නැති තත්ත්වයකදී එරට ලෝක කුසලාන ක්‍රිකට් තරගාවලියකට පිවිසීම විස්මිත දක්ෂකමක්. පාපන්දු, සත් සාමාජික රග්බි හා නෙට්බෝල් යන ක්‍රීඩා උගන්වා වේ ජනප්‍රිය පරිකල්පනයේ ඉස්මතු වී තිබුණත් බ්‍රයන් මසාබාගේ කණ්ඩායම ඉතිහාසය ලියා තිබෙන්නේ ගෝලීය ප්‍රධාන ක්‍රීඩාවක ලෝක කුසලානය සඳහා සුදුසුකම් ලබා ගත් උගන්වා වේ පළමු ජාතික පිරිමි කණ්ඩායම බවට පත්වෙමින්.

ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාවේ ස්ථිර කණ්ඩායම් අසා නැති දිසාවකින් ඔබ්බට එම ක්‍රීඩාව උගන්වා වේ වර්ධනය වෙමින් තිබෙන බව 32 හැවිරිදි දකුණතින් පන්දු යවන තුන් ඉරියව් ක්‍රීඩකයකු වන නායක මසාබා සිතනවා.

“ගෝලීය වේදිකාවක පෙනී සිටීමට ලැබීම උගන්වා ව ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාවට ඉතා සුවිශේෂ වූවක්. ක්‍රිකට් ක්‍රීඩා කරන රටවලට පිටින් තිබෙන ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව පිලිබඳ ව මෙය හොඳ මතක් කිරීමක්. අවස්ථාව හා වේදිකාව තිබුණොත් ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව ඉතා වේගයෙන් ව්‍යාප්ත විය හැකි බව මෙයින් පෙනුම් කරනවා” ඔහු පවසනවා.

උගන්වා මීට පෙර 2004 හා 2006 වසරවල අවුරුදු 19න් පහළ ලෝක කුසලාන හා 2022 වසරේ බටහිර ඉන්දීය කොදෙව් දූපත්හි පැවති තරගාවලිය වශයෙන් ජගත් ක්‍රිකට් කවුන්සලයේ (ICC) ගෝලීය තරගාවලි තුනකට සහභාගි වී තිබෙනවා.

“මේ වසරේ සංකේතවත් වන්නේ ජෝන්සන් පිට්ටි ලෝක කුසලාන ක්‍රිකට් තරගාවලියට අපේ මංගල සුදුසුකමයි. මේ කුසලතාවෙන් පසුව ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව දැන් රටේ වැඩියෙන් ජනප්‍රිය වේවි කියා අපේකෂා කරනවා.” එසේ ප්‍රකාශ කරන්නේ උගන්වා ක්‍රිකට් සංගමයේ ඩෙක්ස් මිස්ලි.

මේ කණ්ඩායම අප්‍රිකාවේ ප්‍රධාන තැනින් බැහැර වූ තැනක සිට පැවත ආවත් සෑහෙන තරමේ විශිෂ්ටතා ඇති ක්‍රීඩකයන් පිළිබඳ ව ඔවුන්ට ආඩම්බර වන්නට පුළුවන්. ෆ්‍රැන්කෝ එන්සුබුගා නමැති 43 හැවිරිදි ප්‍රවීණ වමන් දඟ පන්දු යවන්නා ඔහුගේ ජීවිත කාලයෙන් අවුරුදු 27ක් ම ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව වෙනුවෙන් කැප කර තිබෙනවා. වර්තමානයේ, ඔහු ලෝකයේ හොඳම පන්දු යවන්නන් අතර සිටින්නේ විස්සයි20 ජාත්‍යන්තර තරගවල 4.78ක සිත් බඳනාසුළු අනුපාතයක් සමග. ජාත්‍යන්තර විස්සයි20 තරගවල අවම වශයෙන් ඕවර 100ක් යවා ඇති පන්දු යවන්නන් අතර හොඳම දක්ෂතාව වන්නේ ෆ්‍රැන්කෝගේ පන්දු යැවීම. **“ලෝක කුසලාන තරගාවලියක සහභාගිත්වය ගැන ඔහුට ඇතිවන හැඟීම කුමක්දැයි කෙනකු කල්පනා කරන්න පුළුවන්”** මිස්ලි පවසනවා.

වසර ගණනාවක කලකිරීම් හා ආසන්නයට ම පැමිණ සිදුවූ අභිමතවලින් පසුව මට හම්බ වූ මෙය විශාල සහනයක්. අවුරුදු ගණනාවක් තිස්සේ කළ මගේ සේවය අවසානයේ මල්වල ගත්වා ඇති ධව මේ සුදුසුකම් ලබා ගැනීමෙන් පෙනෙනවා. මෙතැන් පටන් උගන්වා ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව දළඹ වැඩිවී කියා මම ප්‍රාර්ථනා කරනවා” යැයි ජාත්‍යන්තර T20 තරග 52කට ක්‍රීඩා කර තිබෙන එන්සුබුගා සඳහන් කරනවා.

ලෝකයේ වෙනත් ඕනෑ ම දිසාවක මෙන් උගන්වා මේ ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාවේ ආරම්භය ද 1890දී මිෂනාරිවරුන් විසින් එය හඳුන්වා දුන් 19 වැනි සියවස අගභාගය දක්වා අතීතයට දිවෙනවා. මුලින් මිෂනාරි පාසල්වලට පමණක් සීමා වූ ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව අලුත් උදෙසාගයක් අත්කර ගන්නේ ආසියානු කම්කරු බලකායක් උගන්වාමට පැමිණීමත් සමග. දේශීය කළු ජාතික ජනගහනයේ උනන්දුව ඇද ගැනීමට බොහෝ කාලයකට පෙර පාසල්වල ක්‍රිකට් ව්‍යාප්ත වීම අඛණ්ඩ ව සිදුවුණා.

වඩාත් ම ජනප්‍රිය ක්‍රීඩාව ක්‍රිකට් නොවුණත් උගන්වා දේශීය සහජ කුසලතාව පෝෂණය කර තිබෙනවා. ජුමා මියාජ් හා කොස්මස් කියුලා වැනි ක්‍රීඩකයන් නැමිබියාවේ පැවති T20 ලෝක කුසලාන අප්‍රිකානු සුදුසුකම් ලබා

ගැනීමේ තරගාවලට සහභාගි නොවුණත් ඔවුන් අප්‍රිකානු පන්දු යවන්නන් අතර සිටින වේගවත් ම ක්‍රීඩකයන් ලෙස සැලකෙනවා. උගන්වා මේ ක්‍රිකට් ක්ෂේත්‍රය ප්‍රමුඛ ව කේන්ද්‍රගත ව තිබෙන්නේ කම්පාලා අගනගරයේ. එම නගරය සතු ව ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ ක්‍රීඩාංගණ 03ක් තිබෙන අතර කම්පාලා නගරයට පිටින් අමතර ක්‍රීඩාංගණයක් ද පිහිටුවා තිබෙනවා.

නැමිබියාවේ වින්ඩ්හෝක් අගනුවර වොන්ඩර්ස් ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාංගණයේ පැවති විස්සයි20 ලෝක කුසලාන අප්‍රිකානු කලාපයෙන් සුදුසුකම් ලබා ගැනීමේ තරගවලට ක්‍රීඩා කළ උගන්වා කණ්ඩායමෙන් දිස්වුණේ විවිධාකාර මිශ්‍රණයක්. විශේෂයෙන් වමකින් පන්දු යවන තුන් ඉරියව් ක්‍රීඩක 29 හැවිරිදි අල්පේෂ් රම්ජානි, වමකින් පිත්ත හසුරුවන හා වේග පන්දු යවන 32

හැවිරිදි ඩිනෙස් නක්රානි හා දකුණත් පිතිකරු 35 හැවිරිදි රොනක් පටේල් ඉන්දීය සම්භවයක් තිබෙන ක්‍රීඩකයන් වන අතර දකුණත් පිතිකරුවකු හා වේග පන්දු යවන්නකු වන 25 හැවිරිදි රිසාට් අලි ෂා සහ දකුණතින් වේග පන්දු යවන 33 හැවිරිදි බ්ලාල් හසන් පාකිස්තානයෙන් පැවත එන්නන්.

කණ්ඩායමට අමතර ශක්තියක් ගෙන එන්නේ 34 හැවිරිදි දක්ෂ දකුණත් පිතිකරුවකු වන 34 හැවිරිදි රොජ් මුකාසා. හිටපු නායකයකු වන ඔහු ශ්‍රී ලංකාවේ පැවති 2006 වයස අවුරුදු 19න් පහළ ලෝක කුසලාන තරගාවලියට සහභාගි වූ ක්‍රීඩකයෙක්. කණ්ඩායමෙන් වැඩි දෙනෙක් උගන්වා මේ උද්යෝගමත් ක්‍රිකට් සංස්කෘතියට දායක වන දේශීය ක්‍රීඩකයන්. එකිනෙකට වෙනස් ජනවර්ගවලින් යුත් ගෝත්‍ර 52ක් උගන්වා මේ සිටිනවා.

‘වින්ඩ්හෝක්’හිදී උගන්වා විස්සයි20 ලෝක කුසලාන තරගාවලියට සුදුසුකම් ලැබූ අප්‍රිකාවේ දෙවැනි කණ්ඩායම බවට පත්වුණා. ඒ, සුදුසුකම් ලබා ගැනීමේ තරගාවලියේ සත්කාරක රට වූ නැමිබියාවට පසුව. ඔවුන්ගේ අමතක නොවන මොහොත පැමිණියේ ජගත් ක්‍රිකට් කවුන්සලයේ පූර්ණ සාමාජිකයකු මෙන් ම ලෝක කුසලාන තරගාවලි කිහිපයකට ම සහභාගි වී මනා පළපුරුද්දක් තිබෙන ටෙස්ට් ක්‍රිකට් ක්‍රීඩා කරන රටක් වන සිම්බාබ්වේ පරාජය කළ අවස්ථාවේ. එම තරගය කඩුලු 5කින් ජයග්‍රහණය කිරීමට උගන්වා සමත් වුණා. උගන්වා මේ තවත් ප්‍රධාන ජයග්‍රහණයක් වූයේ ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික නැගෙනහිර අප්‍රිකානු ප්‍රතිවාදීන් වන කෙන්යාව පරාජය කිරීම. උගන්වා මේ අනෙක් ජයග්‍රහණ වාර්තා වූණේ ටැන්සානියාව හා නයිජීරියාවට එරෙහි ව. ඔවුන් මේ තරගාවලියේදී නැමිබියාවට පමණක් පරාජය වුණා.

සුදුසුකම් ලබා ගැනීම ස්ථිර වූයේ ඔවුන් කඩුලු 9කින් රුවන්ඩාව පහසුවෙන් පැරදවීමෙන්. ඒ සමග ම උගන්වා ලබන ජූනි මාසයේ බටහිර ඉන්දීය කොදෙව් දූපත් හා ඇමරිකාවේ පැවැත්වෙන T20 ලෝක කුසලාන තරගාවලියට සහභාගි වන කණ්ඩායම් 20න් අන්තිම කණ්ඩායම බවට පත්වුණේ වඩාත් යහපත් හෙට දවසකට බලාපොරොත්තු ඇති කර ගනිමින්.

ලක්ෂ්මි ජාලය

ඉන්දීය රියැලිටි කිරුළ

ශ්‍රී ලංකා රණසිංහ

ඉන්දියාවේ Zee Tamil රූපවාහිනී නාලිකාව සංවිධානය කළ 'සරිගමපා ලිට්ල් චැම්ප්ස්' (Sa Re Ga Ma Pa Little Champs - Season 3) රියැලිටි වැඩසටහනේ කිරුළ දිනා ගැනීමට යාපනයේ පදිංචි ශ්‍රී ලාංකික දැරියක වන කිල්මිෂා යාෂිසායි (Kilmisha Yaazhisai) සමත් වුණා.

Sa Re Ga Ma Pa Little Champs යනු ඉන්දීය දමිළ රූපවාහිනී ක්ෂේත්‍රයේ විශාල රසික පිරිසකගේ ජනප්‍රිය රියැලිටි ගායන තරගයකි. Rikshitha Jawahar, Kilmishai, Sanjana, Ruthresh Kumar, Kanishkar, Nishanth Kavin යන තරගකරුවන් එහි අවසන් කිරුළ සඳහා තරග කළා. සජීවී ව විකාශය කෙරුණු තරගාවලියේ ජයග්‍රහණය තීරණය කෙරුණේ ජනතා මනාපය මත. අවසන් තරගය 2023 දෙසැම්බර් 17 දින පැවැත්වුණේ වෙන්නායි නේරු ගාභස්ප් ක්‍රීඩාගාරයේදී. එහි අවසන් තරගකරුවන් හය දෙනා අතුරින් ඉහළ ම මනාප හිමි කර ගැනීමට 14 හැවිරිදි කිල්මිෂාට හැකි වීම ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට ආඩම්බරය ගෙන දෙන්නකි. ඉන්දීය රියැලිටි ඉතිහාසයේ ප්‍රථම වතාවට ශ්‍රී ලාංකික තරගකාරිනියක් එම කිරුළ හිමි කරගත්තේ.

මේ තරගාවලියේ විනිශ්චය මණ්ඩලයට ඇතුළත් වුණේ ඉන්දීය සංගීත ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රකාපවත් වර්ත වන විජේ ප්‍රකාශ් (Vijay Prakash), ශ්‍රීනිවාස් (Srinivas), සයින්ද්‍රවි (Saindhavi) සහ අහිරාමි (Abhirami).

කිල්මිෂා යාෂිසායි

දෙසනිය පුවත් සඟරාව

රජයේ ප්‍රවෘත්ති දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රකාශනයක්
www.dgi.gov.lk www.news.lk

පුවත් සඟරාවක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි කර ඇත

Department of Government Information
 news.lk
 GFU Sri Lanka

Rs. 100/-